

รายงานการพิจารณาศึกษา แก้ไขปัญหการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

พฤศจิกายน ๒๕๔๘

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961158412

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

นายจำเริญ จิตรธรร

รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นายนิวัฒน์ พันธุ์

ประธานคณะกรรมการ

นายวีระพล วัชรประทีป

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายปราโมทย์ ไม้กลัด

ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายสุริยีน ภูมิรัตนประพิณ

รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่

นางพรหมจारी รัตนเศรษฐ์

เลขาธิการคณะกรรมการ

นายโอกาส ร่องเงิน

รองเลขาธิการคณะกรรมการ

นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง

โฆษกคณะกรรมการ

นายพนัส ทศนิยานนท์

ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายเกษม ชัยสิทธิ์

กรรมาธิการ

นายสมบูรณ์ ทองบุราณ

กรรมาธิการ

นายสมชัย ฮมแสน

กรรมาธิการ

นายอนันต์ ผลอำนวย

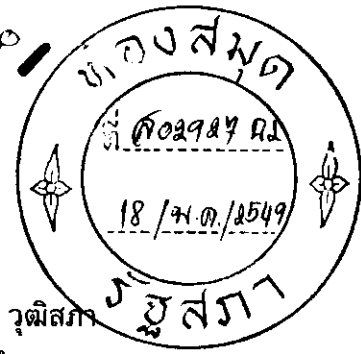
กรรมาธิการ

นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี

กรรมาธิการ

#47060

๖๑

๕๒

๗-๓

๖๒๘.๑๖

๒๕๔๘

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. 10300

(สำเนา)

ที่ สว 0009 / (ร 32)

3 พฤศจิกายน 2548

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ จำนวน 1 ชุด

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 12 กันยายน 2548 ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 75 ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ ซึ่งคณะกรรมการฯ คณะนี้ประกอบด้วย

1. นายนิวัฒน์ พันธุ์	ประธานคณะกรรมการ
2. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
3. นายจำเริญ จิตรธร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
4. นายวีระพล วัชรประทีป	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
5. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
6. นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
7. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	เลขานุการคณะกรรมการ
8. นายโอกาส รองเงิน	รองเลขานุการคณะกรรมการ
9. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	โฆษกคณะกรรมการ
10. นายพนัส ทศนียนานท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
11. นายสมบุรณ์ ทองบุราณ	กรรมการ
12. นายสมัย สมแสน	กรรมการ
13. นายเกษม ชัยสิทธิ์	กรรมการ
14. นายอนันต์ ผลอำนาจ	กรรมการ
15. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	กรรมการ

สิ่งพิมพ์รัฐบาล

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

รายงานผลการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์
ของ
คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันจันทร์ที่ 12 กันยายน 2548 ที่ประชุมได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 75 ซึ่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 189 และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 90 ดังนี้

1. การดำเนินงานของคณะกรรมการฯ

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ประกอบด้วย

อนุกรรมการ

1. นายวีระพล วัชรประทีป	ประธานคณะอนุกรรมการ
2. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
3. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	อนุกรรมการ
4. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	อนุกรรมการ
5. น.สพ. อารักษ์ ชัยกุล	อนุกรรมการ
6. ดร. วิจารย์ สิมาฉายา	อนุกรรมการ
7. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	อนุกรรมการ
8. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	อนุกรรมการและเลขานุการ
9. นายสว่าง อังกุโร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
10. นายวัชรชัย ผสมทรัพย์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะที่ปรึกษา

1. นายนิวัฒน์ พันธุ์	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
2. นายเกษม ชัยสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
3. นายจำเอน จิตรธร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
4. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
5. นายปราโมทย์ ไ้มักลัด	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

6. นายพนัส ทัศนียานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
7. นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
8. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
9. นายสมัย สมแสน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
10. นายอนันต์ ผลอำนวย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
11. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
12. นายโอภาส รongเงิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
13. นายศักดิ์ชัย เข้มทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
14. นายสมชัย สมัยสุด	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
15. นางสาวสุดธิดา เปลี่ยนคารมย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
16. นายจรัสธาดา กรรณสุด	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
17. นางสาวสุนีย์ ตะปินตา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
18. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการฯ ยังได้ตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ ประกอบด้วย

1. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	ประธานคณะทำงาน
2. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	รองประธานคณะทำงาน
3. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	รองประธานคณะทำงาน
4. นายพิบูลย์ เจียมอนุกุลกิจ	คณะทำงาน
5. นายสว่าง อังกุโร	คณะทำงาน
6. น.สพ. อารักษ์ ชัยกุล	คณะทำงาน
7. นายสมชัย สมัยสุด	คณะทำงาน
8. นางสาวสุนีย์ ตะปินตา	คณะทำงาน
9. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์	คณะทำงาน
10. นายวัชรชัย ผสมทรัพย์	คณะทำงาน

1.2 ที่ประชุมคณะกรรมการฯ ได้มีมติแต่งตั้ง นางอุมาพร สายสุวรรณ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 82 วรรคสาม

1.3 หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องที่คณะอนุกรรมการฯ ได้เชิญมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ คือ

บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ (มหาชน) จำกัด

นายสมชัย สมัยสุด

รองกรรมการผู้จัดการบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ (มหาชน) จำกัด

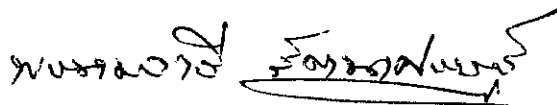
1.4 พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงจากการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการจัดระบบบำบัดน้ำเสีย ณ จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 และที่จังหวัดฉะเชิงเทราและชลบุรี เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548

1.5 ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ นอกจากจะได้เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นและร่วมประชุมแล้ว คณะอนุกรรมการฯ ยังได้ศึกษาจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

2. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ โดยคณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ดำเนินการพิจารณาศึกษาในรายละเอียดของรายงานดังกล่าว

ในการจัดทำรายงาน คณะกรรมการฯ ได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการฯ ด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาโปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป

(นางพรหมจारी รัตนเศรษฐ์)

เลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

วุฒิสภา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
1. ข้อเท็จจริง	3
1.1 การผลิตภาคเกษตรที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสีย	3
1.2 แหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบ	3
2. ประเด็นปัญหา	7
3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
4. ขอบเขตของการศึกษา	11
5. วิธีการศึกษา	13
5.1 การประชุมคณะอนุกรรมการฯ	13
5.2 การศึกษาดูงานในพื้นที่	14
5.3 พิจารณาศึกษาข้อมูลระบบการบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร	14
6. ผลการศึกษา	15
6.1 สถานการณ์น้ำเสียจากการเกษตรกรรม	15
6.2 สถานการณ์มลพิษและน้ำเสียจากโรงฆ่าสัตว์	29
6.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	30
6.4 สภาพปัญหาและการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกร	35
6.5 แหล่งเงินทุนสนับสนุนการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	49
7. แนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา	51
7.1 การแก้ไขปัญหของฟาร์มสุกรในอดีตที่ผ่านมา	51
7.2 แนวทางการแก้ไขปัญหที่นำเสนอรัฐบาล	60
8. สรุปและข้อเสนอแนะ	63
8.1 สรุป	63
8.2 ข้อเสนอแนะ	64

สารบัญภาคผนวก

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก ก. สำเนาหนังสือร้องเรียนและการดำเนินงานแก้ไขปัญหา ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา	67
ภาคผนวก ข. สำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษา แก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร	129
ภาคผนวก ค. สรุปรายงานการเดินทางไปศึกษาดูงาน ด้านการจัดระบบบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร	141
ภาคผนวก ง. แผนภูมิการขอเงินทุนสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน	149

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

มลภาวะที่เกิดจากการผลิตทางการเกษตรมีหลายด้าน ได้แก่ การปลูกพืช การประมง และการปศุสัตว์ มลภาวะเหล่านี้เกิดขึ้นมาโดยตลอดในทุกพื้นที่ที่มีการเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่ผลกระทบจากมลภาวะดังกล่าวมีระดับความรุนแรงของปัญหามากน้อยแตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะไม่กระทบต่อวิถีชีวิตและสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยตรง แต่การปศุสัตว์โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกร ได้ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านน้ำเสียต่อแหล่งน้ำธรรมชาติและด้านสุขอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงโดยตรง ประกอบกับในปัจจุบันสุกรเป็นที่ต้องการของตลาดเกษตรกรจึงหันมาเลี้ยงสุกรกันมากขึ้น ปัญหาจึงทวีความรุนแรงมากขึ้นตามไปด้วย ประชาชนจึงได้ร้องเรียนมายังคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เพื่อขอให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตรและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาล

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและให้ข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งสถานการณ์น้ำเสียและมลภาวะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาในอดีตที่ผ่านมา ปรากฏว่ามีการดำเนินการเพื่อลดมลภาวะและน้ำเสียจากฟาร์มสุกร โดยภาคราชการและภาคเอกชน มีการนำเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียหลายรูปแบบที่สามารถใช้ได้กับฟาร์มสุกรทุกขนาดมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ สำหรับฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดเล็ก มีการใช้กันบ้างแต่ยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากเป็นภาระที่เกษตรกรจะต้องลงทุนด้วยตนเอง ดังนั้น เกษตรกรจำนวนมากโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยจึงยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือมีระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม อีกทั้งการสนับสนุนของภาคราชการที่มีอยู่ยังไม่ทั่วถึงและมีงบประมาณจำกัด เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียของกรมปศุสัตว์ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่มีการผลิตก๊าซชีวภาพ การบำบัดน้ำเสียยังไม่สามารถควบคุมน้ำเสียได้สมบูรณ์มากนัก รวมทั้งในบางแห่งเกษตรกรมีการเลี้ยงสุกรมานานแล้วโดยที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือมีระบบที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ถึงแม้ว่าจะมีกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานโดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน ร่วมสนับสนุนด้านเงินทุนก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกร แต่ยังไม่พอเพียงกับความต้องการของเกษตรกร ดังนั้น เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างยั่งยืน จึงควรกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ให้กรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ เสนอกฎหมายที่จำเป็นสนับสนุน ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่เกษตรกร โดยร่วมบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านเทคโนโลยีและส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียในฟาร์มสุกร และให้มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์พลังงานร่วมสนับสนุนเงินทุนให้แก่เกษตรกร โดยกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและกองทุนสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแล และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ให้มีผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ประการที่สอง การบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร ควรมีเป้าหมายให้ฟาร์มสุกรทุกแห่งใช้ระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถผลิตก๊าซชีวภาพได้ตามความเหมาะสมของขนาดฟาร์ม และนำก๊าซที่ผลิตได้ไปใช้เป็นพลังงานเชื้อเพลิงในครัวเรือนหรือนำไปผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในฟาร์ม จึงจะเป็นการใช้กากของเสียในฟาร์มสุกรอย่างเหมาะสม รวมทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตภายในฟาร์มสุกรได้อีกด้วย นอกจากนี้กระแสไฟฟ้าที่เหลือใช้ยังสามารถขายให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการอนุรักษ์การใช้พลังงานโดยรวมของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

ประการที่สาม การแก้ไขปัญหาน้ำเสียของฟาร์มสุกร ควรมีเป้าหมายให้ฟาร์มสุกรทุกแห่งใช้วิธีบูรณาการระหว่างผู้เลี้ยงสุกรกับเกษตรกรที่เพาะปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด รวมทั้งใช้กับสวนไม้ผลและพืชผักสวนครัวด้วย ซึ่งจะเป็นการเพิ่มมูลค่าจากน้ำเสียของฟาร์มสุกร

ประการสุดท้าย รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการลงทุนการบำบัดกากของเสียในฟาร์มสุกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งฟาร์มสุกรขนาดเล็กและขนาดกลาง เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกับการให้ความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากก๊าซชีวภาพที่ผลิตได้ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการลงทุนทางเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นแก่เกษตรกร เพื่อสร้างแรงจูงใจในการคำนึงถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานฟาร์มสุกร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันที่เกิดวิกฤติจากการใช้พลังงานที่มีผลกระทบจากราคาน้ำมัน ซึ่งก๊าซชีวภาพเป็นการใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียน หากถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม จะสามารถใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนพลังงานจากปิโตรเลียมที่ประเทศไทยต้องนำเข้าเป็นมูลค่ามหาศาล เพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตกระแสไฟฟ้า ดังนั้น รัฐบาลควรให้การสนับสนุนทางด้านเงินอุดหนุนส่วนหนึ่งร่วมกับการหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการลงทุนผลิตก๊าซชีวภาพและนำมาใช้ประโยชน์ในการลดต้นทุนการผลิตของฟาร์มสุกร รวมทั้งสร้างรายได้ที่เป็นมูลค่าเพิ่มให้แก่เกษตรกร จึงจะเป็นการแก้ไขปัญหาการผลิตสุกรและปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการนำพลังงานทดแทนมาใช้เป็นพลังงานสำรองของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเท็จจริง

1. ข้อเท็จจริง

ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในแม่น้ำและคูคลองทั่วประเทศ ซึ่งเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทชุมชน บ้านเรือน และโรงงานอุตสาหกรรม ที่ผ่านมาหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดมาตรการ วิธีปฏิบัติ ตลอดจนมาตรฐานเพื่อควบคุมและจัดการในการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดเหล่านี้ สำหรับการเกษตรกรรมซึ่งทำให้เกิดน้ำเสียในปริมาณมาก และทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ทำให้คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงปลาในกระชังในพื้นที่ลุ่มน้ำต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลี้ยงสุกรซึ่งทำให้คุณภาพน้ำของแหล่งรองรับน้ำทิ้งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ รวมทั้งการเพาะปลูกพืชซึ่งมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างแพร่หลายและไม่ถูกวิธี การใช้ปุ๋ยในปริมาณมากเมื่อชะล้างลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้เกิดการตกค้างในแหล่งน้ำที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สัตว์น้ำ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ใช้และผู้บริโภค

จากการพิจารณาศึกษาข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร พบว่าการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสีย และมลภาวะในแหล่งน้ำธรรมชาติที่ทำให้เกิดผลกระทบและมีปัญหาในปัจจุบัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 การผลิตภาคการเกษตรที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสีย

สาเหตุของการเกิดน้ำเสียและมลภาวะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาคการเกษตร ทั้งการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

(1) น้ำเสียเนื่องมาจากการปลูกพืช ได้แก่ การใช้สารเคมี และสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช โดยเฉพาะการปลูกข้าวเกษตรกรรมมีการระบายน้ำทิ้งจากนา ซึ่งปนเปื้อนสารเคมีทิ้งลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ

(2) น้ำเสียเนื่องมาจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้งได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ มากมายทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางตรง ได้แก่ การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนเนื่องจากการบุกรุกทำนากุ้ง ส่วนผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่โดยรอบ เนื่องจากได้รับสารพิษต่างๆ ที่ปล่อยออกมาไม่ว่าจะเป็นน้ำทิ้งหรือตะกอนเลน

(3) น้ำเสียเนื่องมาจากฟาร์มปศุสัตว์โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกร ของเสียจากฟาร์มสุกร ได้แก่ มูล ปัสสาวะ และน้ำล้างคอก เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ และอากาศ รวมทั้งสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับฟาร์มสุกร

1.2 แหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบ

ปัญหาน้ำเสียและมลพิษด้านการเกษตรในปัจจุบัน จากข้อมูลรายงานทศวรรษแม่น้ำสายหลัก (พ.ศ. 2538 - 2547) กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานปัญหาการเน่าเสียของแม่น้ำสายหลักในภาคกลาง ไว้ดังนี้

(1) แม่น้ำเจ้าพระยา

คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยเฉพาะบริเวณตอนล่าง ในทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า ปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าระหว่าง 0.4 - 1.6 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดทุกจุดตรวจวัด (มาตรฐานกำหนดไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร) โดยมีแนวโน้ม

ลดลงตั้งแต่ ปี 2539 และคงที่ตลอดมา ปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ส่วนใหญ่มีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนด เช่นเดียวกับปริมาณการปนเปื้อนของแบคทีเรีย กลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มอยู่ในปริมาณที่สูงเกินมาตรฐาน ซึ่งส่งผลให้คุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาดอนล่างโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมากและอยู่ในขั้นวิกฤต สำหรับแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงตอนกลางและตอนบน พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานเช่นกัน โดยปัญหาคุณภาพน้ำที่สำคัญ ได้แก่ การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มเนื่องจากน้ำเสียจากชุมชน

เหตุการณ์ที่สำคัญที่ส่งผลให้แม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสียใน ปี 2547 ได้แก่ เหตุการณ์ที่สืบเนื่องมาจากการเกิดน้ำเน่าเสียในแม่น้ำน่าน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ มาจนถึงแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่ปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ และมายังเขื่อนเจ้าพระยา จังหวัดชัยนาท ส่งผลให้ปลา ที่เลี้ยงไว้ในกระชังรวมทั้งปลาในธรรมชาติเกิดการตายอย่างกะทันหัน ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า ปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าต่ำมากจนเกือบเป็นศูนย์ตลอดสายน้ำ สาเหตุหลักเนื่องมาจากได้เกิดอุทกภัยจากพายุจันทุ ในจังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดสุโขทัย ทำให้พื้นที่นาข้าวจำนวนหลายแสนไร่เกิดน้ำท่วม สภาพน้ำท่วมต้นข้าวซึ่งอยู่ในระยะใกล้เก็บเกี่ยวอยู่แล้วเป็นเวลานาน ทำให้เกิดการหมักของแป้งจากเมล็ดข้าว น่านมข้าว และต้นข้าวตายทับถมกัน จนส่งผลให้เกิด การเน่าเหม็นและมีความสกปรกสูง (ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ประมาณ 200 มิลลิกรัมต่อลิตร) และเมื่อมีการระบายน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงดังกล่าวในปริมาณมากออกสู่คลองต่างๆ รวมทั้งลำน้ำน่านตอนล่างส่งผลกระทบต่อเนื่องกับคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำท่าจีน และบึงบอระเพ็ด รวมทั้งเป็นสาเหตุทำให้เกิดปลาตายจำนวนมาก

(2) แม่น้ำท่าจีน

จากการประเมินคุณภาพน้ำแม่น้ำท่าจีนตลอดลำน้ำในรอบทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า แม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมมาก และนับว่าเสื่อมโทรมมากที่สุดเมื่อเทียบกับแม่น้ำอื่น ๆ ในประเทศ โดยเฉพาะในดอนล่างและกำลังแพร่กระจายไปจนถึงตอนกลางบริเวณอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และมีแนวโน้มว่าตลอดลำน้ำคุณภาพน้ำมีความเสื่อมสภาพลงเป็นลำดับ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษในช่วงตอนบนและตอนกลางเป็นสาเหตุมาจากการเกษตรกรรม ซึ่งสังเกตจากปริมาณสารอาหารประเภทไนโตรเจนและฟอสฟอรัสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่ในช่วงตอนล่างซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเสื่อมโทรมมากที่สุดของแหล่งน้ำ พบว่าในบริเวณอำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม มีปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์สูงที่สุด และเกินกว่ามาตรฐานเท่ากับ 4.4 มิลลิกรัมต่อลิตร (มาตรฐานกำหนดไม่เกินกว่า 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร) และนับว่าเป็นบริเวณที่มีความเสื่อมโทรมมากที่สุด เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีการเลี้ยงสุกร การเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมหนาแน่น

เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลให้แม่น้ำท่าจีนเน่าเสียในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ได้เกิดปัญหาขึ้นหลายครั้ง โดยในช่วงเดือนเมษายนและพฤษภาคม 2543 ได้เกิดวิกฤตการณ์ครั้งใหญ่ในแม่น้ำท่าจีน เป็นระยะทาง 150 กิโลเมตร จากอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านจังหวัดนครปฐม แล้วไหลลงอ่าวไทยที่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยकुคลองสาขาในช่วงมวลน้ำเสียไหลผ่านจะมีสีดำและมีกลิ่นเหม็น ปริมาณสารอินทรีย์สูงและปริมาณออกซิเจนละลายมีค่าต่ำมากจนเกือบเป็นศูนย์ ทั้งนี้ เนื่องจากในฤดูเก็บเกี่ยวมีการระบายน้ำที่ท่วมขังออกจากราข้าวที่กำลังออกรวง

ในบริเวณอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่แอ่งกระทะจึงก่อให้เกิดน้ำเสียคิดเป็นปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ 10 - 50 มิลลิกรัมต่อลิตร และมีการระบายออกสู่แม่น้ำท่าจีน จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอย่างกว้างขวาง ปลาในแม่น้ำตายเป็นจำนวนมากคิดเป็นมูลค่าหลายร้อยล้านบาท และเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันนี้ได้เกิดขึ้นอีกครั้งในเดือนมีนาคม 2544 บริเวณช่วงตำบลไต่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ถึงอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เป็นระยะทาง 30 กิโลเมตร โดยพบว่ามีค่าออกซิเจนละลาย ระหว่าง 0.5 - 0.9 มิลลิกรัมต่อลิตร

(3) แม่น้ำบางปะกง

คุณภาพน้ำในภาพรวม พบว่า ปริมาณออกซิเจนละลายต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะในช่วงฤดูน้ำหลาก ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากปัญหาอุทกภัยช่วงฤดูฝนในพื้นที่จังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี ทำให้เกิดการชะล้างสิ่งสกปรกบนแผ่นดินและพื้นที่เกษตรกรรมลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้เกิดการเน่าเสีย สำหรับปริมาณความสกปรกในรูปสารอินทรีย์และปริมาณแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์มส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนักในแต่ละฤดูกาล โดยบริเวณที่มีค่าสูงเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด มักจะเป็นบริเวณที่เป็นแหล่งชุมชนใหญ่ และแหล่งที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น ได้แก่ เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลบางคล้า และบริเวณวัดสมานรัตนารามจนถึงวัดจุกกระเฉด (ลำน้ำเดิม) ซึ่งสภาพน้ำค่อนข้างนิ่ง ทำให้ของเสียที่ระบายลงสู่แม่น้ำบริเวณนี้ โดยเฉพาะของเสียจากมูลสุกร ซึ่งมีการเลี้ยงกันอย่างหนาแน่นในเขตอำเภอบางคล้า และเป็นพื้นที่เหนือเขื่อนทดน้ำบางปะกงทำให้เกิดการสะสมความสกปรกมากขึ้น ส่งผลให้มีปัญหาคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

(4) แม่น้ำแม่กลอง

คุณภาพน้ำโดยรวมเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด โดยปริมาณออกซิเจนละลายไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่มีแนวโน้มลดต่ำลงในปี 2546 - 2547 ซึ่งลดลงตามระยะทางจากต้นน้ำจนถึงปากแม่น้ำ เนื่องจากแหล่งน้ำต้องรองรับการระบายน้ำทั้งจากกิจกรรมต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นตามระยะทางที่แม่น้ำไหลผ่านทั้งจากชุมชน การอุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และกิจกรรมอื่นๆ

ประเด็นปัญหา

2. ประเด็นปัญหา

เนื่องจากการร้องเรียนของราษฎรตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี คัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว ในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยมีหนังสือลงวันที่ 27 และ 29 มกราคม 2546 ร้องเรียนต่อประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา อย่างต่อเนื่อง โดยอ้างประจํามติเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2546 ณ โรงเรียนจรรยาวิทยาสถาบันกุล ขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่า จะได้รับผลกระทบจากน้ำเน่าเสีย และก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- (1) ทำให้วิถีชีวิตชาวบ้านได้รับผลกระทบ
- (2) เศรษฐกิจชาวบ้านอาจเปลี่ยนแปลงในทางลบ
- (3) เกิดความแตกแยกในสังคมชาวบ้าน
- (4) อยู่ใกล้สถานศึกษา เด็กนักเรียนอาจสูดดมมลพิษได้ ขาดสมาธิในการเรียนการสอน
- (5) เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค
- (6) เกิดการเสียหายในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งประมาณค่ามิได้

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา และเห็นว่า ปัญหาของราษฎรดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายจังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ดังนั้น จึงสมควรที่จะได้มีการพิจารณาศึกษาหาข้อยุติ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรได้อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ จึงมีมติเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2547 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร โดยมี นายเกษมชัยสิทธิ์ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาศึกษาหาแนวทางในการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรที่ได้ร้องเรียน รวมทั้งพิจารณาแนวทางการประสานงานกับรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือ และได้มีการเดินทางไปศึกษาดูงานการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของ นายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว ในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ มีข้อสรุปและข้อเสนอแนะรวมทั้งข้อสังเกต แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว แต่อย่างไรก็ดี ในคราวประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2547 ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นปัญหาน้ำเน่าเสียกันอย่างกว้างขวางและมีความเห็นว่า ควรศึกษาในเรื่องปัญหาดังกล่าวเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาในลักษณะที่เป็นภาพรวมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ที่ประชุมจึงมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร โดยมี นายวีระพล วัชรประทีป สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานคณะอนุกรรมการ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพิจารณาศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรทั่วทั้งประเทศ ที่มีปัญหาในเรื่องการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดของปัญหาในภาพรวมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน เพื่อเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภา พิจารณาให้ความเห็นชอบและเสนอไปยังรัฐบาล

ขอบเขตของการศึกษา

4. ขอบเขตของการศึกษา

เนื่องจากการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร มีขอบเขตของการศึกษากว้างขวาง รวมทั้งในบางเรื่องเป็นการศึกษาที่ซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้ผลการศึกษาสามารถที่จะรายงานได้อย่างรวดเร็วและนำไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างทันที่ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นสมควรกำหนดขอบเขตในการพิจารณาศึกษาเฉพาะปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนแก่ราษฎรและสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ โดยเฉพาะจากการเลี้ยงสุกร เนื่องจากการปศุสัตว์อื่นๆ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ส่วนการศึกษาแก้ไขปัญหการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตรอื่นๆ จะได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาในโอกาสต่อไป

วิธีการศึกษา

5. วิธีการศึกษา

5.1 การประชุมคณะอนุกรรมการฯ

คณะกรรมการการศึกษาการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร โดยมี นายวีระพล วัชรประทีป สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานคณะอนุกรรมการฯ และสมาชิกวุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร โดยระดมความคิดเห็น ศึกษา วิเคราะห์ ในการกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหามาแล้วเสร็จโดยเร็ว และรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมาธิการฯ ต่อไป

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตรจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งได้มีการประชุมรวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2547 ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดกรอบแนวทางดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ แล้วมีมติมอบหมายให้ นายกฤษฎา สุทธิพิศาล อนุกรรมการ และเลขานุการ และนายพิบูลย์ เจียมอนุกุลกิจ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยให้ฝ่ายเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการฯ เป็นผู้ทำหนังสือขอทราบข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2547 ที่ประชุมได้พิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วมีมติมอบหมายให้ นายสว่าง อังกูโร อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ดำเนินการประสานงานกับกรมปศุสัตว์ ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับกฎหมายที่จะควบคุมดูแลการปศุสัตว์ และมอบหมายให้ นายพิบูลย์ เจียมอนุกุลกิจ รวบรวมข้อมูลระบบบำบัดน้ำเสียรวมทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม

ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2547 ที่ประชุมได้พิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วมีมติมอบหมายให้ เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ดำเนินการจัดทำร่างรายงานเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามาแล้วเสร็จโดยเร็ว ประเด็นการพิจารณา นำเสนอต่อคณะกรรมาธิการฯ

ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 ที่ประชุมได้พิจารณาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการปัญหามลภาวะจากฟาร์มปศุสัตว์ แล้วมีมติมอบหมายให้กรมปศุสัตว์ เพิ่มเติมรายละเอียดของข้อมูล โดยนำเสนอเป็น Flow Chart เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุม

ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2548 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ของ นายสว่าง อังกูโร นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ และนายกฤษฎา สุทธิพิศาล แต่เนื่องจากรายงานการศึกษาในเรื่องดังกล่าว มีขอบเขตการศึกษากว้างขวาง รวมทั้งในบางเรื่องอาจจะเป็นการศึกษาที่ซ้ำซ้อนกับคณะกรรมาธิการอื่นๆ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นสมควรให้ปรับหัวข้อเรื่องดังกล่าว เป็นการศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์

ส่วนการศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตรอื่นๆ จะดำเนินการพิจารณาศึกษาในโอกาสต่อไป

ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2548 ที่ประชุมได้พิจารณา Flow Chart ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากกรมปศุสัตว์ และกรมควบคุมมลพิษ พร้อมทั้งขั้นตอนการทำงานของกรมอนุญาตตั้งโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์และการฆ่าสัตว์ และที่ประชุมมีมติแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์

ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ โดยคณะทำงานฯ เป็นผู้ร่างรายงานดังกล่าวแล้วมีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการฯ และที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ นำไปพิจารณาศึกษา หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นใดให้นำมาเสนอต่อที่ประชุมในวันที่ 7 มิถุนายน 2548

ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2548 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วมีมติมอบหมายให้นำกลับไปดำเนินการแก้ไขเพื่อนำเสนอคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2548 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างรายงานการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์ แล้วมีมติมอบหมายให้คณะทำงานฯ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่างรายงานฉบับนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่อประธานคณะอนุกรรมการฯ ต่อไป

5.2 การศึกษาดูงานในพื้นที่

เพื่อให้การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ได้ข้อเท็จจริงจึงได้เดินทางไปศึกษาสภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้

ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 เดินทางไปศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของ นายอรรถ ชินปิ่นเกลียว ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ฟาร์มสุกรแห่งใหม่ที่กำลังดำเนินการก่อสร้าง รวมทั้งศึกษาดูงาน ณ บุญมีฟาร์ม ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548 เดินทางไปศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของบริษัท พันธ์โลกภัณฑ์ จำกัด สาขา 5 ตำบลชาติทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี รวมทั้งฟาร์มสุกรปัญญาเขต และฟาร์มสุกรของนายวิวรรค์ ศักดิ์สวัสดิ์กุล ในเขตอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.3 พิจารณาศึกษาข้อมูลระบบการบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร

คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาปัญหาข้อเรียกร้องของราษฎร และข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานการณ์มลพิษและน้ำเสียจากทุกๆ ด้าน กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมและแก้ไข้ปัญหา การจัดการน้ำทิ้งและระบบบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกร เพื่อประกอบการพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไข้ปัญหาความเดือดร้อน ให้แก่ราษฎร รวมทั้งลดมลภาวะและฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ผลการศึกษา

6. ผลการศึกษา

6.1 สถานการณ์น้ำเสียจากการเกษตรกรรม

6.1.1 ด้านการปศุสัตว์

6.1.1.1 การผลิตปศุสัตว์

โครงสร้างการผลิตปศุสัตว์ของไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การผลิตสัตว์ใหญ่ ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ ช้าง ม้า การผลิตสัตว์เล็ก ได้แก่ สุกร แพะ แกะ และการผลิตสัตว์ปีก ได้แก่ เป็ด ไก่ ห่าน นกกระทา นกอีมุม นกกระจอกเทศ ทั้งนี้ การผลิตปศุสัตว์หลักของประเทศจะเป็นการเลี้ยงสัตว์ปีก การเลี้ยงสุกร และโคเนื้อ ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งส่วนใหญ่จะเลี้ยงอยู่ในภาคกลางของประเทศ ยกเว้นการเลี้ยงโคเนื้อและกระบือที่เลี้ยงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ปริมาณการเลี้ยงปศุสัตว์ในช่วงปี 2541-2545 และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

ชนิด	ปริมาณการเลี้ยงปศุสัตว์										% การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย
	ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544		ปี 2545		
	จำนวนตัว	% การเปลี่ยนแปลง	จำนวนตัว	% การเปลี่ยนแปลง	จำนวนตัว	% การเปลี่ยนแปลง	จำนวนตัว	% การเปลี่ยนแปลง	จำนวนตัว	% การเปลี่ยนแปลง	
สุกร	8,772,275	-	7,423,101	-15.38	7,761,056	+ 4.55	8,203,270	+ 5.70	6,989,152	-14.80	-4.98
ไก่	155,324,646	-	169,632,507	+ 9.21	189,341,110	+11.62	214,979,081	+13.54	228,760,326	+ 6.41	+ 10.20
เป็ด	19,748,077	-	22,330,123	+13.07	27,884,041	+ 24.87	28,448,399	+ 2.02	25,034,011	-12.00	+ 6.99
โคเนื้อ	4,567,950	-	4,635,741	+1.48	4,900,614	+ 5.71	5,128,590	+ 4.65	5,550,185	+ 8.22	+ 5.02
โคนม	295,423	-	282,655	- 4.32	307,927	+ 8.94	343,679	+11.61	358,440	+ 4.29	+ 5.13
กระบือ	1,951,068	-	1,799,606	- 7.76	1,702,223	- 5.41	1,710,095	+ 0.46	1,617,358	- 5.42	-4.53

ที่มา : กรมปศุสัตว์

ตารางที่ 2 ปริมาณการเลี้ยงปลุสัตัว ปี 2545 แยกเป็นรายภาค

ชนิด	จำนวนตัว (ร้อยละ)					รวม (ตัว)
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
สุกร	1,105,955 (16)	1,142,126 (16)	2,527,967 (36)	1,450,710 (21)	762,394 (11)	6,989,152
ไก่	28,677,030 (12)	56,429,660 (25)	67,618,321 (30)	59,790,174 (26)	16,242,141 (7)	228,757,326
เป็ด	3,663,267 (14)	5,162,883 (20)	9,534,232 (38)	4,439,572 (18)	2,234,057 (10)	25,034,011
โคเนื้อ	1,132,292 (20)	2,910,823 (52)	827,966 (15)	108,109 (2)	570,995 (10)	5,550,185
โคนม	28,956 (8)	74,807 (21)	222,992 (62)	25,675 (7)	6,010 (2)	358,440
กระบือ	163,953 (10)	1,317,540 (82)	55,142 (3)	47,121 (3)	33,602 (2)	1,617,358

ที่มา : กรมปศุสัตว์

6.1.1.2 ลักษณะการเลี้ยงและการแพร่กระจายของมลพิษ

(1) การเลี้ยงสุกร

สุกรเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศ เพราะนอกจากจะเลี้ยงผลิตเนื้อเป็นอาหารเลี้ยงประชากรภายในประเทศแล้ว ยังมีจำนวนเหลือเพียงพอที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ นำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละไม่ต่ำกว่า 1,213 ล้านบาท จากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี 2545 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรพันธุ์จำนวน 119,613 ราย และมีสุกรจำนวน 2,714,032 ตัว ส่วนผู้เลี้ยงสุกรขุนมีจำนวน 125,379 ราย และมีสุกรจำนวน 4,275,120 ตัว รวมเกษตรกรที่เลี้ยงสุกรทั้งหมด 244,992 ราย และมีสุกรจำนวนทั้งหมด 6,989,152 ตัว คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 32,000 ล้านบาท

ระบบการผลิตสุกรแบ่งออกเป็น 2 ประเภท แยกตามปริมาณสุกรที่เลี้ยง คือ การผลิตหรือเลี้ยงสุกรแบบรายย่อย หมายถึง ผู้เลี้ยงที่มีปริมาณการเลี้ยงสุกรไม่เกิน 50 ตัว เป็นการเลี้ยงสุกรแบบพื้นบ้าน ซึ่งนิยมเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือจากอาชีพหลักที่ทำอยู่ เช่น ทำไร่ ทำนา ค้าขาย ฯลฯ ดังนั้น จึงไม่ค่อยมีการพัฒนาหรือปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้เป็นแบบการค้าอย่างแท้จริง รวมทั้งการควบคุมและป้องกันโรคสุกรและการผลิตหรือเลี้ยงสุกรแบบการค้า หมายถึง ฟาร์มเลี้ยงสุกรที่มีปริมาณการเลี้ยงสุกรตั้งแต่ 50 ตัวขึ้นไป โดยเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพหลัก จึงมีการลงทุนค่อนข้างสูง มีการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตอยู่เสมอ

จำนวนสุกรตั้งแต่ ปี 2541-2545 มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามภาวะความต้องการของตลาด โดยมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 ต่อปี และในปี 2545 มีจำนวนสุกรประมาณ 7 ล้านตัว (ตารางที่ 1) โดยมีการเลี้ยงมากที่สุดใภาคกลางร้อยละ 36 รองลงมาคือภาคตะวันออกร้อยละ 21 (ตารางที่ 2) สำหรับจังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกรเป็นจำนวนมาก ได้แก่ ราชบุรี ฉะเชิงเทรา และนครปฐม

การเลี้ยงสุกรนอกจากจะเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรและประเทศชาติแล้ว ยังสร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย โดยเฉพาะเรื่องกลิ่นและน้ำเสียจากฟาร์มสุกร ซึ่งการเลี้ยงสุกรจะทำให้เกิดน้ำเสียประมาณ 10-20 ลิตร/ตัว/วัน หรือคิดเป็นปริมาณน้ำเสียจากฟาร์มสุกรทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 140 ล้านลิตร/วัน หรือ 51 ล้านลูกบาศก์เมตร/ปี ซึ่งทำให้เกิดมลภาวะและเป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อให้เกิดปัญหาจากการระบายน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงลงสู่แหล่งน้ำทำให้เกิดการเน่าเสียของแม่น้ำลำคลอง โดยเฉพาะแหล่งน้ำที่มีความสามารถในการรองรับต่ำ เช่น คูคลองที่มีขนาดเล็ก หรือในฤดูน้ำน้อย หรือแม้แต่ในแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เช่น แม่น้ำท่าจีน ในช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดนครปฐม และแม่น้ำบางปะกงในช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงสุกรจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็น ซึ่งเกิดจากการขาดการจัดการฟาร์มที่ดี เช่น ภายในโรงเรือนบนพื้นคอกสุกรและใต้พื้นคอกที่มีการหมักหมมและตกค้างของมูลและปัสสาวะ ไม่มีลานตากมูลสุกรและบ่อเก็บกักน้ำเสีย รวมทั้งปัญหาแมลงวันรบกวนซึ่งก่อให้เกิดความรำคาญแก่ชุมชนและยังเป็นพาหะในการทำให้เกิดโรคท้องร่วงหรืออหิวาตกโรค

(2) การเลี้ยงสัตว์ปีก

การเลี้ยงไก่ ในอดีตเป็นการเลี้ยงตามบ้าน บริเวณใต้ถุนบ้าน ชายคา โรงนา เพื่อการบริโภคเนื้อและไข่ภายในครัวเรือน ต่อมาได้พัฒนาการเลี้ยงเป็นแบบการค้า โดยมีรูปแบบการเลี้ยง 2 ลักษณะ คือ การเลี้ยงแบบโรงเรือนระบบเปิดที่ควบคุมสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบๆ โรงเรือน และการเลี้ยงแบบโรงเรือนระบบปิด ซึ่งเป็นโรงเรือนที่สามารถควบคุมสภาพแวดล้อม อันได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่างให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสัตว์ ซึ่งสามารถป้องกันนกและแมลงได้ ปัจจุบันฟาร์มส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบโรงเรือนระบบปิดโดยเฉพาะที่เลี้ยงในรูปแบบของบริษัทหรือฟาร์มขนาดใหญ่ ส่วนเกษตรกรรายย่อยที่มีเงินทุนไม่มากนักจะยังคงเลี้ยงแบบโรงเรือนระบบเปิด

ปริมาณการเลี้ยงไก่ในช่วงปี 2541-2545 มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมากเนื่องจากการเลี้ยงเพื่อส่งออกและมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี โดยในปี 2545 มีจำนวนประมาณ 228 ล้านตัว (ตารางที่ 1) เลี้ยงมากใภาคกลางร้อยละ 30 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกร้อยละ 26 (ตารางที่ 2) สำหรับจังหวัดที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ ชลบุรี นครราชสีมา และสระบุรี

การเลี้ยงเปิด เดิมมีการเลี้ยงหนาแน่นสำหรับเกษตรกรที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติสมบูรณ์ โดยการปล่อยให้เปิดหาอาหารกินเองตามธรรมชาติ การเลี้ยงมักจะปล่อยเป็นฝูง กรมปศุสัตว์ จึงไม่ส่งเสริมการเลี้ยงในลักษณะนี้ เนื่องจากมีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำหรือฝูงเปิดอาจไปเหยียบย่ำพื้นที่เพาะปลูกพืชเสียหายได้ ปัจจุบันจึงมีการส่งเสริมให้เลี้ยงเปิดในโรงเรือนซึ่งมีทั้งการเลี้ยงในโรงเรือนระบบปิด และโรงเรือนระบบเปิดเช่นเดียวกับการเลี้ยงไก่

ปริมาณการเลี้ยงเปิดในช่วงปี 2541-2545 มีแนวโน้มสูงขึ้นและมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี โดยในปี 2545 มีจำนวนประมาณ 25 ล้านตัว (ตารางที่ 1) เลี้ยงมากในภาคกลางร้อยละ 38 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 20 (ตารางที่ 2) สำหรับจังหวัดที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ นครปฐม ชลบุรี และสุพรรณบุรี

เนื่องจากการเลี้ยงสัตว์ปีกส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบแห้งจึงไม่เกิดปัญหาเรื่องน้ำเสีย มูลสัตว์ที่ได้จากการเลี้ยงบางส่วนจะขายทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ แต่มูลสัตว์และเศษอาหารบางส่วนอาจจะร่วงหล่นบนพื้นดิน ซึ่งจะถูกชะล้างลงแหล่งน้ำเมื่อเกิดฝนตก สำหรับการเลี้ยงไก่ ส่วนหนึ่งจะมีการสร้างโรงเรือนบ่มปล่อยปลา ดังนั้น ของเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดจะเป็นอาหารของปลา จึงทำให้ในภาพรวมของการเลี้ยงสัตว์ปีกจะมีปัญหาในเรื่องกลิ่นและแมลงวันมากที่สุด

(3) การเลี้ยงโคและกระบือ

มีการเลี้ยง 2 ลักษณะ คือ การเลี้ยงแบบยืนโรงในคอก ซึ่งจะมีการตัดหญ้าแล้วขนไปให้สัตว์กิน และการเลี้ยงแบบปล่อยให้สัตว์แทะเล็มหญ้าในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ซึ่งจะมีทั้งที่นำสัตว์เข้าแทะเล็มในทุ่งหญ้าแบบต่อเนื่องหรือถาวรโดยไม่มีการเคลื่อนย้ายฝูงสัตว์ หรือปล่อยสัตว์เข้าแทะเล็มในทุ่งหญ้าเป็นครั้งคราว

ปริมาณการเลี้ยงโคในช่วงปี 2541-2545 จะเป็นการเลี้ยงโคเนื้อร้อยละ 94 และโคนมร้อยละ 6 ซึ่งมีแนวโน้มการผลิตสูงขึ้น ในอัตราการเพิ่มขึ้นของโคเนื้อและโคนมเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยในปี 2545 มีจำนวนโคเนื้อประมาณ 5.5 ล้านตัว เลี้ยงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 52 รองลงมาเป็นภาคเหนือร้อยละ 20 สำหรับจังหวัดที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ นครราชสีมา กาญจนบุรี และร้อยเอ็ด ตามลำดับ ส่วนจำนวนการเลี้ยงโคนมจะมีประมาณ 0.4 ล้านตัว และเลี้ยงมากในภาคกลางร้อยละ 62 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 21 (ตารางที่ 1 และ 2) สำหรับจังหวัดที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ ลพบุรี ราชบุรี และนครราชสีมา

ปริมาณการเลี้ยงกระบือในช่วงปี 2541-2545 มีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี โดยในปี 2545 มีจำนวนกระบือประมาณ 1.6 ล้านตัว (ตารางที่ 1) และเลี้ยงมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 82 รองลงมาเป็นภาคเหนือร้อยละ 10 (ตารางที่ 2) จังหวัดที่มีการเลี้ยงมาก ได้แก่ อุบลราชธานี สุรินทร์ และศรีสะเกษ

การเลี้ยงโคและกระบือในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ จะเกิดปัสสาวะและมูลสัตว์กระจายเป็นปุ๋ยในแปลงหญ้า และจะถูกดูดซับหรือนำไปใช้ประโยชน์อื่นๆ ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะเกิดเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกหรือเกิดน้ำไหลบ่าพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ดังนั้น น้ำฝนจะถูกปนเปื้อนด้วยความสกปรกจากมูลสัตว์แล้วไหลลงสู่แหล่งน้ำ สำหรับการเลี้ยงโคนมจะมีปัญหาน้ำเสียเช่นเดียวกับการเลี้ยงสุกร เนื่องจากการเลี้ยงโคนมจะต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นสำคัญ ซึ่งโคจะถ่ายมูลและปัสสาวะตลอดเวลาและไม่เลือกที่ จึงต้องทำความสะอาดโรงเรือนโคนมบ่อยครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้น จึงปล่อยน้ำเสียทิ้งในฟาร์มโคนมให้ไหลซึมลงดิน และบางส่วนจะไหลลงคูคลองหรือลำรางสาธารณะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำใกล้เคียง

6.1.1.3 การประเมินปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากโครงสร้างการผลิตภาคปศุสัตว์พบว่า การเลี้ยงสุกรทำให้เกิดน้ำเสียที่มีปริมาณความสกปรกสูงและระบายลงสู่แหล่งน้ำมากที่สุด จึงเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ขณะที่การเลี้ยงปศุสัตว์อื่นๆ ลักษณะการแพร่กระจายของมลพิษหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำจะเกิดขึ้นจากน้ำฝนที่ไหลชะพื้นที่ ซึ่งไม่เกิดผลกระทบโดยตรงต่อแหล่งน้ำ ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับการแพร่กระจายของความสกปรกที่เกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าวยังไม่ชัดเจน ดังนั้น การประเมินปริมาณความสกปรกที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำจึงคำนวณจากการเลี้ยงสุกรเป็นหลัก

ผลการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษพบว่า การเลี้ยงสุกรจะทำให้เกิดปริมาณน้ำเสียเฉลี่ย 10 15 และ 20 ลิตร/ตัว/วัน สำหรับฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3,000 2,500 และ 1,500 มิลลิกรัม/ลิตร สำหรับฟาร์มสุกรแต่ละขนาดตามลำดับ (ตารางที่ 3) ซึ่งเมื่อประเมินปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีรวมที่เกิดขึ้นทั้งหมดพบว่ามีมากกว่า 100,000 กิโลกรัมบีโอดีต่อวัน โดยภาคกลางจะมีปริมาณการเลี้ยงสุกรมากที่สุด โดยปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นประมาณ 40,000 กิโลกรัมบีโอดีต่อวัน รองลงมาเป็นภาคตะวันออก 23,000 กิโลกรัมบีโอดีต่อวัน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 3 ปริมาณและลักษณะโดยเฉลี่ยของน้ำเสียจากฟาร์มสุกร จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ขนาดฟาร์ม	อัตราการเกิดน้ำเสีย (ลิตร/ตัว/วัน)	ลักษณะของน้ำเสีย (มิลลิกรัม/ลิตร)				
		บีโอดี	ซีโอดี	สารแขวนลอย	ทีเคเอ็น	ฟอสฟอรัสทั้งหมด
ขนาดใหญ่	10	3,000	7,000	4,800	540	8.0
ขนาดกลาง	15	2,500	6,800	3,000	540	9.5
ขนาดเล็ก	20	1,500	4,000	2,000	400	17.0

ตารางที่ 4 ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีจากฟาร์มสุกร ปี 2545 จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ภาค	ปริมาณความสกปรกของน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกร (กิโลกรัมบีโอดี/วัน)			
	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวมทุกขนาด
เหนือ	4,247	1,941	11,338	17,526
ตะวันออกเฉียงเหนือ	4,386	2,004	11,708	18,098
กลาง	9,707	4,437	25,914	40,058
ตะวันออก	5,571	2,546	14,871	22,988
ใต้	2,928	1,338	7,815	12,081
รวม	26,839	12,266	71,646	110,751

6.1.2 ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

6.1.2.1 การผลิตสัตว์น้ำ

ผลผลิตทางด้านการประมงแบ่งออกเป็น ผลผลิตสัตว์น้ำจากธรรมชาติ และผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง ซึ่งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะมีบทบาทเพิ่มขึ้นเนื่องจากแนวโน้มการจับสัตว์น้ำจากธรรมชาติลดลง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะประกอบด้วย การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำกร่อย และสัตว์น้ำชายฝั่ง ตามลักษณะของพื้นที่และระบบนิเวศวิทยา

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ประกอบด้วย การเพาะเลี้ยงปลากินพืช ปลากินเนื้อ กุ้งก้ามกราม และสัตว์น้ำอื่นๆ เช่น จระเข้ กบ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงในบ่อ นา ร่องสวนและกระชัง โดยการเลี้ยงในบ่อเป็นการเพาะเลี้ยงที่มีปริมาณสูงสุด พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2539 ซึ่งมีพื้นที่ 394,020 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 600,906 ไร่ ในปี 2543 เฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี (เปลี่ยนแปลงต่ำสุดร้อยละ 5 และสูงสุดร้อยละ 23) ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปลากินพืช รองลงมาเป็นปลากินเนื้อ (ตารางที่ 5) ส่วนใหญ่เลี้ยงมากในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตารางที่ 6) จังหวัดที่มีการเพาะเลี้ยงอันดับต้นของประเทศ ได้แก่ สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี นครพนม และนครปฐม

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ประกอบด้วย การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ปลาทะเล ได้แก่ ปลากะพงและปลากะรัง พื้นที่การเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลชายฝั่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2539 ซึ่งมีพื้นที่ 434,148 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 507,000 ไร่ ในปี 2543 เฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี (เปลี่ยนแปลงต่ำสุดร้อยละ 2 และสูงสุดร้อยละ 5) การเลี้ยงปลาทะเลปี 2544 มีพื้นที่เพาะเลี้ยงประมาณ 4,500 ไร่ และมากกว่าร้อยละ 99 เป็นการเลี้ยงกุ้งทะเล ส่วนใหญ่เลี้ยงมากในภาคตะวันออกและภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ตารางที่ 7) ได้แก่ จังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และสงขลา

ตารางที่ 5 พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในช่วงปี 2539 – 2544 และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง

ชนิดสัตว์น้ำ	พื้นที่การเลี้ยง (ไร่)											% การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย	
	ปี 2539		ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		2544		
	พื้นที่	พื้นที่	% การเปลี่ยนแปลง	พื้นที่	% การเปลี่ยนแปลง	พื้นที่	% การเปลี่ยนแปลง	พื้นที่	% การเปลี่ยนแปลง	พื้นที่	% การเปลี่ยนแปลง		
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด													
ปลากินเนื้อ	26,722	33,016	24	39,729	20	44,739	13	46,206	3	49,491	7	13	
ปลากินพืช	349,811	378,126	8	464,662	23	500,024	8	529,085	6	555,769	5	10	
กุ้งก้ามกราม	16,052	10,865	-32	13,675	26	23,609	73	25,047	6	21,071	-16	11	
สัตว์น้ำอื่นๆ	1,435	543	-62	614	13	646	5	568	-12	2,127	274	44	
รวม	394,020	422,550	7	518,680	23	569,018	10	600,906	6	628,458	5	10	
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง													
ปลาทะเล	2,193	1,985	-9	1,816	-9	3,493	92	3,780	8	4,517	19	20	
กุ้งทะเล	434,148	457,000	5	475,117	4	484,650	2	507,002	5	-	-	4	

ตารางที่ 6 พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี 2544 แยกเป็นรายภาค

ประเภทสัตว์น้ำ	จำนวนพื้นที่ (ไร่และร้อยละ)					รวม
	กลาง	ตะวันออก	ตะวันออกเฉียงเหนือ	เหนือ	ใต้	
ปลากินเนื้อ	18,958 (38)	9,424 (19)	8,252 (17)	6,104 (12)	6,752 (14)	49,490 (100)
ปลากินพืช	108,684 (20)	202,944 (36)	178,906 (32)	56,283 (10)	8,952 (2)	555,769 (100)
กุ้งก้ามกราม	18,954 (90)	1,779 (8)	323 (2)	15 (0)	0 (0)	21,071 (100)
สัตว์น้ำอื่น	131 (28)	307 (65)	5 (1)	15 (3)	17 (3)	475 (100)

ตารางที่ 7 พื้นที่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจำแนกตามภาค

ประเภทสัตว์น้ำ	จำนวนพื้นที่ (ไร่และร้อยละ)				รวม
	ภาคตะวันออก	ภาคกลาง	ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย	ภาคใต้อันดามัน	
ปลาทะเล ปี 2543	576 (13)	2,118 (47)	1,698 (37)	125 (3)	4,517 (100)
กุ้งทะเล ปี 2544	153,525 (30)	197,257 (39)	119,583 (24)	36,637 (7)	507,002 (100)

หมายเหตุ : ข้อมูลกรมประมงปี 2543

6.1.2.2 ลักษณะการเลี้ยงและการแพร่กระจายของมลพิษ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมี 3 รูปแบบ คือ การเลี้ยงแบบตั้งเดิมที่ไม่ได้ควบคุมปัจจัยการผลิต เช่น การให้อาหารและมักมีผลผลิตต่ำ การเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาที่ควบคุมปัจจัยการผลิตบางประการ ในการปรับสีของน้ำ อาจมีการใช้ปุ๋ยเพื่อปรับสภาพและเป็นอาหารสำหรับแพลงตอนที่มากเกินไป และการเลี้ยงแบบพัฒนาที่ควบคุมปัจจัยการผลิตและเป็นการเลี้ยงแบบหนาแน่นที่ใช้อาหารเลี้ยงสัตว์น้ำที่มีโปรตีนสูงหรือใช้อาหารสำเร็จรูปมากขึ้น ทำให้เกิดของเสียจากการขับถ่ายของสัตว์น้ำและเศษอาหารสะสมภายในบ่อเลี้ยงทำให้น้ำในบ่อเน่าเสียเร็ว ฉะนั้น การเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาหรือแบบพัฒนาที่ผู้เลี้ยงต้องระบายน้ำออกในระหว่างการเลี้ยงเป็นระยะขึ้นอยู่กับคุณภาพของน้ำและในช่วงที่จับสัตว์น้ำจะต้องมีการระบายน้ำออก ขุดลอกดินเลนกันบ่อและปรับแต่งสภาพบ่อเพื่อเตรียมบ่อสำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำรุ่นต่อไป สำหรับพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำทิ้งและตะกอนเลนที่ระบายออกจากบ่อเพาะเลี้ยงจะส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ซึ่งปัญหาจะขึ้นอยู่กับการจัดการเลี้ยงโดยมีสาเหตุหลักได้แก่

(1) การตกค้างและสะสมของอาหารจากการเลี้ยงปลาแบบการค้ำหรือแบบหนาแน่น จะมีการให้อาหารทุกวันโดยเฉพาะปลาประเภทปลากินเนื้อ ส่วนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจะเน้นอาหารที่เป็นโปรตีน เช่น ปลาเป็ดผสมรำ ใส่ไก่ รำ และอาหารเม็ด สำหรับปลากินพืช การให้อาหารเสริม เช่น การใส่ปุ๋ยหรือมูลสัตว์ รำข้าวและของเสีย กากถั่วเหลือง กากมันสำปะหลัง กากเบียร์ รวมทั้งบางแห่ง อาจมีการเลี้ยงไก่หรือหมูบนบ่อปลาเพื่อให้ได้มูลสัตว์เป็นอาหารด้วย

(2) การใช้ยาและสารเคมี เช่น ยาปฏิชีวนะออกซิเตตราไซคลิน วิตามินซีและ ยาถ่ายพยาธิ และสารเคมีในการฆ่าเชื้อโรค เช่น ด่างทับทิม ไฮโดรเจนเพอร์ออกไซด์ ช่วงการเตรียมบ่อ จะใช้ปูนขาวและปุ๋ย ทั้งนี้ การใช้ยาและสารเคมีจะพบมากในการเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

(3) การถ่ายน้ำในช่วงระหว่างการเลี้ยงเพื่อรักษาคุณภาพน้ำและเมื่อจับสัตว์น้ำ เพื่อขายจะมีการระบายน้ำทิ้งและตะกอนเลน แต่ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจะมีการเพาะถ่ายน้ำ ระหว่างการเลี้ยง บางฟาร์มมีการจัดการน้ำทิ้งโดยสูบน้ำบ่อปลากินพืชหรือมีบ่อดักตะกอนแต่ยังไม่สามารถรองรับน้ำทิ้งขณะจับได้เพียงพอ แม้ว่าน้ำทิ้งจะมีความเข้มข้นของความสกปรกต่ำกว่า แหล่งกำเนิดอื่น แต่การทิ้งเป็นปริมาณมากในเวลาเดียวกันจะส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำได้เช่นกัน

6.1.2.3 ประเมินปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษในปี 2544 ได้ประมาณการปริมาณน้ำทิ้ง และตะกอนของเสียที่ปล่อยทิ้งเฉพาะในช่วงจับกุ้ง พบว่าจะมีน้ำทิ้งที่ถูกปล่อยออกมาสูงถึง 1,057 ล้าน ลูกบาศก์เมตรต่อปี และมีตะกอนของเสียก้นบ่อเกิดขึ้นทั้งสิ้น 81 ล้านตันปี อย่างไรก็ตามเนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ปรับเปลี่ยนระบบการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงระบบปิด ซึ่งไม่มีการถ่ายน้ำออกสู่สิ่งแวดล้อม น้ำที่ผ่านการใช้งานแล้วจะถูกนำไปบำบัดโดยวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับไปใช้ใหม่ ประกอบกับ สถานการณ์ปัญหาโรคระบาดในกุ้งทะเลและปัญหาราคากุ้งตกต่ำ ทำให้พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลลดลง ซึ่งทำให้แนวโน้มปัญหาน้ำเสียจากการเพาะเลี้ยงไม่สูงขึ้น และอาจมีแนวโน้มลดลง

สำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำจืดแต่ละประเภทจะมีปริมาณน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นในระหว่างการเลี้ยงและขณะจับสัตว์น้ำ โดยในระหว่างการเลี้ยงจะมีปริมาณน้ำทิ้งประมาณ 87,000 6,700 1,200 และ 300 ลูกบาศก์เมตร/ไร่/รอบการเลี้ยง สำหรับปลากินเนื้อประเภทปลาช่อน กุ้งก้ามกราม ปลากินเนื้ออื่น และปลากินพืช ส่วนในช่วงจับสัตว์น้ำจะมีปริมาณน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นประมาณ 5,600 4,200 2,700 และ 2,500 ลูกบาศก์เมตร/ไร่/รอบการเลี้ยง สำหรับปลากินเนื้อประเภทปลาช่อน ปลากินเนื้ออื่น กุ้งก้ามกราม และปลากินพืช ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีโดยเฉลี่ยตลอดการเพาะเลี้ยงใน 1 ปี มีค่า 4.99 0.77 0.36 และ 0.24 กิโลกรัม/ไร่/วัน สำหรับปลาช่อน ปลากินเนื้ออื่น กุ้งก้ามกราม และปลากินพืช (ตารางที่ 8) ซึ่งเมื่อประเมินเป็นปริมาณความสกปรกที่เกิดขึ้นในปี 2544 มีมากกว่า 185,000 กิโลกรัม บีโอดี/วัน โดยที่ภาคตะวันออก มีปริมาณการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากที่สุดและมีปริมาณของเสียเกิดขึ้น ประมาณ 56,992 กิโลกรัมบีโอดี/วัน รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางจะมีปริมาณใกล้เคียงกันเท่ากับ 50,997 และ 50,937 กิโลกรัมบีโอดี/วัน (ตารางที่ 9) โดยบริเวณที่มีการเลี้ยงหนาแน่นจะพบการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำและการสะสมของสารคาร์บอนและปริมาณอินทรีย์สารในตะกอนดินโดยเฉพาะในที่มีการระบายน้ำโดยตรง

ตารางที่ 8 ปริมาณและลักษณะโดยเฉลี่ยของน้ำทิ้งที่เกิดขึ้นจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

ประเภท สัตว์น้ำ	จำนวนรอบ การเลี้ยง (รอบ/ปี)	ปริมาณและลักษณะน้ำทิ้ง				ปริมาณ ความสกปรก ที่เกิดขึ้น (กก./ไร่/วัน)	ปริมาณเลน ที่เกิดขึ้น (ลบม./ไร่/ รอบการเลี้ยง)
		ปริมาณน้ำทิ้ง (ลบ.ม./ไร่/รอบการเลี้ยง)		ลักษณะน้ำทิ้ง (BOD) (มก./ล.)			
		ระหว่างเลี้ยง	ขณะจับ	ระหว่างเลี้ยง	ขณะจับ		
ปลากินเนื้อ							
- ปลาช่อน	1.2	87,000	5,600	15	21	4.99	220
- ปลากินเนื้อ อื่น	2.0	1,200	4,200	16	14	0.77	178
ปลากินพืช	1.0	300	2,500	13	21	0.24	91
กุ้งก้ามกราม	1.0	6,700	2,700	9	17	0.36	160

ตารางที่ 9 ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีของน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี 2544

ภาค	ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีของน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด (กก./วัน)			
	ปลากินเนื้อ	ปลากินพืช	กุ้งก้ามกราม	รวม
กลาง	18,102	26,084	6,751	50,937
ตะวันออก	7,582	48,707	634	56,923
ตะวันออกเฉียงเหนือ	7,945	42,938	115	50,998
เหนือ	4,835	13,508	5	18,348
ใต้	6,122	2,149	0	8,271
รวม	44,586	133,386	7,505	185,477

6.1.3 ด้านการเพาะปลูกพืช

6.1.3.1 การผลิตพืช

จากพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมดประมาณ 320 ล้านไร่ จะเป็นเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรประมาณ 130 ล้านไร่ ซึ่งเมื่อพิจารณาภาพรวมของการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกพืชที่แบ่งออกเป็นการใช้ที่ดินเพื่อการทำนา ทำไร่ ทำสวนไม้ผล/ไม้ยืนต้น และสวนผัก/ไม้ดอก ฯลฯ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา โดยในปีเพาะปลูก 2544/45 มีพื้นที่นาทั้งหมด 66.3 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 32 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (ตารางที่ 10) โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการทำนาข้าวและปลูกพืชไร่มากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือและภาคกลาง ส่วนพืชผัก/ไม้ดอกปลูกมากในภาคเหนือ และรองลงมาคือภาคกลาง สำหรับไม้ผล/ไม้ยืนต้นปลูกมากในภาคใต้ และรองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 พื้นที่การเพาะปลูกพืชหลักของประเทศไทย ในช่วงปีเพาะปลูก 2540/41 - 2544/45

ประเภท การเพาะปลูก	พื้นที่การเพาะปลูกพืชหลัก (พันไร่)									%การ เปลี่ยน แปลง เฉลี่ย	
	40/41		41/42		42/43		43/44		44/45		
	พื้นที่	พื้นที่	% การ เปลี่ยน แปลง	พื้นที่	% การ เปลี่ยน แปลง	พื้นที่	% การ เปลี่ยน แปลง	พื้นที่	% การ เปลี่ยน แปลง		
นาข้าว	64,183	62,698	-2.32	64,443	2.78	66,492	3.18	66,272	-0.33	0.81	
- ข้าวนาปี	56,953	56,240	-1.26	56,582	0.61	57,775	2.11	57,838	0.11	0.39	
- ข้าวนาปรัง	7,230	6,458	-10.69	7,861	21.72	8,717	10.89	8,434	-3.25	4.16	
พืชไร่	30,101	29,052	-3.48	28,787	-0.91	28,535	-0.88	28,242	-1.03	-1.54	
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	8,726	9,008	3.20	7,719	-14.31	7,802	1.08	7,685	-1.50	-2.99	
- มันสำปะหลัง	6,694	7,200	7.56	7,406	2.86	6,918	-6.59	6,224	-10.03	-1.76	
- อ้อยโรงงาน	5,897	5,735	-2.75	5,862	2.21	5,481	-6.50	6,320	15.31	1.79	
- อื่นๆ	8,781	7,109	-19.04	7,800	9.72	8,334	6.85	8,013	-3.85	-2.19	
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	24,132	25,079	3.92	26,075	3.97	26,351	1.06	26,584	0.88	2.54	
- ยางพารา	11,941	12,219	0.34	12,409	1.55	12,423	0.11	12,442	0.15	1.05	
- ปาล์มน้ำมัน	1,197	1,129	-5.68	1,247	10.45	1,303	4.49	1,457	11.82	5.43	
- ทุเรียน	678	693	2.21	701	1.15	761	8.56	782	2.76	3.83	
- อื่นๆ	10,803	11,763	6.99	12,601	6.16	12,729	1.25	12,755	0.33	3.84	
พืชผัก/ไม้ดอก	961	962	0.10	1,026	6.65	1,091	6.34	1,153	5.68	4.99	
- กระเทียม	148	137	-7.43	138	0.73	146	5.80	141	-3.42	-1.18	
- หอมแดง	93	98	5.38	108	10.20	104	-3.70	103	-0.96	2.69	
- พริกใหญ่	140	141	0.71	142	0.71	143	0.70	144	0.70	0.71	
- อื่นๆ	580	586	1.03	638	8.87	698	9.40	765	9.60	7.97	

ตารางที่ 11 พื้นที่การเพาะปลูกพืชหลัก ปีเพาะปลูก 2544/2545 แยกเป็นรายภาค

ประเภท การเพาะปลูก	พื้นที่การเพาะปลูกพืชหลัก (พันไร่)					
	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	รวม
นาข้าว	15,318	33,626	11,996	2,955	2,347	66,272
- ข้าวนาปี	12,754	32,998	7,288	2,570	2,228	57,838
- ข้าวนาปรัง	2,594	628	4,708	385	119	8,434
พืชไร่	8,927	11,562	3,049	4,639	65	28,242
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	3,886	1,966	1,124	709	-	7,685
- มันสำปะหลัง	886	3,340	445	1,553	-	6,224
- อ้อยโรงงาน	1,371	2,502	823	1,624	-	6,320
- อื่นๆ	2,784	4,255	657	753	65	8,013
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	3,105	3,354	2,063	3,465	14,597	26,584
- ยางพารา	13	476	73	1,278	10,602	11,590
- ปาล์มน้ำมัน	-	-	36	43	1,378	1,457
- อื่นๆ	3,092	2,878	1,954	2,144	2,617	12,685
พืชผัก/ไม้ดอก	377	258	315	88	115	1,153
- กระเทียม	132	9	0.6	-	-	141
- หอมแดง	76	27	0.3	-	-	103
- อื่นๆ	169	222	314	88	115	909

หมายเหตุ : ทูเรียนและพริกใหญ่ ไม่มีข้อมูลรายจังหวัดและรายภาค

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

6.1.3.2 ลักษณะการเกิดและแพร่กระจายมลพิษ

การเพาะปลูกพืชจะต้องใช้น้ำ ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตลอดเวลา ในระหว่างการเจริญเติบโตของพืช ทำให้มีการตกค้างของธาตุอาหารส่วนเกินและสารเคมีอยู่ในบริเวณที่ทำการเพาะปลูกและจะถูกชะล้างลงสู่แหล่งน้ำใกล้เคียงโดยการถูกพัดพาไปกับน้ำฝนที่มีปริมาณมากกว่า ความต้องการของพืช และความสามารถในการดูดซับของดินเป็นน้ำไหลบ่าหน้าดิน (Runoff) นอกจากนี้การทำนายังมีการปล่อยสารพิษโดยการระบายน้ำทิ้งโดยตรง (Discharge) ชนิดของสารพิษ ที่มีความสำคัญ ได้แก่

(1) ปริมาณความสกปรกในรูปปีโอดี

การเพาะปลูกจะมีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มผลผลิต ปุ๋ยที่มีองค์ประกอบเป็นสารอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด เมื่อเกิดการหมักหรือมีน้ำขัง บริเวณพื้นที่เพาะปลูกทำให้เกิดการเน่าเปื่อยของดินพืช จึงเกิดเป็นความสกปรกในรูปปีโอดีที่ชะล้างลงสู่แหล่งน้ำ

(2) สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ในแต่ละปีพืชผลหลักที่ปลูกจะถูกรบกวนจากศัตรูพืชทั้งสิ้น เกษตรกรจึงยังคงมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีเพื่อป้องกันความเสียหายแก่ผลผลิต วิธีใช้ที่นิยมและมีประสิทธิภาพที่สุดคือ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งหมายถึง สารพิษทางการเกษตร ได้แก่ สารกำจัดแมลง สารป้องกันกำจัดโรคพืช และสารกำจัดวัชพืช เป็นต้น ประเทศไทยมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากปริมาณการนำเข้าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรในช่วงปี 2525 - 2544 (ตารางที่ 12) ซึ่งจะเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีการนำเข้าสารกำจัดวัชพืชมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นสารกำจัดแมลงและสารป้องกันกำจัดโรคพืช

ตารางที่ 12 ปริมาณการนำเข้าสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทางการเกษตรในช่วงปี 2525 – 2544

ประเภท	ปริมาณ (ตันสารออกฤทธิ์)				
	ปี 2525	ปี 2529	ปี 2534	ปี 2539	ปี 2544
สารกำจัดแมลง	2,890	5,799	5,560	6,479	9,059
สารป้องกันกำจัดโรคพืช	1,683	2,512	2,087	4,446	5,384
สารกำจัดวัชพืช	2,983	4,262	7,071	14,041	20,958
อื่น ๆ	94	204	311	576	1,638
รวม	7,650	12,777	15,029	25,542	37,039

ที่มา : กองควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ฉีดพ่นในพื้นที่เกษตรกรรมมีการสะสมในดินได้ในปริมาณไม่เท่ากัน หากสารชนิดใดสลายตัวช้าโอกาสที่สารนั้นจะแพร่กระจายลงสู่แหล่งน้ำมีความเป็นไปได้สูง ทั้งนี้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชกลุ่ม Organochlorine จะมีความคงทนทั้งในดินและในน้ำ การศึกษาผลกระทบต่องานแวดล้อมจึงให้ความสำคัญกับสารกลุ่มนี้ ซึ่งสารกลุ่มนี้จะละลายน้ำได้น้อยมาก แต่ละลายได้ดีในไขมันจึงเกิดการสะสมในไขมันของสิ่งมีชีวิตนับตั้งแต่แพลงตอนปลา จนกระทั่งสัตว์บกและมนุษย์ที่บริโภคพืชและสัตว์ที่สารเหล่านี้สะสมอยู่ เป็นการสะสมแบบทวีคูณ (Biomagnification) เพิ่มขึ้นตามลำดับห่วงโซ่อาหาร ดังนั้น มนุษย์จึงเป็นผู้บริโภคลำดับสุดท้ายที่ได้รับสารพิษจำนวนมากเข้าสู่ร่างกาย น้ำที่เหลือทิ้งหรือถูกชะล้างจากพื้นที่การเกษตรที่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชสูง จะทำให้สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดศัตรูพืชปนมากับน้ำที่ไหลชะพื้นที่การเกษตรลงมาด้วย สารเคมีดังกล่าวสามารถลงสู่แหล่งน้ำได้โดยการซึมลงดินรวมกับน้ำใต้ดินแล้วไหลลงสู่แหล่งรองรับหรือไหลลงแหล่งรับน้ำโดยตรง เช่น พื้นที่สวนส้ม จากการศึกษาของ กรมควบคุมมลพิษ ในการ

แก้ไขปัญหาคาใช้สารเคมีของสวนส้มในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่อำเภอแม่ฮาด แม่สาย แม่จัน และไชยปราการ พบว่า เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่องค์การอนามัยโลกจัดอยู่ในกลุ่มพิษร้ายแรงมากและร้ายแรง ได้แก่ Methy Parathion และ Methamidophos (ปัจจุบันประกาศห้ามใช้แล้ว) ทำให้เกษตรกรและผู้อาศัยใกล้เคียงสวนส้มมีความเสี่ยงที่จะได้รับการสัมผัสสารเหล่านี้

(3) ธาตุอาหาร

ไนโตรเจน (N) และฟอสฟอรัส (P) เป็นธาตุอาหารหลักจากพื้นที่เกษตรกรรมที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ มีแหล่งกำเนิดหลายแห่ง ได้แก่ ปุ๋ยเคมีทั้งที่อยู่ในรูปของเม็ดและน้ำ ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด โดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว (Legumes) ซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของแบคทีเรียที่สามารถตรึงก๊าซไนโตรเจนจากอากาศมาใช้ได้โดยตรง ไนโตรเจนที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำจะอยู่ในรูปของสารอนินทรีย์ ได้แก่ แอมโมเนียม-ไนโตรเจน ($\text{NH}_4\text{-N}$) ไนเตรท-ไนโตรเจน ($\text{NO}_3\text{-N}$) และไนไตรท์-ไนโตรเจน ($\text{NO}_2\text{-N}$) ส่วนฟอสฟอรัสจะอยู่ในรูปของฟอสเฟต น้ำที่มีธาตุอาหารมากเกินไปจะทำให้เกิดขบวนการ Eutrophication ซึ่งเป็นการเพิ่มจำนวนของแพลงตอนและพืชน้ำอย่างรวดเร็วจน เช่น ผักตบชวา และวัชพืชน้ำต่างๆ

(4) ตะกอนดิน

การทำเกษตรที่ไม่ถูกวิธี ทั้งการขยายพื้นที่โดยการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำการเกษตรในที่สูงหรือทำไร่เลื่อนลอย ทำให้เกิดการสูญเสียหน้าดิน ส่งผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง ตะกอนดินที่อยู่ในรูปของตะกอนแขวนลอยและตะกอนก้นลำธารทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำที่มีตะกอนแขวนลอยมากจะดูดซับออกซิเจนได้น้อยกว่าแหล่งน้ำใส เนื่องจากตะกอนขัดขวางทางเดินของแสงที่ส่องผ่านเข้าไปในน้ำทำให้ปฏิกิริยาสังเคราะห์แสงของพืชน้ำลดลง โดยเฉพาะแพลงตอนพืช ปริมาณอาหารในธรรมชาติของสัตว์น้ำจึงลดลง ตะกอนยังเข้าไปอุดตันช่องเหงือกของสัตว์น้ำจำพวกปลา ทำให้หายใจขัดและส่งผลต่อการเจริญเติบโต ตะกอนที่ตกจมทำให้น้ำขุ่นขึ้นและเพิ่มความขุ่นของน้ำ ซึ่งความขุ่นทำให้อุณหภูมิของน้ำสูงขึ้นและการละลายของออกซิเจนในน้ำต่ำลง นอกจากนี้ตะกอนดินยังเป็นแหล่งสะสมสารพิษจากกิจกรรมการเกษตร โดยเป็นตัวดูดซับธาตุอาหารและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาสู่แหล่งน้ำ ซึ่งจะทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลงและเร่งการเกิดสภาวะไร้ออกซิเจนในตะกอนที่ทับถมอยู่ในแหล่งน้ำ มีผลทำให้สารมลพิษที่ติดอยู่กับตะกอนถูกปลดปล่อยออกมาสู่แหล่งน้ำ

6.1.3.3 การประเมินปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากโครงสร้างการเพาะปลูกพืชพบว่า ปัญหามลพิษที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำมากที่สุดจะเกิดจากการทำนาข้าวเป็นหลัก เนื่องจากการทำนาข้าวมีการใช้น้ำ ปุ๋ย และสารเคมีเป็นจำนวนมากและที่สำคัญ คือ มีพื้นที่การปลูกมากถึงประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศและกระจายอยู่ทั่วทุกภาค โดยลักษณะการแพร่กระจายของมลพิษหรือของเสียลงสู่แหล่งน้ำจะเกิดทั้งที่ระบายทิ้งโดยตรง โดยเฉพาะช่วงที่ต้องมีการระบายน้ำออกจากนา ภายหลังการปลูกข้าวและก่อนการเก็บเกี่ยวหรือจากน้ำฝนที่ไหลชะพื้นที่ ส่วนพื้นที่การเพาะปลูกอื่น ขณะนี้การศึกษาเกี่ยวกับการแพร่กระจายมลพิษที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดจากการไหลชะของน้ำฝนยังไม่ชัดเจน รวมทั้งปริมาณสารเคมีและธาตุอาหารพืช ซึ่งยังเป็นข้อจำกัดสำหรับการกำหนดค่าความเข้มข้นเฉลี่ยของสารมลพิษแต่ละชนิด

ที่ปนเปื้อนกับน้ำไหลบ่าหน้าดินที่เป็นผลจากการวิจัยในประเทศไทย เนื่องจากพื้นที่เกษตรกรรมมีความแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการใช้ที่ดิน จากการใช้ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในแต่ละประเภทกิจกรรมการเพาะปลูกซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การประเมินปริมาณของมลพิษที่เกิดขึ้นจึงคำนวณปริมาณความสกปรก ในรูปบีโอดีจากการทำนาข้าวเป็นหลัก

การศึกษาของกรมควบคุมมลพิษ พบว่าปริมาณน้ำทิ้งที่ระบายออกจากรานาข้าว ในช่วงการทำนาปีเท่ากับ 820 ลูกบาศก์เมตร/ไร่/ปี และทำนาปรังเท่ากับ 488 ลูกบาศก์เมตร/ไร่/ปี โดยมีค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของบีโอดีในน้ำที่ระบายออกจากรานาข้าว 2.4 และ 5.5 มิลลิกรัม/ลิตร สำหรับการทำนาปีและนาปรัง (ตารางที่ 13) ซึ่งเมื่อประเมินปริมาณความสกปรกที่เกิดขึ้นทั้งหมดมีมากกว่า 365,088.5 กิโลกรัม/วัน โดยภาคกลางมีปริมาณความสกปรกเกิดขึ้นมากที่สุด แม้ว่าจะมีพื้นที่ทำนาข้าวน้อยกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เนื่องจากภาคกลางมีพื้นที่การทำนาปรังเป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 13 ปริมาณและลักษณะโดยเฉลี่ยของน้ำทิ้งจากการทำนาข้าว

ประเภทการทำนา	ปริมาณและลักษณะน้ำทิ้ง		
	ปริมาณน้ำทิ้ง (ลบ.ม./ไร่/ปี)	ลักษณะน้ำทิ้ง (BOD) (มก./ล.)	ปริมาณความสกปรก (กก./ไร่/วัน)
นาปี	820	2.4	0.005
นาปรัง	488	5.5	0.007

ตารางที่ 14 ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีจากการทำนาข้าว ปี พ.ศ. 2545 แยกเป็นรายภาค

ภาค	ปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดี	
	(กก./วัน)	(กก./ไร่/วัน)
เหนือ	85,693.7	0.00559
ตะวันออกเฉียงเหนือ	178,123.0	0.00530
กลาง	72,392.3	0.00603
ตะวันออก	16,301.1	0.00552
ใต้	12,578.4	0.00536
รวม	365,088.5	

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

6.2 สถานการณ์มลพิษและน้ำเสียจากโรงฆ่าสัตว์

โรงฆ่าสัตว์เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับสุขอนามัยของประชาชนที่บริโภคเนื้อสัตว์ จากข้อมูลของกรมปศุสัตว์ในปี 2546 พบว่า โรงฆ่าสัตว์ทั่วประเทศประมาณ 4,900 แห่ง จะได้รับอนุญาตเพียง 645 แห่ง และผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินของกรมปศุสัตว์เพียง 19 แห่งเท่านั้น กรมควบคุมมลพิษได้สำรวจการจัดการน้ำเสียของโรงฆ่าสัตว์ จำนวน 84 แห่ง พบว่ามีระบบบำบัดน้ำเสีย 34 แห่ง และมีเพียง 6 แห่งเท่านั้นที่บำบัดน้ำเสียได้ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งประเภทอุตสาหกรรม ดังนั้น น้ำเสียและของเสียส่วนใหญ่จึงถูกระบายออกสู่สิ่งแวดล้อม

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ประกอบกับเป็นปัญหาที่สะสมมานาน ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษ จึงได้นำแนวทางการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production) ซึ่งเป็นกลยุทธ์การลดและป้องกันมลพิษแบบบูรณาการ ที่สามารถประยุกต์ใช้ในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งลดของเสียต่างๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด โดยเน้นกิจกรรมที่มีการใช้ทรัพยากรและเกิดของเสียที่สำคัญ ได้แก่ การขนส่งและพักสัตว์ การฆ่าสัตว์ การขนส่งผลิตภัณฑ์ (ซากชำแหละ) และการทำความสะอาดโรงเรือน โดยคำนึงถึงการไม่ทารุณสัตว์ สุขอนามัยและความปลอดภัย การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า เชื้อเพลิง) อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการลดและใช้ประโยชน์จากของเสีย

ในปีที่ผ่านมาได้มีการดำเนินโครงการนำร่องที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลเมืองลำพูนและเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยได้มีการกำหนดนโยบายและตั้งคณะทำงานตรวจสอบและประเมินผล พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีทางการปฏิบัติและเกิดประสิทธิผล เพิ่มความปลอดภัยและการมีสุขอนามัยที่ดีขึ้นให้กับพนักงานฆ่าสัตว์ ซึ่งกิจกรรมการจัดการภายในโรงฆ่าสัตว์สามารถปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งได้จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีด้านการป้องกันและลดมลพิษสำหรับโรงฆ่าสัตว์ และจัดสัมมนาสรุปผลสำเร็จของโครงการ

จากการตรวจประเมินผลการดำเนินงานพบว่า โครงการนำร่องสามารถลดปริมาณการใช้น้ำลงร้อยละ 30 ลดปริมาณการใช้ไฟฟ้าลงร้อยละ 30 ส่งผลให้สามารถลดปริมาณน้ำเสียลงร้อยละ 30 เช่นกัน

6.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

เป็นกฎหมายหลักที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้รับผิดชอบใช้ในการควบคุมและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษและน้ำเสีย โดยเฉพาะมาตรา 70 กำหนดว่าเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ มีหน้าที่ต้องก่อสร้าง ติดตั้งหรือจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียตามที่พนักงานควบคุมมลพิษกำหนด จากพระราชบัญญัติดังกล่าว กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงได้ออกประกาศ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา น้ำเสียจากฟาร์มสุกร ดังนี้

6.3.1.1 ประกาศ เรื่องกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 โดยได้กำหนดการเลี้ยงสุกรแบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่

“การเลี้ยงสุกรประเภท ก” หมายความว่า การเลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ สุกรขุนหรือลูกสุกร ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ที่มีน้ำหนักรวมหน่วยปศุสัตว์เกินกว่า 600 หน่วย

“การเลี้ยงสุกรประเภท ข” หมายความว่า การเลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ สุกรขุนหรือลูกสุกร ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ที่มีน้ำหนักรวมหน่วยปศุสัตว์ตั้งแต่ 60 หน่วย แต่ไม่เกิน 600 หน่วย

“การเลี้ยงสุกรประเภท ค” หมายความว่า การเลี้ยงสุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ สุกรขุนหรือลูกสุกรชนิดใดชนิดหนึ่งหรือตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ที่มีน้ำหนักรวมหน่วยปศุสัตว์ ตั้งแต่ 6 หน่วย แต่ไม่เกิน 60 หน่วย

“น้ำหนักหน่วยปศุสัตว์ 1 หน่วย” หมายความว่า น้ำหนักสุทธิของสุกรพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุกรขุน หรือลูกสุกร ชนิดใดชนิดหนึ่งหรือตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ที่มีน้ำหนักรวมกันเท่ากับ 500 กิโลกรัม โดยให้คิดคำนวณน้ำหนักเฉลี่ยของสุกรพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ ตัวละ 170 กิโลกรัม สุกรขุนตัวละ 60 กิโลกรัม และลูกสุกรตัวละ 12 กิโลกรัม

มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสุกรประเภท ก ต้องมีค่าดังนี้

- (1) ความเป็นกรดและด่าง (pH Value) ระหว่าง 5.5 ถึง 9
- (2) บีโอดี (Biochemical Oxygen Demand) ไม่เกิน 60 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (3) สารแขวนลอย (Suspended Solids) ไม่เกิน 150 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (4) ซีโอดี (Chemical Oxygen Demand) ไม่เกิน 300 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (5) ไนโตรเจนในรูปที่เคเอ็น (TKN หรือ Total Kjeldahl Nitrogen) ไม่เกิน 120

มิลลิกรัมต่อลิตร

มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสุกรประเภท ข และ ค มีค่าดังนี้

- (1) ความเป็นกรดและด่าง ระหว่าง 5.5 ถึง 9
- (2) บีโอดี ไม่เกิน 100 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (3) สารแขวนลอย ไม่เกิน 200 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (4) ซีโอดี ไม่เกิน 400 มิลลิกรัมต่อลิตร
- (5) ไนโตรเจนในรูปที่เคเอ็น ไม่เกิน 200 มิลลิกรัมต่อลิตร

6.3.1.2 ประกาศ เรื่องกำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2544 ข้อ 3 ระบุว่า ห้ามมิให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร ปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม เว้นแต่จะได้ทำการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสุกร ประเภท ก และ ข ที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

6.3.1.3 ประกาศ เรื่องการแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

ได้มีประกาศแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังนี้

(1) ประกาศฉบับที่ 1 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 แต่งตั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตจังหวัดของตน

(2) ประกาศฉบับที่ 2 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 แต่งตั้งให้

1. นายอำเภอทุกอำเภอ
2. ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอทุกกิ่งอำเภอ
3. ผู้อำนวยการเขตทุกเขต
4. หัวหน้าสำนักงานเขตสาขาทุกสาขา

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตท้องที่ของตน

(3) ประกาศฉบับที่ 3 ลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2537 แต่งตั้งให้

1. หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม กองวิชาการ กรมเจ้าท่า
2. นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 5 ฝ่ายสิ่งแวดล้อม กองวิชาการ กรมเจ้าท่า

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ทั่วราชอาณาจักร

(4) ประกาศฉบับที่ 4 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 แต่งตั้งให้

1. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
2. รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
3. เลขาธิการกรม
4. ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ
5. ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
6. ผู้อำนวยการกองจัดการสารอันตรายและกากของเสีย
7. ผู้อำนวยการกองนิติการและเรื่องรวบรวมทุกข์
8. ผู้อำนวยการกองประสานการจัดการมลพิษ
9. นักวิชาการสิ่งแวดล้อมซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 4
10. นิติกรซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับ 4

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ทวีราชอาณาจักร

(5) ประกาศฉบับที่ 5 ลงวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2540 แต่งตั้งให้

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. ปลัดกรุงเทพมหานคร
3. รองปลัดกรุงเทพมหานคร
4. ผู้อำนวยการสำนักอนามัย
5. ผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ
6. ผู้อำนวยการกองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย
7. ข้าราชการในสังกัดกองอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย ซึ่งดำรงตำแหน่ง

นักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร

(6) ประกาศฉบับที่ 6 ลงวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2540 แต่งตั้งให้

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต
2. ผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานเขตสาขา
3. หัวหน้าฝ่ายอนามัย สำนักงานเขต
4. หัวหน้างานอนามัย สำนักงานเขตสาขา
5. ข้าราชการในสังกัดฝ่ายอนามัย สำนักงานเขต ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการ

สุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

6. ข้าราชการในสังกัดงานอนามัย สำนักงานเขตสาขา ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตท้องที่ของตน

(7) ประกาศฉบับที่ 7 ลงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2541 แต่งตั้งให้ข้าราชการในสังกัด

กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

1. ผู้อำนวยการสำนักการระบายน้ำ
2. รองผู้อำนวยการสำนักการระบายน้ำ
3. ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ
4. ข้าราชการในสังกัดกองจัดการคุณภาพน้ำ ซึ่งดำรงตำแหน่งวิศวกร

สุขาภิบาล หรือนักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป

เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตท้องที่ กรุงเทพมหานคร

(8) ประกาศฉบับที่ 8 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 แต่งตั้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ดังต่อไปนี้

1. นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล
2. ปลัดเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา
3. ประธานสภาตำบลสำหรับในเขตสภาตำบล
4. ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
5. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เป็นพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในเขตท้องที่ของตน

(9) ประกาศฉบับที่ 9 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 แต่งตั้งให้

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์
2. รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
3. ปศุสัตว์เขต
4. ปศุสัตว์จังหวัด
5. ผู้อำนวยการกองสัตวรักษ์
6. นายสัตวแพทย์ประจำสำนักงานปศุสัตว์เขต
7. นายสัตวแพทย์ประจำสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
8. นายสัตวแพทย์ประจำกลุ่มงานควบคุมมลภาวะฟาร์มปศุสัตว์ กองสัตวรักษ์
9. นายสัตวแพทย์ประจำกลุ่มงานบำบัดโรคสัตว์เล็ก กองสัตวรักษ์

เป็นพนักงานควบคุมมลพิษ ปฏิบัติการเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษจากการเลี้ยงสุกร

(10) ประกาศฉบับที่ 10 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 แก้ไขประกาศฉบับที่ 6 เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

1. หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขต
2. หัวหน้างานสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสาขา
3. ข้าราชการในสังกัดฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขต ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป
4. ข้าราชการในสังกัดงานสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตสาขา ซึ่งดำรงตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป

(11) ประกาศยกเลิกการแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามประกาศฉบับที่ 5 และที่ 6 ดังต่อไปนี้

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และ

2. นายกเทศมนตรี, ปลัดเมืองพัทยา, ประธานสภาตำบล, ประธานองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

อำนาจหน้าที่ของ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(1) เข้าไปในอาคารสถานที่และเขตที่ตั้งของแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือเขตที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย ตามมาตรา 82 (1)

(2) เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษต้องแสดงบัตรประจำตัว เมื่อมีบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ ตามมาตรา 84

(3) ออกคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย ตามมาตรา 70

(4) ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อควบคุมการปล่อยน้ำทิ้งไม่ให้เกินมาตรฐาน ตามมาตรา 82 (2)

(5) เสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาสั่งปิด พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต หรือสั่งให้หยุดใช้ หรือทำประโยชน์ด้วยประการใดๆ เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษตามมาตรา 69 ที่ตั้งใจไม่ทำการบำบัดน้ำเสียตามมาตรฐานที่กำหนด ตามมาตรา 83 (1)

(6) ให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 83 (3) ซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรา 75

บทลงโทษ

ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 82 (1) (เข้าไปตรวจสอบในสถานที่แหล่งกำเนิดมลพิษ) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 108

6.3.2 พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535

(1) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชน รวมทั้งระงับเหตุรำคาญด้วย โดยออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับกำจัดและควบคุมเหตุรำคาญต่างๆ ได้ ตามมาตรา 26 และมาตรา 27

(2) เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือ ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่ที่ทำให้เกิดสาเหตุรำคาญทั้งหมดหรือบางส่วนจนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ ตามมาตรา 28

(3) ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดท้องถิ่น ซึ่งออกตามความในมาตรา 20 (5) มาตรา 32 (2), (3), (5) และมาตรา 40 (2), (3) ต้องโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6.3.3 พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

(1) สภาตำบลมีอำนาจหน้าที่คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 2, 3 (4)

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ หน้าที่ คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 67 (2)

6.4 สภาพปัญหาและการจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกร

6.4.1 สภาพปัญหา

ปัญหาการร้องเรียนเกี่ยวกับฟาร์มสุกร มีสาเหตุหลักมาจากน้ำเสียและกลิ่นเหม็น เป็นที่นำราคาญของประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในรัศมีห่างจากฟาร์มสุกรไม่เกิน 100 เมตร ซึ่งจะได้รับผลกระทบรุนแรงและเป็นที่มาของการร้องเรียน เพราะฟาร์มสุกรส่วนใหญ่ไม่มีระบบการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะฟาร์มสุกรขนาดเล็กที่ไม่มีความพร้อมในการลงทุนด้านการจัดการน้ำเสีย จากข้อมูลสถิติของกรมควบคุมมลพิษ ที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในปัญหาหามลพิษ ที่มีผลกระทบและสร้างความเดือดร้อนจากการเลี้ยงสุกรทั่วประเทศในช่วงปี 2537 - 2546 พบว่าปัญหาที่ประชาชนร้องเรียนมากที่สุด คือ กลิ่นเหม็นร้อยละ 48 และน้ำเสียร้อยละ 28 (ตารางที่ 15) โดยที่ในปี 2547 มีสถิติเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าทุกปี คือ มีการร้องเรียนในปัญหาหามลพิษอันเนื่องมาจากฟาร์มสุกร จำนวน 24 เรื่อง และปัญหาในเรื่องกลิ่นเหม็น น้ำเสีย และเสียงดัง มีสัดส่วนร้อยละ 57 34 และ 9 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 15 สถิติการร้องเรียนในเรื่องปัญหาหามลพิษจากฟาร์มสุกร ปี 2537-2546

จังหวัด	จำนวนเรื่อง	จำนวนปัญหา	กลิ่นเหม็น	น้ำเสีย
ราชบุรี	9	13	6	7
นครปฐม	7	10	4	6
สุพรรณบุรี	5	7	5	2
นครราชสีมา	5	8	4	4
เชียงใหม่	3	5	3	2
นครนายก	3	5	2	3
ปทุมธานี	3	4	3	1
จังหวัดอื่นๆ	29	42	27	15
รวมทั้งประเทศ	64	94 (100)	54 (57)	40 (43)

ตารางที่ 16 สถิติการร้องเรียนในเรื่องปัญหาหามลพิษจากฟาร์มสุกร ปี 2547

จังหวัด	จำนวนเรื่อง	จำนวนปัญหา	กลิ่นเหม็น	น้ำเสีย	เสียงดัง
นครปฐม	4	7	2	4	1
เชียงใหม่	3	5	2	2	1
ราชบุรี	3	4	2	2	
ร้อยเอ็ด	2	2	2		
จังหวัดอื่นๆ	12	17	12	4	1
รวมทั้งประเทศ	24	35 (100)	20 (57)	12 (34)	3 (9)

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

น้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการภายในฟาร์มสุกรพันธุ์ และฟาร์มสุกรขุนจะมีองค์ประกอบของเสียที่แตกต่างกัน เนื่องจากมีความแตกต่างในกระบวนการเลี้ยงสุกร โดยลักษณะของเสียจากฟาร์มสุกรพันธุ์ในช่วงระหว่างการจัดท้องหรือเตรียมคลอด จะมีการใช้ยาป้องกันโรค ยาฆ่าเชื้อเพื่อทำความสะอาดแม่พันธุ์และคอกเสมอ ในช่วงเวลาดังกล่าวของเสียหรือน้ำทิ้งจากฟาร์มอาจมีการปนเปื้อนยาและสารเคมีต่างๆ ที่นำมาใช้ ซึ่งยาและสารเคมีเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุของการหยุดการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ ที่ย่อยสลายสิ่งสกปรกในน้ำทิ้ง ทำให้ไม่เกิดการกระบวนการย่อยสลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการตกค้างของเสียสะสมเป็นปริมาณมาก

ฟาร์มสุกรที่ขาดการจัดการที่ดีโดยเฉพาะในด้านความสะอาด จะทำให้เกิดปัญหากลิ่นเหม็นเป็นที่น่ารำคาญของผู้ที่อยู่ข้างเคียง แหล่งที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นส่วนใหญ่มาจากภายในโรงเรือนสุกร บนพื้นคอกที่มีการหมักหมมของมูลสุกร และได้พื้นคอกมีการตกค้างมูลสุกร ปัสสาวะและน้ำเสียจากการล้างพื้นคอก จะเป็นแหล่งกำเนิดกลิ่นที่สำคัญ ที่เกิดจากการย่อยสลายสารอินทรีย์ภายใต้สภาวะไร้ออกซิเจนซึ่งจะทำให้เกิดก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น รวมทั้งลานตากมูลสุกรของฟาร์มที่มีการเก็บกวาดมูลสุกรออกจากพื้น ควรนำมูลสุกรมาตากแห้งก่อนจะนำไปใช้ประโยชน์ แต่หากขาดการจัดการที่ดีโดยกองมูลสุกรทิ้งไว้นานๆ ความชื้นในอากาศและอุณหภูมิจะเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาการย่อยสลายภายใต้สภาวะไร้ออกซิเจนและมีกลิ่นเหม็นเช่นกัน

ก๊าซที่เกิดขึ้นจากการย่อยสลายมูลสุกรภายใต้สภาวะไร้ออกซิเจน มีมากมายหลายชนิด แต่ก๊าซที่เกิดขึ้นในปริมาณมากและมีกลิ่นเหม็น รวมทั้งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์และสุกร ได้แก่ ก๊าซแอมโมเนีย และก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) ก๊าซแอมโมเนียหากความเข้มข้นที่ได้รับอยู่ในระดับ เพียง 2 - 10 ส่วนในล้านส่วน (ppm) จะไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์ ส่วนสุกรจะสามารถทนต่อก๊าซแอมโมเนียได้ ถึง 50 ppm โดยจะไม่มีผลกระทบต่อทางเดินหายใจหรือผลผลิตสุกร สำหรับก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์เป็นก๊าซที่มีกลิ่นเหม็นรุนแรง หากได้รับนานๆ ประสาทรับกลิ่นจะชา

กลิ่นเหม็นของระบบบำบัดน้ำเสียเกิดจากการที่สารอินทรีย์ สารประกอบซัลเฟอร์ และไนโตรเจนจะถูกย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ในสภาวะที่ไม่ใช้ออกซิเจน เป็นผลทำให้เกิดก๊าซซึ่งมีกลิ่นเหม็น คือ ไฮโดรเจนซัลไฟด์ และแอมโมเนีย การตรวจวัดปริมาณก๊าซที่ทำให้เกิดกลิ่นที่ให้ผลอย่างแน่นอนในปัจจุบันใช้เครื่องมือเก็บตัวอย่างอากาศแล้วตรวจวัดด้วยเครื่อง Gas Chromatography (GC) Mass Spectrometry (MS) หรือ GC-MS กลิ่นเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการบำบัดน้ำเสีย หากไม่มีการควบคุมให้ดีอาจก่อให้เกิดกรณีร้องเรียนหรือการต่อต้านจากประชาชนได้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดกลิ่นในขั้นตอนต่างๆ ของระบบบำบัดน้ำเสีย ที่สำคัญพอสรุปได้ดังนี้

(1) ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ที่เกิดจากความล้มเหลวของถังหมักกากตะกอน

(Anaerobic Digesters)

(2) การปล่อยกากตะกอนสู่ถังหมักมากเกินไป

(3) ก๊าซแอมโมเนียที่เกิดจากขั้นตอนการทำให้ตะกอนจับตัวด้วยการใช้ปูนขาว

(Lime Stabilization)

(4) กลิ่นตกค้างจากการใช้สารคลอรีน

(5) การเติมอากาศไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม

(6) เครื่องควบคุมกลิ่นทำงานได้ไม่ดี

(7) การรั่วไหลของก๊าซแอมโมเนียในขั้นตอน Alkaline และ Chemical Fixation

แนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่น ควรดำเนินการทั้งการแก้ไขปัญหาลักษณะหน้า และการสืบหาสาเหตุของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป การแก้ไขปัญหาลักษณะหน้าส่วนใหญ่ นิยมใช้สารเคมี ซึ่งควรเลือกใช้ให้ถูกต้อง ตัวอย่างของสารเคมีที่ใช้กำจัดกลิ่น ได้แก่ Potassium Permanganate, Sodium Hypochlorite, Calcium Hypochlorite และ Hydrogen Peroxide เป็นต้น

6.4.2 หลักการบำบัดน้ำเสีย

การบำบัดน้ำเสียมีวัตถุประสงค์เพื่อลดของเสีย ส่วนใหญ่เป็นอินทรีย์สารที่ละลาย ปะปนอยู่ในน้ำ และอินทรีย์สารจะทำปฏิกิริยากับออกซิเจนโดยมีแบคทีเรียทำการย่อยสลาย จึงทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและเป็นก๊าซ ความสกปรกหรือความเข้มข้นของน้ำเสียที่สามารถวัดออกมาในรูปของบีโอดีและซีโอดี การบำบัดน้ำเสียจึงเป็นการลดค่าบีโอดีและซีโอดีในน้ำ โดยมีกระบวนการหรือ ขั้นตอนที่ใช้ในการบำบัดหลายระบบและหลายขั้นตอน ซึ่งจะประกอบด้วย การบำบัดโดยกายภาพ การบำบัดโดยเคมี และการบำบัดโดยชีวภาพ

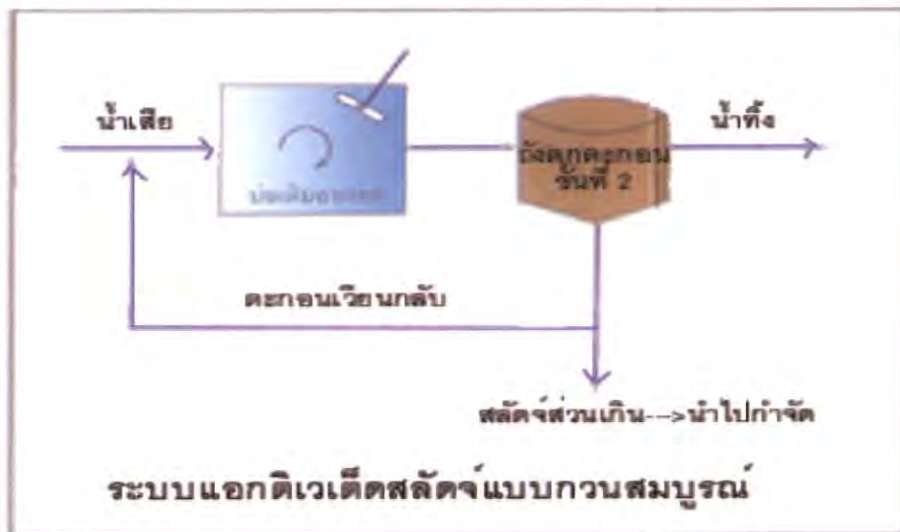
6.4.2.1 การบำบัดโดยกายภาพ เป็นขั้นตอนในการดักสิ่งเจือปนในน้ำเสียที่มีขนาดใหญ่ เช่น กรวด หิน ดิน ทราย ขยะ ตลอดจนไขมันและน้ำมันต่างๆ ออกจากน้ำเสียในขั้น เริ่มต้นของกระบวนการ และมีการบำบัดโดยกายภาพอีกขั้นตอนหนึ่ง เพื่อทำการแยกตะกอนออกจากน้ำที่ผ่านขั้นตอนการบำบัดโดยชีวภาพแล้ว

6.4.2.2 การบำบัดน้ำเสียโดยเคมี เป็นขบวนการบำบัดที่ต้องการแยกหรือกำจัด สารเคมี หรือสิ่งปนเปื้อนในน้ำเสียที่บำบัดโดยทางกายภาพ หรือชีวภาพ ซึ่งทำได้ยากหรือทำไม่ได้เลย เช่น โลหะหนัก สารพิษ สภาพความเป็นกรดเป็นด่างสูงๆ และการฆ่าเชื้อโรค เป็นต้น ในขบวนการ บำบัดน้ำเสีย อาจมีขั้นตอนการบำบัดโดยเคมีในขั้นตอนสุดท้าย เพื่อให้ให้น้ำใสสะอาดและปราศจาก เชื้อโรค สามารถนำน้ำที่ผ่านการบำบัดโดยวิธีนี้ไปใช้สำหรับบริโภคได้

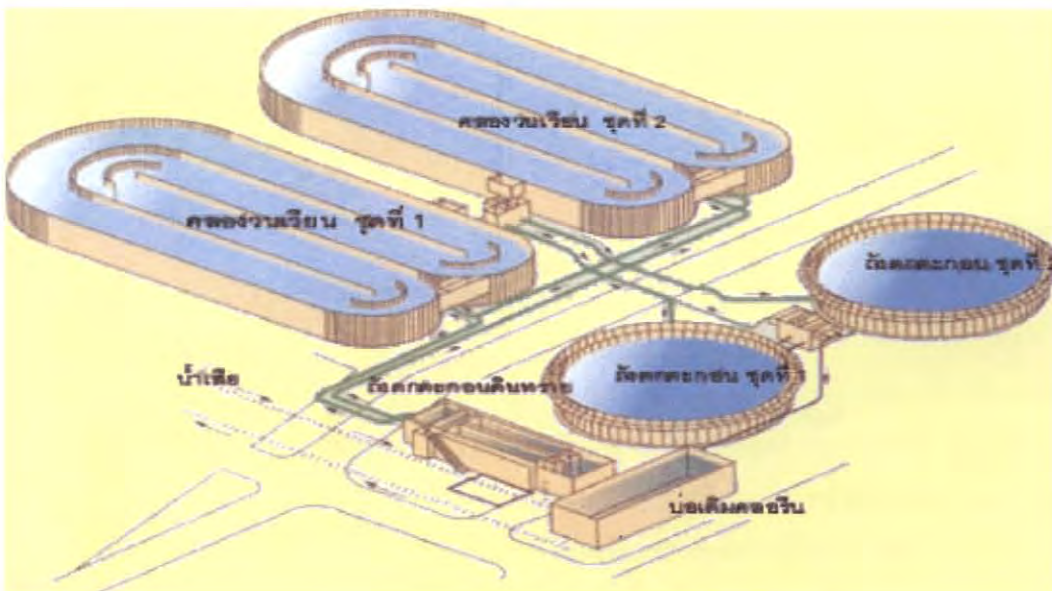
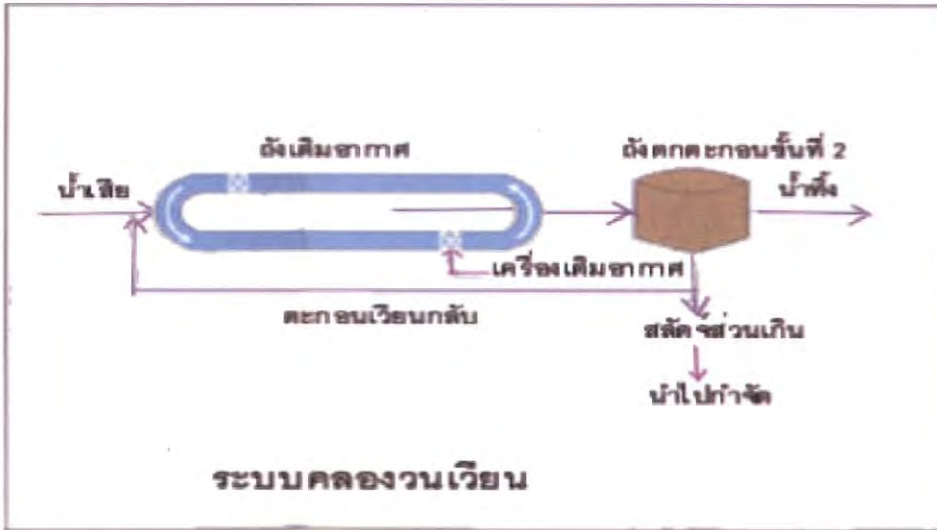
6.4.2.3 การบำบัดโดยชีวภาพ เป็นขบวนการที่เกิดจากจุลินทรีย์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ใช้สารอินทรีย์หรือสิ่งสกปรกที่เจือปนในน้ำเสียเป็นอาหาร เมื่อเกิดการย่อยสลายสารอินทรีย์จะถูก เปลี่ยนเป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ และเซลจุลินทรีย์ตัวใหญ่จำนวนมาก ซึ่งสามารถแยกออกจากน้ำได้ ทำให้ปริมาณสารอินทรีย์หรือความสกปรกในน้ำลดลงหรือหมดไป ในขบวนการบำบัดโดยชีวภาพ จึงเป็นการควบคุมปริมาณน้ำเสียให้สัมพันธ์กับปริมาณจุลินทรีย์ และเวลาที่ใช้ในการย่อยสลายให้ เหมาะสม จุลินทรีย์ที่ใช้อาจเป็นชนิดใช้ออกซิเจนหรือไม่ใช้ออกซิเจนก็ได้ ขึ้นอยู่กับชนิดของระบบบำบัด ซึ่งเป็นขั้นตอนหลักในระบบบำบัดน้ำเสีย

การบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการบำบัดโดยชีวภาพ เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมากที่สุด ใน ปัจจุบัน เพราะนอกจากจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยแล้ว ยังสามารถบำบัดน้ำเสียได้เกือบทุกชนิดอีกด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงกระบวนการบำบัดทางชีวภาพแต่ละประเภท เพื่อให้สามารถเลือกใช้และออกแบบระบบให้บำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยต้องอาศัย ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบำบัดน้ำเสียที่หลากหลายมารวม ดำเนินการด้วย เช่น ชนิดของจุลินทรีย์และบทบาทของจุลินทรีย์ในระบบบำบัดน้ำเสีย สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสม อาหาร และปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ การบำบัดน้ำเสียโดย ชีวภาพที่นิยมใช้ในปัจจุบันสามารถจำแนกออกเป็น 5 ระบบ ได้แก่

(1) ระบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge : AS) เป็นวิธีบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการทางชีววิทยา โดยใช้แบคทีเรียพวกที่ใช้ออกซิเจน (Aerobic Bacteria) เป็นตัวหลักในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย เป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย สามารถบำบัดได้ทั้งน้ำเสียชุมชนและน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่การเดินระบบประเภทนี้จะมีความยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากจำเป็นจะต้องมีการควบคุมสภาวะแวดล้อมและลักษณะทางกายภาพต่างๆ ให้เหมาะสมแก่การทำงานและการเพิ่มจำนวนของจุลินทรีย์ เพื่อให้ระบบมีประสิทธิภาพในการบำบัดสูงสุด ในปัจจุบันระบบตะกอนเร่งมีการพัฒนาใช้งานหลายรูปแบบ เช่น ระบบแบบกวนสมบูรณ์ (Completely Mix) กระบวนการปรับเสถียรสัมผัส (Contact Stabilization Process) ระบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch) หรือ ระบบบำบัดน้ำเสียแบบเอสบีอาร์ (Sequencing Batch Reactor)

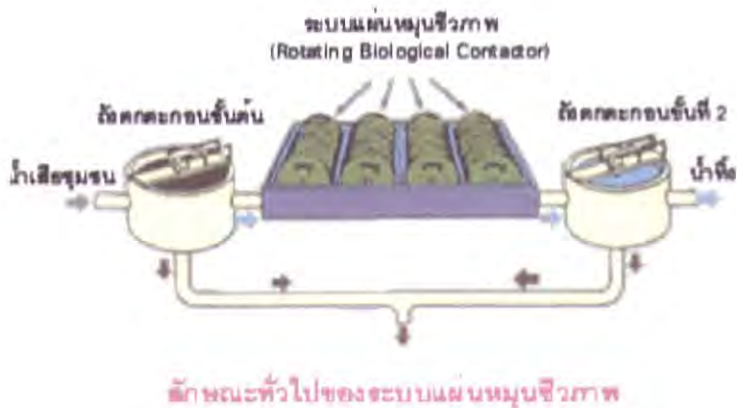

(2) ระบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD) รูปแบบของถังเติมอากาศจะมีลักษณะเป็นวงรีหรือวงกลม ทำให้น้ำไหลวนเวียนตามแนวยาว (Plug Flow) ของถังเติมอากาศ และรูปแบบการกวนที่ใช้เครื่องกลเติมอากาศตีน้ำในแนวนอน (Horizontal Surface Aerator) รูปแบบของถังเติมอากาศลักษณะนี้ จะทำให้เกิดสภาวะที่เรียกว่า แอน็อกซิก (Anoxic Zone) ซึ่งเป็นสภาวะที่ไม่มีออกซิเจนละลายในน้ำ ทำให้ไนเตรทไนโตรเจน (NO_3^-) ถูกเปลี่ยนเป็นก๊าซไนโตรเจน (N_2) โดยแบคทีเรียจำพวกไนตริฟายอิงแบคทีเรีย (Nitrosomonas Spp. และ Nitrobacter Spp.) ทำให้ระบบสามารถบำบัดไนโตรเจนได้

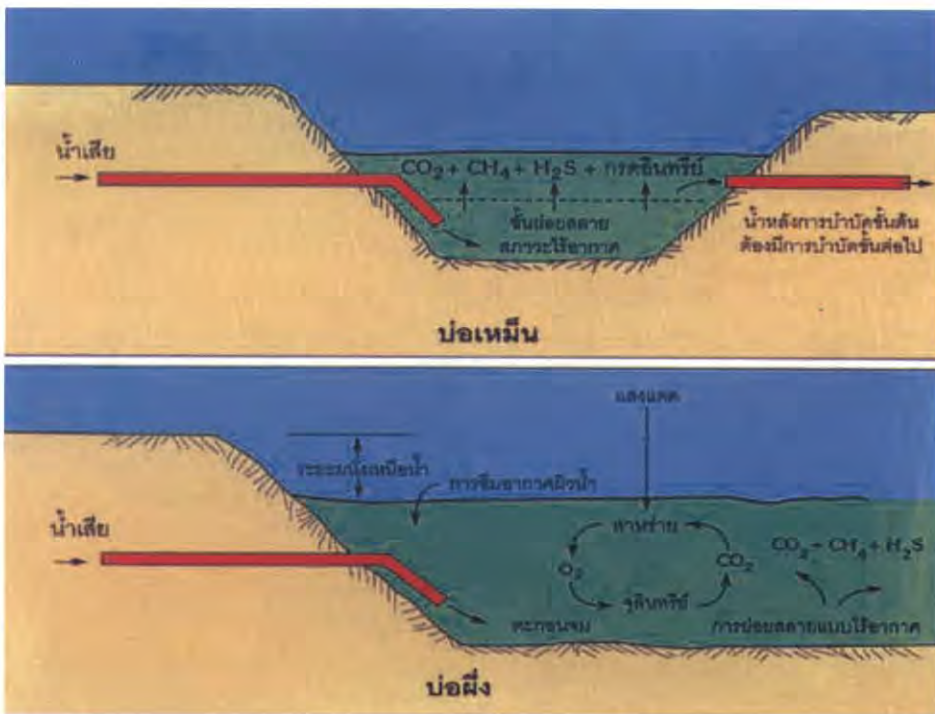

(3) ระบบจานหมุนชีวภาพ (Rotating Biological Contactor : RBC) เพื่อช่วยเพิ่มออกซิเจนในน้ำ กลไกการทำงานของระบบในการบำบัดน้ำเสียอาศัยจุลินทรีย์แบบใช้อากาศจำนวนมากที่ยึดเกาะติดบนแผ่นจานหมุนในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย โดยการหมุนแผ่นจานผ่านน้ำเสีย ซึ่งเมื่อแผ่นจานหมุนขึ้นมาสัมผัสกับอากาศจะนำฟิล์มน้ำเสียขึ้นสู่อากาศด้วย ทำให้จุลินทรีย์ได้รับออกซิเจนจากอากาศเพื่อใช้ในการย่อยสลายหรือเปลี่ยนรูปสารอินทรีย์เหล่านั้นให้เป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ น้ำ และเซลล์จุลินทรีย์ ต่อจากนั้นแผ่นจานจะหมุนลงไปสัมผัสกับน้ำเสียในถังปฏิบัติการอีกครั้ง ทำให้ออกซิเจนส่วนที่เหลือผสมกับน้ำเสีย ซึ่งเป็นการเติมออกซิเจนให้กับน้ำเสียอีกส่วนหนึ่ง สลับกันเช่นนี้ตลอดไปเป็นวัฏจักร แต่เมื่อมีจำนวนจุลินทรีย์ยึดเกาะแผ่นจานหมุนหนาเกินไปจะทำให้มีตะกอนจุลินทรีย์บางส่วนหลุดลอกจากแผ่นจานเนื่องจากแรงเฉื่อยของการหมุน ซึ่งจะรักษาความหนาของแผ่นฟิล์มให้ค่อนข้างคงที่โดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ ตะกอนจุลินทรีย์แขวนลอยที่ไหลออกจากถังปฏิกริยานี้จะไหลเข้าสู่ถังตกตะกอนเพื่อแยกตะกอนจุลินทรีย์และน้ำทิ้ง ทำให้น้ำทิ้งที่ออกจากระบบมีคุณภาพดีขึ้น

ระบบจานหมุนชีวภาพ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียอีกรูปแบบหนึ่งของระบบบำบัดขั้นที่สอง (Secondary Treatment) ซึ่งองค์ประกอบหลักของระบบประกอบด้วย 1) ถังตกตะกอนขั้นต้น (Primary Sedimentation Tank) ทำหน้าที่ในการแยกของแข็งที่มากับน้ำเสีย 2) ถังปฏิกริยาทำหน้าที่ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย และ 3) ถังตกตะกอนขั้นที่สอง (Secondary Sedimentation Tank) ทำหน้าที่ในการแยกตะกอนจุลินทรีย์และน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้ว โดยในส่วนของถังปฏิกริยาประกอบด้วย แผ่นจานพลาสติกจำนวนมากที่ทำจาก Polyethylene (PE) หรือ High Density Polyethylene (HDPE) วางเรียงขนานซ้อนกัน โดยติดตั้งฉากกับเพลานอนตรงจุดศูนย์กลางแผ่นจุลินทรีย์ที่ใช้ในการบำบัดน้ำเสียจะยึดเกาะติดบนแผ่นจานนี้เป็นแผ่นฟิล์มบางๆ หนาประมาณ 1-4 มิลลิเมตร หรือที่เรียกระบบนี้อีกอย่างว่าเป็นระบบ Fixed Film ทั้งนี้ ชุดแผ่นจานหมุนทั้งหมดวางติดตั้งในถังคอนกรีตเสริมเหล็ก ระดับของเพลานอนจะอยู่เหนือผิวน้ำเล็กน้อย ทำให้พื้นที่ผิวของแผ่นจานจมอยู่ในน้ำประมาณร้อยละ 35 - 40 ของพื้นที่แผ่นทั้งหมด และในการหมุนของแผ่นจานหมุนชีวภาพจะอาศัยชุดมอเตอร์ขับเคลื่อนเพลานอนและเฟืองทดรอบเพื่อหมุนแผ่นจานในอัตราประมาณ 1-3 รอบต่อนาที

(4) ระบบบ่อฝัง (Oxidation Pond : OP) เป็นการใช้ออกซิเจนช่วยย่อยสลายเป็นบ่อดินที่มีการออกแบบให้จุลินทรีย์สามารถย่อยสลายสารอินทรีย์ต่างๆ ในน้ำเสียโดยวิธีการย่อยสลายแบบใช้ออกซิเจนเป็นหลัก โดยมีแสงแดดและสาหร่ายเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเพิ่มปริมาณของออกซิเจนในบ่อ เพื่อให้จุลินทรีย์สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น ความลึกของบ่อจึงอยู่ในระดับที่แสงแดดสามารถส่องได้อย่างทั่วถึง โดยทั่วไปจะมีความลึกไม่เกิน 1.5 เมตร ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่สำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบนี้ ได้แก่ ปริมาณสาหร่าย ความเข้มข้นของน้ำเสีย และระยะเวลาในการเก็บกักน้ำเสียเพื่อการย่อยสลายของจุลินทรีย์ เป็นต้น บ่อฝังจะสามารถลดค่า BOD ลงได้ร้อยละ 60 - 80 การบำบัดน้ำเสียด้วยวิธีการใช้บ่อฝัง จะต้องใช้พื้นที่ในการก่อสร้างมากจึงเหมาะสำหรับชุมชนที่มีราคาที่ดินต่ำ ดูแลและควบคุมได้ง่าย รวมทั้งน้ำเสียจะต้องมีความสกปรกไม่มากนักเกินไป

ปัญหาที่พบได้โดยทั่วไปของบ่อฝัง ได้แก่ ปัญหาเรื่องกลิ่นซึ่งอาจจะเกิดจากความสกปรกของน้ำเสียสูงเกินกว่าที่ระบบจะสามารถรองรับได้ ทำให้เกิดภาวะมีออกซิเจนละลายน้ำไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการขาดแคลนปริมาณสาหร่ายหรือพืชน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มปริมาณออกซิเจนจากขบวนการสังเคราะห์แสง รวมทั้งขบวนการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจนบริเวณส่วนล่างของบ่อจะทำให้เกิดก๊าซที่มีกลิ่นเหม็น อาทิ ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ และก๊าซมีเทน เป็นต้น การเพิ่มประสิทธิภาพของบ่อฝังให้เหมาะสมกับความสกปรกของน้ำเสีย จึงเป็นมาตรการที่สำคัญต่อการแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งอาจกระทำได้โดยการใช้เครื่องจักรกลเข้ามาช่วย เช่น การติดตั้งเครื่องเติมอากาศ รวมทั้งการก่อสร้างบ่อให้เพียงพอ ส่วนทำเลที่ตั้งของระบบนี้จะต้องอยู่ห่างไกลจากชุมชนและควรปลูกต้นไม้เป็นรั้วธรรมชาติเพื่อลดการฟุ้งกระจายของกลิ่นสู่ภายนอก

(5) ระบบบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon : AL) คือ บ่อผึ่งที่มีการติดตั้งเครื่องเติมอากาศ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่อาศัยการเติมออกซิเจนจากเครื่องเติมอากาศ (Aerator) ที่ติดตั้งแบบทุ่นลอยหรือยึดติดกับแท่นก็ได้ เพื่อเพิ่มออกซิเจนในน้ำให้มีปริมาณมากเพียงพอสำหรับจุลินทรีย์สามารถนำไปใช้ย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำเสียได้เร็วขึ้นกว่าการปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ ทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบบ่อเติมอากาศสามารถบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปริมาณความสกปรกของน้ำเสียในรูปของค่าบีโอดี (Biochemical Oxygen Demand; BOD) ได้ร้อยละ 80-95 โดยอาศัยหลักการทำงานของจุลินทรีย์ภายใต้สภาวะที่มีออกซิเจน (Aerobic) โดยมีเครื่องเติมอากาศ ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่เพิ่มออกซิเจนในน้ำแล้ว ยังทำให้เกิดการกวนผสมของน้ำในบ่อด้วย ทำให้เกิดการย่อยสลายสารอินทรีย์ได้อย่างทั่วถึงภายในบ่อ

6.4.3 การจัดการน้ำเสียจากฟาร์มสุกร

น้ำเสียจากฟาร์มสุกรมีความสกปรกสูง โดยทั่วไปปริมาณความสกปรกซึ่งตรวจวัดเป็นค่าบีโอดี (Biochemical Oxygen Demand : BOD) จะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการทำความสะอาดโรงเรือนเป็นหลัก ฟาร์มสุกรที่มีการเก็บกวาดมูลสุกรออกจากพื้นคอกก่อนใช้น้ำฉีดล้างจะมีความสกปรกของน้ำเสียต่ำกว่าฟาร์มสุกรที่ใช้น้ำฉีดล้างโดยไม่มีการเก็บกวาดมูล ดังนั้น การจัดการภายในฟาร์มที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยให้ปริมาณน้ำเสียและความสกปรกของน้ำเสียลดลง สำหรับการจัดการฟาร์มเบื้องต้นเพื่อลดปริมาณของเสียและน้ำเสีย ควรดำเนินการดังนี้

(1) ตักมูลสุกรออกก่อนการฉีดล้างคอก

(2) ฉีดน้ำให้ทั่วจนพื้นคอกเปียก แล้วปล่อยทิ้งไว้ 1-2 ชั่วโมง เพื่อให้มูลสุกรหลุดจากพื้นซึ่งจะช่วยลดปริมาณน้ำใช้ทำความสะอาด

(3) ใช้อุปกรณ์ล้างพื้นที่ประหยัดน้ำ เช่น ติดตั้งหัวฉีดน้ำแรงดันสูงแบบพ่นฝอยที่ปลายสายยาง หรือใช้สายยางขนาดเล็ก

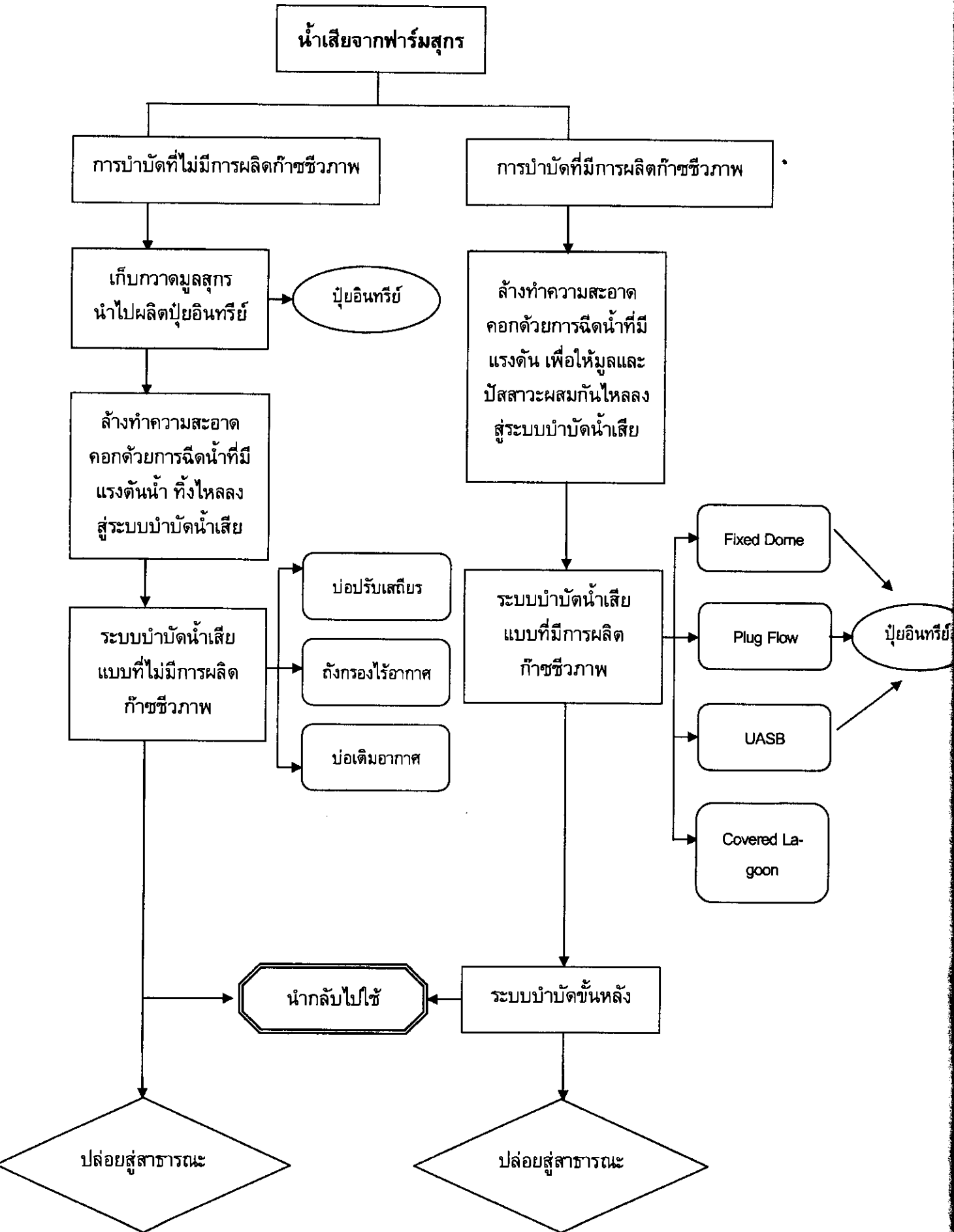
(4) หลังใช้น้ำล้างคอกแล้วต้องกวาดพื้นให้แห้งอย่าให้มีน้ำนองในเล้า เนื่องจากจะเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดกลิ่นเหม็น

(5) ควรทำความสะอาดคอกสุกรพ่อ-แม่พันธุ์และลูกสุกรทุกวัน ส่วนคอกสุกรขุนควรตักมูลสุกรทุกวัน

(6) มูลสุกรที่ตักออก ควรทำให้แห้งและไม่ควรเก็บไว้นานเนื่องจากจะเกิดกลิ่นเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน

เนื่องจากน้ำเสียจากฟาร์มสุกรมีปริมาณสารอินทรีย์สูง แม้ว่าบางฟาร์มจะมีการเก็บกวาดมูลสุกรออกจากพื้นคอก หรือนำของเสียที่เกิดขึ้นไปใช้ประโยชน์แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีบางส่วนตกค้างอยู่บริเวณพื้นคอก เมื่อมีการฉีดล้างคอกทำให้น้ำเสียที่เกิดขึ้นมีปริมาณความสกปรกสูงเมื่อระบายลงสู่แหล่งน้ำจะทำให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมได้ ดังนั้น เจ้าของฟาร์มสุกรโดยเฉพาะฟาร์มสุกรขนาดใหญ่และขนาดกลางจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรที่กำหนด ก่อนจะมีการระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม สำหรับฟาร์มสุกรขนาดเล็ก แม้ว่าจะยังไม่ถูกบังคับให้ต้องจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อบำบัดน้ำเสียรายฟาร์ม แต่หากมีการจัดการน้ำเสียที่ดีจะเป็นการช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพของแหล่งน้ำ

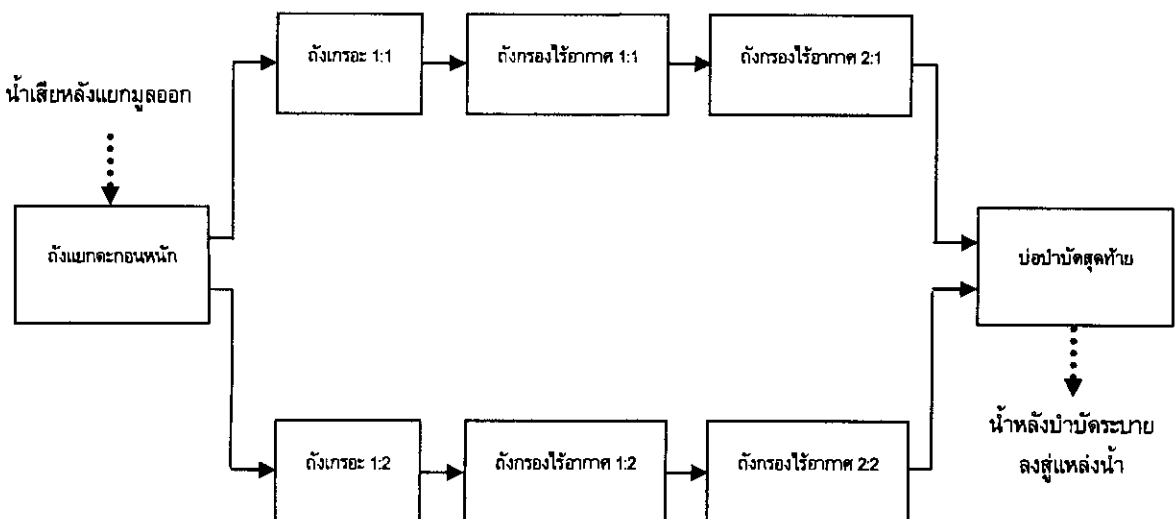
สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียในฟาร์มสุกร จากการสำรวจข้อเท็จจริงในท้องที่ที่มีการเลี้ยงสุกรทั่วประเทศ หากจะพิจารณาความแตกต่างของวิธีการบำบัดน้ำเสีย จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ไม่มีการผลิตก๊าซชีวภาพหรือผลิตได้น้อย เช่น ระบบถังกรองไร้อากาศ ระบบบ่อปรับเสถียรหรือบ่อฝิ่ง และระบบบ่อเติมอากาศกับประเภทที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพ เช่น ระบบ UASB ระบบ Fixed Dome ระบบ Plug Flow และระบบ Covered Lagoon

6.4.3.1 ระบบบำบัดน้ำเสียแบบที่ไม่มีการผลิตก๊าซชีวภาพหรือผลิตได้น้อย

มีด้วยกันหลายระบบ แต่ที่นิยมนำมาใช้ในการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกรจะเป็นระบบที่ก่อสร้างได้ง่าย ใช้น้ำที่น้อย ค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก และการดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก การเลือกใช้ระบบประเภทนี้ผู้เลี้ยงสุกรจะต้องแยกมูลสุกรออกก่อนและนำเฉพาะน้ำเสียมาบำบัด ซึ่งจะทำให้ขนาดของระบบบำบัดน้ำเสียเล็กลง ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการลงทุนและการดูแลระบบลดลง และยังสามารเพิ่มประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียได้มากยิ่งขึ้น สำหรับระบบที่นิยมนำมาใช้งานมีดังนี้

(1) ระบบถังกรองไร้อากาศ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่มีขนาดเล็กไม่เหมาะสมสำหรับฟาร์มสุกรขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ใช้พื้นที่น้อย ราคาประหยัด และก่อสร้างได้ง่าย แต่ต้องดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันการอุดตัน ระบบบำบัดน้ำเสียแบบถังกรองไร้อากาศอาศัยการทำงานของจุลินทรีย์ประเภทไม่ใช้อากาศในการเปลี่ยนของเสียในน้ำให้กลายเป็นตะกอนและก๊าซชีวภาพ ซึ่งจะทำให้น้ำที่ผ่านระบบมีคุณภาพดีขึ้น ขั้นตอนการทำงานของระบบจะเริ่มจากการนำน้ำเสียเข้าสู่ระบบโดยผ่านถังแยกตะกอนหนักซึ่งจะช่วยให้มูลสุกรตกตะกอนลงสู่ก้นถัง จากนั้นน้ำเสียจึงเข้าสู่ชุดถังกรอง ซึ่งจะช่วยแยกตะกอนหนักที่ยังตกตะกอนไม่หมดจากถังแยกตะกอนให้รวมลงสู่ก้นถังเช่นกัน ฝ้าไขจะถูกดักที่ผิวหน้าโดยการออกแบบท่อเป็นรูปตัวที จากนั้นน้ำเสียจะเข้าสู่ชุดถังกรองไร้อากาศซึ่งมี 2 ชุด น้ำเสียที่เข้าจะมีปริมาณตะกอนน้อยลง แต่ยังเหลือความสกปรกในรูปสารละลายน้ำที่ไม่สามารถตกตะกอนได้ จึงต้องอาศัยจุลินทรีย์ในการบำบัดความสกปรกส่วนที่ยังเหลืออยู่ ในถังกรองจะมีตัวกลางบรรจุไว้เพื่อให้จุลินทรีย์ยึดเกาะ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในระบบได้นานยิ่งขึ้น น้ำที่ผ่านชุดถังกรองไร้อากาศจะไหลเข้าสู่บ่อบำบัดสุดท้าย (บ่อดิน) ทำให้น้ำได้รับแสงแดดจึงมักจะมีสาหร่ายเกิดขึ้นในบ่อน้ำซึ่งจะช่วยเพิ่มปริมาณออกซิเจนในน้ำทำให้น้ำมีคุณภาพดีขึ้น แต่หากมีปริมาณสาหร่ายมากเกินไปควรกำจัดออกเนื่องจากสาหร่ายอาจจะปิดคลุมผิวบ่อทำให้น้ำเกิดการเน่าเสียได้

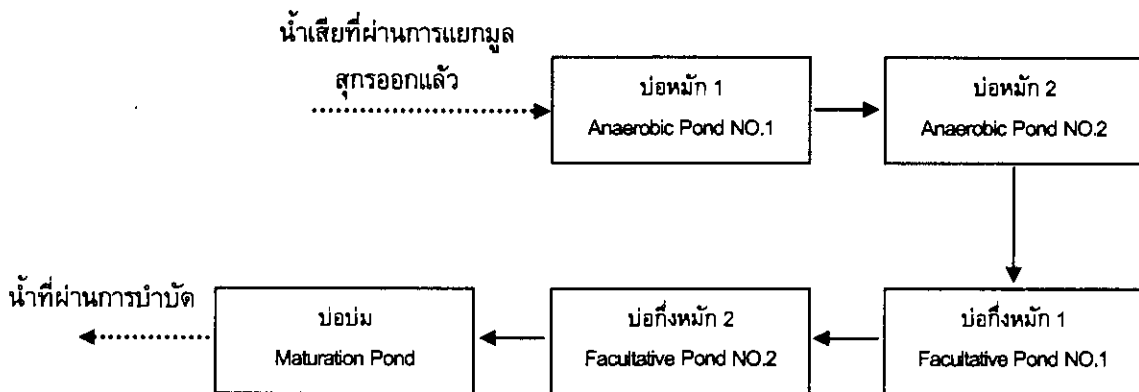
แผนผังแสดงการทำงานของระบบถังกรองไร้อากาศ

(2) ระบบบ่อปรับเสถียรหรือระบบบ่อฝึ้ง เป็นระบบที่ง่ายกับการดูแลรักษา ปัญหาเรื่องอุทกดันมีน้อยและการก่อสร้างไม่ซับซ้อน แต่ใช้พื้นที่มากและน้ำในบ่อแรกๆ มักจะมีกลิ่น และมีสีดำคล้ำ เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นที่สำคัญและควบคุมกลิ่นได้ยากจุดหนึ่งในฟาร์ม จึงเหมาะสำหรับฟาร์มสุกรที่อยู่ค่อนข้างห่างไกลจากชุมชน ระบบบำบัดแบบบ่อปรับเสถียร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ บ่อหมัก (Anaerobic pond) บ่อกึ่งหมัก (Facultative pond) และบ่อบ่ม (Maturation pond) น้ำเสียจะไหลเข้าบ่อแต่ละบ่อตามลำดับ ซึ่งในแต่ละส่วนจะมีชนิดของจุลินทรีย์ ที่แตกต่างกันตามลักษณะ และความลึกของบ่อโดยมีรายละเอียด ดังนี้

บ่อหมัก ซึ่งลึกมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับบ่ออื่นๆ ปริมาณออกซิเจนละลายน้ำในบ่อจะต่ำมาก บ่อจึงอยู่ในสภาวะไร้ออกซิเจนเกือบตลอดเวลา เนื่องจากบ่อนี้ จะเป็นบ่อแรกที่รับน้ำเสีย ค่าความสกปรกที่เข้าสู่บ่อยังคงอยู่ในระดับสูง จุลินทรีย์ที่อยู่ในบ่อนี้มักจะเป็นจุลินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายความสกปรกด้วยปฏิกิริยาเคมีแบบไม่ใช้ออกซิเจน ทำให้น้ำมีสภาพเป็นสีดำ และมีแก๊สเกิดขึ้นโดยทั่วไปจะสังเกตได้จากการเกิดกลิ่น

บ่อกึ่งหมัก มีความลึกประมาณ 2 เมตร ทำให้แสงแดดส่องลงไปไม่ตลอด ความลึกมีผลทำให้การเจริญเติบโตของสาหร่ายค่อนข้างช้า ปริมาณออกซิเจนที่ได้รับจากกระบวนการสังเคราะห์แสงจึงมีน้อย ทำให้ปฏิกิริยาชีวเคมีในส่วนล่างมีแนวโน้มไปในทางไร้อากาศ

บ่อบ่ม เป็นบ่อค่อนข้างตื้น ทำให้แสงแดดส่องทะลุถึงก้นบ่อ การเติมอากาศโดยธรรมชาติเกิดขึ้นได้ง่าย รวมทั้งสาหร่ายสามารถเจริญเติบโตได้ดี จึงเป็นการให้ออกซิเจนในน้ำได้ทางหนึ่ง ดังนั้น ปฏิกิริยาชีวเคมีส่วนใหญ่จึงเป็นแบบใช้ออกซิเจน น้ำทิ้งที่ออกจากบ่อบ่มมักมีสีเขียว เนื่องจากจำนวนสาหร่ายที่อยู่ในน้ำ หากพบว่ามีจำนวนสาหร่ายมากเกินไปควรจะทำจัดสาหร่ายก่อนที่จะระบายน้ำลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือนำกลับไปใช้ในฟาร์ม

แผนผังแสดงการทำงานของระบบบ่อปรับเสถียร

(3) ระบบบ่อเติมอากาศ หลักการทำงานเช่นเดียวกับระบบบ่อฝิ่งหรือระบบบ่อปรับเสถียร แต่จะใช้พื้นที่น้อยกว่า โดยในระบบบ่อเติมอากาศจะอาศัยการเติมออกซิเจนจากเครื่องเติมอากาศ (Aerator) ที่ติดตั้งแบบทุ่นลอยหรือยึดติดกับแท่นก็ได้ ทั้งนี้ การติดตั้งเครื่องเติมอากาศจะทำให้ลดขนาดพื้นที่บ่อลง แต่จะมีค่าใช้จ่ายในส่วนของการกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเติมอากาศ และควรหมั่นตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์อยู่เสมอ ระบบบ่อเติมอากาศ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ บ่อหมัก (Anaerobic pond) บ่อเติมอากาศ (Aerated lagoon) และบ่อบ่ม (Maturation pond) น้ำเสียจะไหลเข้าบ่อแต่ละบ่อตามลำดับ ทั้งนี้ สำหรับบ่อเติมอากาศโดยปกติจะออกแบบให้มีความลึกประมาณ 2-6 เมตร ระยะเวลาเก็บกักน้ำ (Hydraulic Retention Time) ภายในบ่อประมาณ 3-10 วัน และเครื่องเติมอากาศจะต้องออกแบบให้มีประสิทธิภาพสามารถทำให้เกิดการผสมกันของตะกอนจุลินทรีย์ ออกซิเจนละลายน้ำ และน้ำเสีย และจะต้องควบคุมการไหลของน้ำภายในบ่อบ่มและระยะเวลาเก็บกักให้เหมาะสมไม่นานเกินไป เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการเจริญเติบโตของสาหร่าย (Algae) เพิ่มปริมาณ มากเกินไปในบ่อบ่ม

6.4.3.2 ระบบบำบัดที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพ โดยปกติน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรที่มาจากคอกโรงเรือนสุกร จะเป็นการล้างด้วยการฉีดน้ำที่มีแรงดันทำให้น้ำได้ผสมกับมูลสุกรและปัสสาวะ แรงดันน้ำจะผลักดันมูลสุกรและปัสสาวะผสมมากับน้ำไหลลงสู่บ่อบำบัด เพื่อนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ น้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรที่มีระบบการบำบัดที่ผลิตก๊าซชีวภาพ จะมีความเข้มข้นของสารอินทรีย์ในน้ำสูงมากสามารถวัด BOD ได้สูงถึงประมาณ 20,000 มิลลิกรัมต่อลิตร โดยรูปแบบของการบำบัดน้ำทิ้งที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพ จะมีวิธีการบำบัดหลายรูปแบบ ดังนี้

(1) **Fixed Dome** เหมาะสำหรับฟาร์มสุกรขนาดเล็ก เป็นบ่อหมักไร้อากาศที่เป็นบ่อซีเมนต์เหมือนถังฝังอยู่ใต้ดิน มีขนาดรับน้ำเสียตั้งแต่ 12-100 ลูกบาศก์เมตร การทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียแบบ Fixed Dome เริ่มจากน้ำเสียจากการล้างคอกที่กวาดเอามูลสุกรและปัสสาวะไหลรวมมากับน้ำลงสู่บ่อรวมน้ำเสีย ต่อจากนั้นจะดูดน้ำเสียจากบ่อรวมน้ำเสียเข้าสู่บ่อหมัก Fixed Dome เป็นการบำบัดน้ำเสียในสภาพไร้อากาศนานประมาณ 2 วัน เพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ และก๊าซชีวภาพจะมีแรงดันไหลเข้าท่อที่ต่อไว้บนปากบ่อเพื่อนำออกไปใช้ประโยชน์ หลังจากนั้นน้ำล้างคอกสุกรที่เพิ่มเข้าไปใหม่จะถูกดูดเข้าสู่บ่อหมัก Fixed Dome น้ำเสียที่เข้ามาใหม่จะดันน้ำเดิมที่ผ่านการหมักให้ไหลออกไปสู่บ่อน้ำล้น รวมทั้งจะมีการดูดสารอินทรีย์ที่ผ่านการย่อยสลายและตกตะกอนใน ก้นบ่อออกไปสู่ลานกรองของแข็ง เพื่อดำเนินการให้แห้งและใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ น้ำเสียที่ผ่านไปสู่บ่อน้ำล้นจะถูกน้ำเสียใหม่ดันไหลออกจากบ่อน้ำล้นไปสู่ลานกรองของแข็ง เพื่อกรองอินทรีย์วัตถุและ ดักแห้งให้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพต่อไป อย่างไรก็ตาม น้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดจากระบบ Fixed Dome ยังคงมีปริมาณสารอินทรีย์สูง จึงจำเป็นต้องมีระบบบำบัดน้ำเสียขั้นหลังเพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำทิ้งให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือปล่อยออกสู่แหล่งน้ำธรรมชาติหรือพื้นที่สาธารณะได้

(2) **Plug Flow หรือ Channel Digester** เป็นบ่อหมักช้าแบบไร้อากาศ โดยการก่อสร้างบ่อซีเมนต์ขุดลึกลงไปใต้ดินมีลักษณะแคบยาว และมีการใช้ผ้าพลาสติก HDPE คลุมบ่อ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการย่อยสลายของจุลินทรีย์ที่ไม่ใช้อากาศทำให้เกิดก๊าซชีวภาพ แต่น้ำทิ้งหลังผ่านการบำบัดด้วยบ่อหมักช้าแบบ Plug Flow แล้ว คุณภาพน้ำทิ้งยังมีสารอินทรีย์อยู่ใน

ระดับสูง จำเป็นต้องมีการบำบัดขั้นหลังต่อไป และเนื่องจากน้ำเสียมีปริมาณสารอินทรีย์สูง จึงมีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่มากในการบำบัดขั้นหลัง การที่จะต้องใช้พื้นที่สร้างบ่อบำบัด หรือ Wetland มาก มักจะประสบปัญหาในฤดูฝน เนื่องจากน้ำฝนจะไหลเข้าไปในระบบบ่อบำบัด ทำให้การบำบัดน้ำมีประสิทธิภาพลดต่ำลง ประกอบกับน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดในขั้นต้นด้วยบ่อหมักยังมีคุณภาพต่ำและมีกลิ่นเหม็นเป็นปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นที่รำคาญของผู้ที่อยู่ข้างเคียง ซึ่งถือว่าระบบบำบัดแบบ Plug Flow เป็นการบำบัดน้ำเสียที่ยังไร้ประสิทธิภาพ และมีต้นทุนสูงในการใช้จ่ายค่าบำบัดขั้นหลัง ซึ่งต้องใช้พื้นที่มากด้วย

(3) **Complete Mix Reactor** เป็นถังคอนกรีตทรงกลมขนาดใหญ่ตั้งเหนือพื้นดินใช้พลาสติกโพลีเอทิลีน (HDPE) คลุมเก็บก๊าซ โดยมีเครื่องจักรกวนน้ำเสียให้เกิดการผสมอากาศอย่างสมบูรณ์ทำให้ได้ก๊าซชีวภาพมาก ในประเทศไทยยังไม่ปรากฏบ่อที่ผลิตก๊าซชีวภาพที่อยู่เหนือผิวดิน ถังหมักที่อยู่เหนือผิวดินจะมีข้อดีในการระบายกากที่ตกตะกอนในถังบ่อแล้วออกจากบ่อได้ง่าย แต่ระบบนี้มีข้อเสียตรงที่ค่าใช้จ่ายเงินลงทุนในการสร้างถังหมักที่อยู่เหนือผิวดินจะสูงมาก ซึ่งถังหมักที่อยู่บนผิวดินจะได้รับความร้อนเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการแบ่งชั้น (Stratification) ของน้ำเร่งปฏิกิริยาการใช้ออกซิเจนของจุลินทรีย์และลดระดับการละลายของออกซิเจนในน้ำ ทำให้เกิดสภาพเน่าเหม็นและมีก๊าซเกิดขึ้นได้ อุณหภูมิของน้ำที่เหมาะสมในกระบวนการบำบัดน้ำเสียควรอยู่ประมาณ 25-35 องศาเซลเซียส แต่มีข้อสังเกต คือ หากเป็นความร้อนของน้ำเสียที่ไหลเข้าสู่ถังหมักจะมีผลทำให้จุลินทรีย์บางชนิดในถังย่อยสลายตายหรือเจริญเติบโตช้าลง และมีผลต่อประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียได้

(4) **Covered Lagoon** เป็นบ่อบำบัดในลักษณะบ่อหมักช้าแบบไร้อากาศ โดยมีผ้าพลาสติก HDPE คลุมปากบ่อป้องกันกลิ่นเหม็นของน้ำเสีย และช่วยให้จุลินทรีย์ไร้อากาศทำการย่อยสลายให้มีประสิทธิภาพ ลักษณะของบ่อหมักจะเป็นบ่อดินขนาดใหญ่ที่แคบและยาว ยิ่งลึกมากยิ่งดี เพราะจะสามารถรับน้ำเสียจากฟาร์มสุกร เป็นน้ำเสียที่ผสมปะปนมูลสุกร และปัสสาวะมากับน้ำทิ้งที่มีสารอินทรีย์ความเข้มข้นสูงนำมาหมักในสภาพไร้อากาศเป็นเวลานานประมาณ 60 วัน จะทำให้เกิดการย่อยสลายของสารอินทรีย์ที่มีโมเลกุลใหญ่ด้วย จุลินทรีย์ที่ไม่ต้องการออกซิเจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ได้ก๊าซชีวภาพมากและการบำบัดดินจะเป็นบ่อขนาดใหญ่ เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการหมักนานถึง 60 วัน แต่น้ำที่ผ่านการบำบัดจะมีคุณภาพดีขึ้นมาก แต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง จำเป็นต้องมีระบบบำบัดขั้นหลัง ซึ่งจะใช้พื้นที่ในการบำบัดขั้นหลังไม่มากนัก เพราะน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดขั้นแรกจะสามารถลดสารอินทรีย์ได้มากเกินกว่าร้อยละ 90 การลงทุนบ่อหมักแบบ Cover Lagoon ถือเป็นการลงทุนที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ เพราะเป็นบ่อดินและได้ก๊าซชีวภาพมาก เนื่องจากน้ำเสียที่รวมกับมูลสุกร และปัสสาวะที่มาจากโรงเลี้ยงสุกรจะไหลลงสู่บ่อหมักทันที ทำให้ไม่เกิดการสูญเสียก๊าซที่เกิดจากอากาศทำปฏิกิริยากับน้ำเสีย

(5) **UASB : Upflow Anaerobic Sludge Blanket** เป็นการผสมผสานในการบำบัดน้ำเสียด้วยบ่อหมักช้าและบ่อหมักเร็ว ซึ่งมีการออกแบบระบบบำบัดให้ทำหน้าที่ย่อยสลายจุลินทรีย์หลายประเภท และจุลินทรีย์แต่ละประเภทยังสามารถย่อยสลายได้หลายหน้าที่ ทำให้การบำบัดน้ำเสียเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในแต่ละบ่อหมัก กล่าวคือ มีบ่อหมักช้าและบ่อหมักเร็ว

ทำงานร่วมกันในการย่อยสลาย หรือบางครั้งเรียกระบบนี้ว่า Hybrid of Plug Flow and High Rate Digesters ที่เป็นระบบก๊าซชีวภาพลูกผสม ที่เป็นการผสมผสานระหว่างบ่อหมักช้าในสภาพไร้อากาศและบ่อหมักเร็วในการทำหน้าที่ของแต่ละจุลินทรีย์ โดยที่ระบบบำบัดจะเริ่มต้นจากการรับน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรที่มาจากน้ำล้างคอกโรงเรือน ที่ผสมมากับมูลสุกรและปัสสาวะไหลลงสู่บ่อรวมน้ำเสีย ต่อจากนั้นจะคูดน้ำทิ้งจากบ่อรวมน้ำเสียเข้าสู่บ่อหมักช้าที่เรียกว่า Channel Digester ซึ่งเป็นบ่อหมักที่มีผ้าพลาสติก HDPE คลุมปากบ่อ จะเป็นการทำหน้าที่ของจุลินทรีย์ที่ไม่ต้องการอากาศย่อยสลายสารอินทรีย์ที่มีโมเลกุลขนาดใหญ่ให้เป็นสารอินทรีย์ที่มีโมเลกุลขนาดเล็กหรือเป็นสารละลายที่สามารถผลิตก๊าซชีวภาพได้ ระยะเวลาในการหมักจะใช้เวลานานถึง 30 วัน หลังจากผ่านบ่อหมักช้า น้ำทิ้งจะไหลลงสู่บ่อหมัก UASB ที่เป็นบ่อหมักเร็ว จะมีจุลินทรีย์ทำการย่อยสลายสารอินทรีย์ที่อยู่ในรูปสารละลายให้กลายเป็นก๊าซชีวภาพ โดยจะใช้เวลาในการหมัก 1 วัน และบ่อหมักทั้ง 2 ประเภท จะทำให้เกิดการย่อยสลายด้วยจุลินทรีย์ที่ใช้ออกซิเจนและไม่ใช้ออกซิเจน ซึ่งจะทำให้เกิดการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุหนักได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะเวลาที่รวดเร็ว เมื่อได้ก๊าซชีวภาพแล้ว ก๊าซที่ได้จะถูกนำผ่านท่อส่งกลับเป็นแก๊สรวมไว้ที่บ่อหมักช้าได้ผ้าคลุม ส่วนน้ำทิ้งหลังจากผ่านบ่อ UASB จะถูกคูดเข้าสู่ลานกรองของแข็งเพื่อดักมูลสุกร ลานกรองจะทำหน้าที่ดักมูลสุกรให้แห้ง แล้วนำไปผลิตเป็นปุ๋ยชีวภาพที่มีคุณภาพสูงเพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือจำหน่าย น้ำทิ้งที่ผ่านลานกรองจะล้นไหลออกจากบ่อไปตามท่อเพื่อเข้าสู่ระบบบำบัดต่อไป

6.5 แหล่งเงินทุนสนับสนุนการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย

6.5.1 กองทุนสิ่งแวดล้อม

ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้กองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นมาตรการทางการเงิน ที่จะสร้างแรงจูงใจให้การสนับสนุนทั้งในลักษณะของเงินอุดหนุนและเงินกู้ โดยคณะกรรมการกองทุนสิ่งแวดล้อมได้กำหนดหลักการในการบริหารไว้ว่าควรมุ่งการใช้จ่ายในลักษณะที่สามารถมีเงินหมุนเวียนคืนกลับเข้ากองทุนในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นอันดับแรก สำหรับการให้การสนับสนุนเงินอุดหนุนนั้น ควรจะให้ได้ในกรณีที่มีความจำเป็นและไม่สามารถแสวงหาเงินจากแหล่งอื่นได้เท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย น้ำเสีย และระบบกำจัดของเสีย สำหรับควบคุมบำบัดและขจัดมลพิษ รวมทั้งการดำเนินกิจการใดๆ เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2535 โดยมีเงินทุนในระยะเริ่มแรกที่รัฐบาลได้อนุมัติจำนวน 5,000 ล้านบาท

6.5.2 กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

การส่งเสริมการผลิตก๊าซชีวภาพในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียแบบไร้ออกซิเจน และผลิตก๊าซชีวภาพในฟาร์มเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะฟาร์มสุกร เพื่อบำบัดมลพิษและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมรอบฟาร์ม ควบคู่ไปกับการผลิตพลังงานทดแทน อันได้แก่ ก๊าซมีเทนที่เกิดจากปฏิกิริยาชีวเคมีในระหว่างการบำบัดน้ำเสีย

เดิมทีโครงการนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 : ฟาร์มสุกรขนาดเล็กดำเนินการโดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และส่วนที่ 2 : ฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเดิมหน่วยปฏิบัติคือ “หน่วยบริการก๊าซชีวภาพ สถาบันวิจัยและพัฒนา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” และต่อมาได้มีการตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมารองรับคือ “สถานเทคโนโลยี ก๊าซชีวภาพ” ซึ่งโครงการทั้ง 2 ส่วน ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) กระทรวงพลังงาน ปัจจุบันได้ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลา รวม 10 ปี

โดยทั้งสองกองทุนดังกล่าว เกษตรกรสามารถเข้าร่วมโครงการ โดยแจ้งความจำนงและนำเสนอโครงการกับหน่วยงานที่รับผิดชอบกองทุนฯ ซึ่งจะเป็นผู้พิจารณาและวิเคราะห์โครงการ ดำเนินขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ และระยะเวลาที่ทางคณะกรรมการกองทุนของแต่ละกองทุนเป็นผู้กำหนดขึ้น (แสดงใน แผนภูมิ ภาคผนวก ง.)

แนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญห

7. แนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา

7.1 การแก้ไขปัญหาของฟาร์มสุกรในอดีตที่ผ่านมา

ภาคราชการเป็นองค์กรหลัก ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจัดการ บำบัดน้ำเสีย ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายและแผนงานของแต่ละส่วนราชการ เช่น กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษและสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์และกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงพลังงาน โดยสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.) ส่วนภาคเอกชนจะดำเนินการโดย ฟาร์มสุกรที่ลงทุนเองในรูปแบบต่างๆ สำหรับการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของฟาร์มสุกรในอดีตที่ผ่านมา มีดังนี้

7.1.1 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียโดยกรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ ได้รับงบประมาณปี 2544 ถึงปี 2546 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่าย ให้เกษตรกรจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียภายในฟาร์มสุกรตามแบบมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ซึ่งมี 2 ระบบ คือ ระบบถังกรองไร้อากาศ ขนาด 5 และ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (แบบที่ 1 และแบบที่ 3) และระบบบ่อ ปรับเสถียร ขนาด 10 และ 30 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (แบบที่ 2 และแบบที่ 4) โดยจะสนับสนุน งบประมาณเป็นเงินอุดหนุนร้อยละ 50 ของราคากลาง ส่วนที่เหลือเกษตรกรต้องทำการจัดหา งบประมาณเอง ทั้งนี้ แบบที่ 1 ได้ให้การอุดหนุนรายละ 20,000 บาท แบบที่ 2 และ 3 ได้ให้การอุดหนุน รายละ 40,000 บาท และแบบที่ 4 ได้ให้การอุดหนุนรายละ 100,000 บาท โดยมีฟาร์มสุกรเข้าร่วม โครงการทั้งหมด จำนวน 777 ราย ดังนี้

(1) **ลุ่มน้ำบางปะกง** มีฟาร์มสุกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 354 ราย เป็นฟาร์มสุกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา 218 ราย จังหวัดชลบุรี 83 ราย และจังหวัดนครนายก 53 ราย

(2) **ลุ่มน้ำท่าจีน** มีฟาร์มสุกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 212 ราย เป็นฟาร์มสุกร ในจังหวัดนครปฐม 144 ราย และจังหวัดสุพรรณบุรี 68 ราย

(3) **ลุ่มน้ำแม่กลอง** มีฟาร์มสุกรในจังหวัดราชบุรีเข้าร่วมโครงการจำนวน 147 ราย

ส่วนฟาร์มสุกรเข้าร่วมโครงการที่เหลือ จะเป็นฟาร์มสุกรในจังหวัดกระบี่ อุดรดิตถ์ ดาก อุบลราชธานี และอุดรธานี

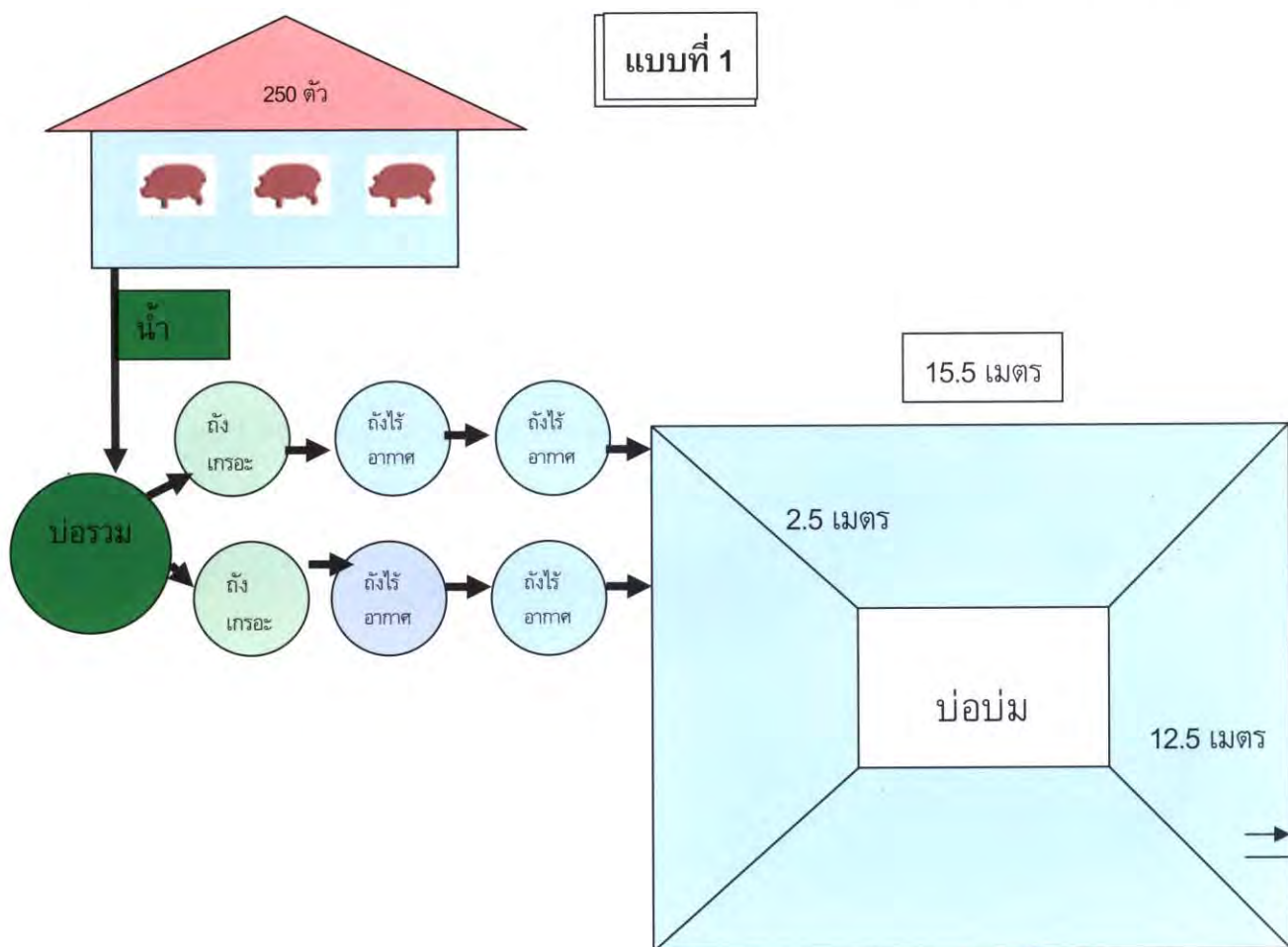
แบบที่ 1 สุกรขุนไม่เกิน 250 ตัว น้ำเสียที่ได้รับ 5 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน พื้นที่ก่อสร้าง 250 ตารางเมตร

ประกอบด้วย

- บ่อรวมน้ำเสียหรือบ่อตะกอน จำนวน 1 บ่อ เกษตรกรควรสร้างให้มีขนาดใหญ่พอที่จะให้มีการตกตะกอนได้มากที่สุด เพื่อให้ตะกอนไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้อยที่สุด
- ถังเกราะ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 2 ถัง
- ถังกรองไร้อากาศชุดที่ 1 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 2 ถัง โดยมีตัวกลางซึ่งเป็นที่อยู่ของจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ ทำหน้าที่ย่อยสลายสิ่งสกปรกที่อยู่ในน้ำเสีย
- ถังกรองไร้อากาศชุดที่ 2 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 2 ถัง ทำหน้าที่เช่นเดียวกับชุดที่ 1
- บ่อบ่ม เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 15.50 เมตร ยาว 12.50 เมตร ลึก 2.50 เมตร จำนวน 1 บ่อ

ปริมาณการรับน้ำทั้งหมด 56 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาของน้ำทิ้งที่พักเพื่อบำบัด 11 วัน

งบประมาณค่าก่อสร้างเป็นเงิน 39,300 บาท กรมปศุสัตว์ ให้การสนับสนุนเงินลงทุน 20,000 บาท

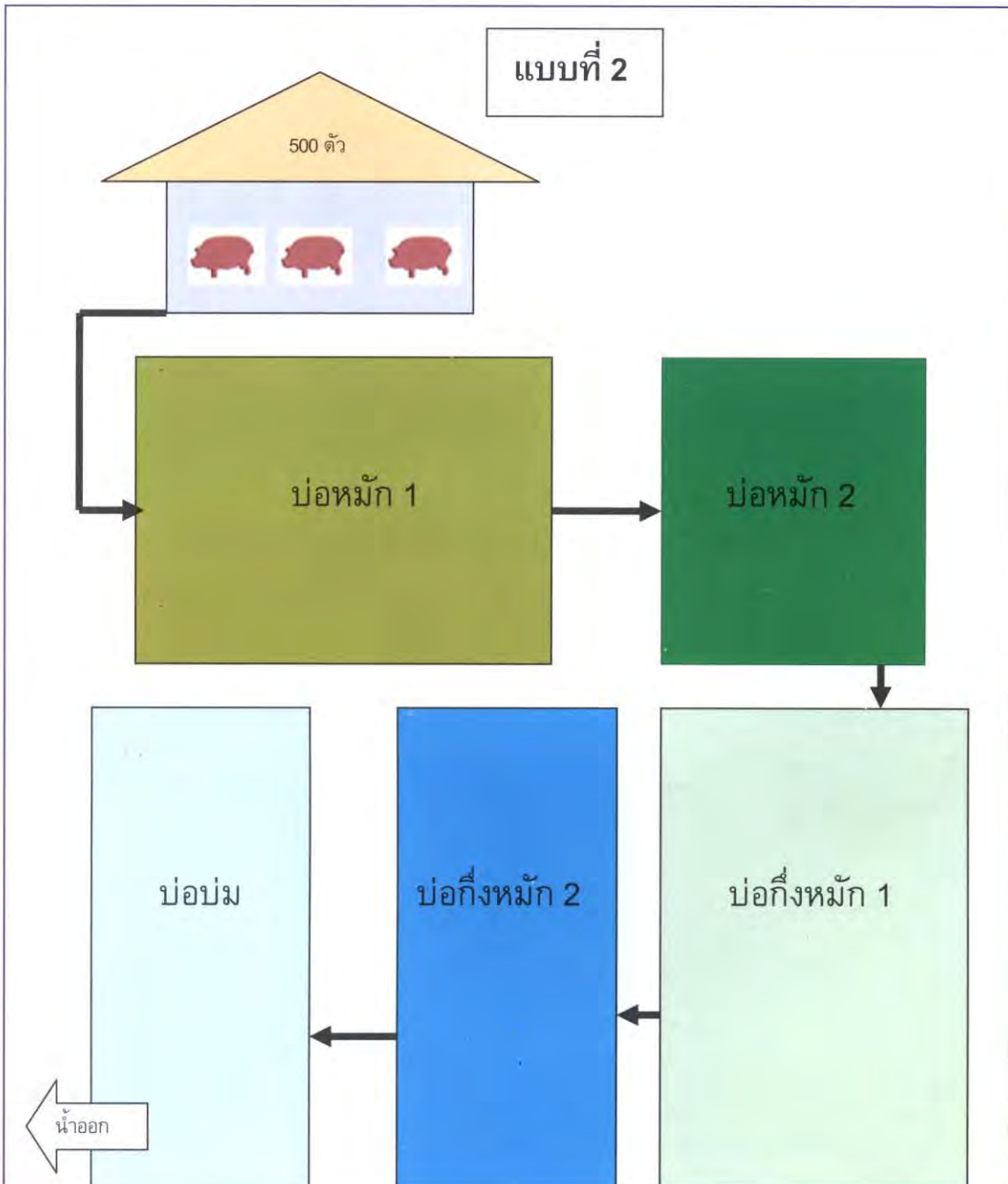
แบบที่ 2 สุกรขุนไม่เกิน 500 ตัว น้ำเสียที่ได้รับ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน พื้นที่ก่อสร้าง 1,200 ตารางเมตร

ประกอบด้วย

- บ่อหมักที่ 1 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 12 เมตร ยาว 15 เมตร ลึก 3.5 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อหมักที่ 2 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 10 เมตร ยาว 12 เมตร ลึก 3 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อกึ่งหมักที่ 1 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 9 เมตร ยาว 20 เมตร ลึก 2 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อกึ่งหมักที่ 2 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 7 เมตร ยาว 20 เมตร ลึก 2 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อบ่ม เป็นบ่อดินมีขนาดเท่ากับบ่อกึ่งหมัก 2 จำนวน 1 บ่อ

ปริมาณการรับน้ำทั้งหมด 1,500 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาของน้ำทิ้งที่พักเพื่อบำบัด 150 วัน

งบประมาณค่าก่อสร้างเป็นเงิน 79,000 บาท กรมปศุสัตว์ ให้การสนับสนุนเงินลงทุน 40,000 บาท

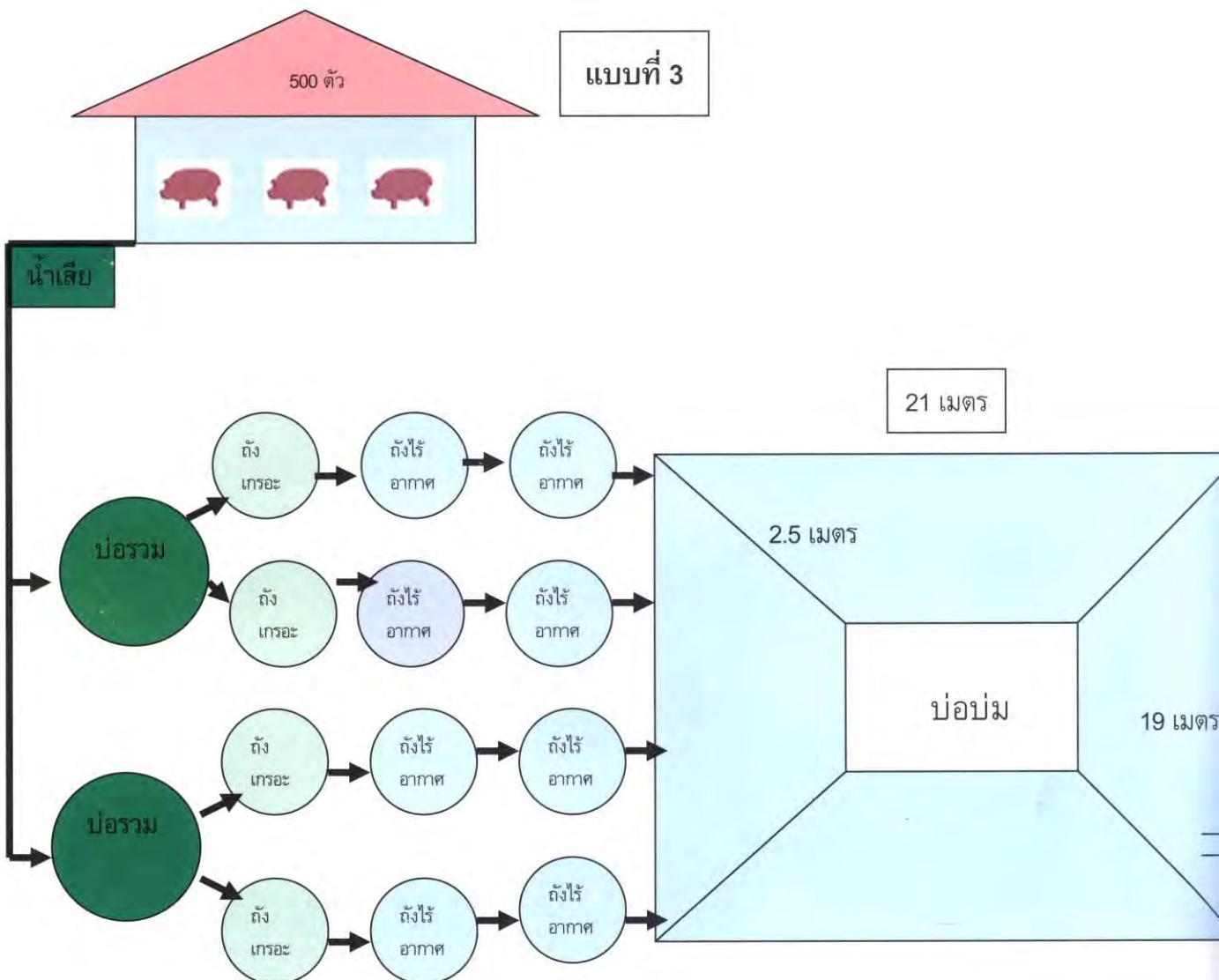

แบบที่ 3 สุกรขุนไม่เกิน 500 ตัว น้ำเสียที่ได้รับ 10 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน พื้นที่ก่อสร้าง 450 ตารางเมตร ประกอบด้วย

- บ่อรวมน้ำเสียหรือบ่อตะกอน จำนวน 2 บ่อ เกษตรกรควรสร้างให้มีขนาดใหญ่พอที่จะให้มีการตกตะกอนได้มากที่สุด เพื่อให้ตะกอนไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้อยที่สุด
- ถังเกรอะ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 4 ถัง
- ถังกรองไร้อากาศชุดที่ 1 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 4 ถัง โดยมีตัวกลางซึ่งเป็นที่อยู่ของจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ ทำหน้าที่ย่อยสลายสิ่งสกปรกที่อยู่ในน้ำเสีย
- ถังกรองไร้อากาศชุดที่ 2 ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.5 เมตร สูง 2.45 เมตร จำนวน 4 ถัง ทำหน้าที่เช่นเดียวกับชุดที่ 1
- บ่อบ่ม เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 19 เมตร ยาว 21 เมตร ลึก 2.50 เมตร จำนวน 1 บ่อ

ปริมาณการรับน้ำทั้งหมด 116 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาของน้ำทิ้งที่พักเพื่อบำบัด 11 วัน

งบประมาณค่าก่อสร้างเป็นเงิน 78,000 บาท กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุนเงินลงทุน 40,000 บาท

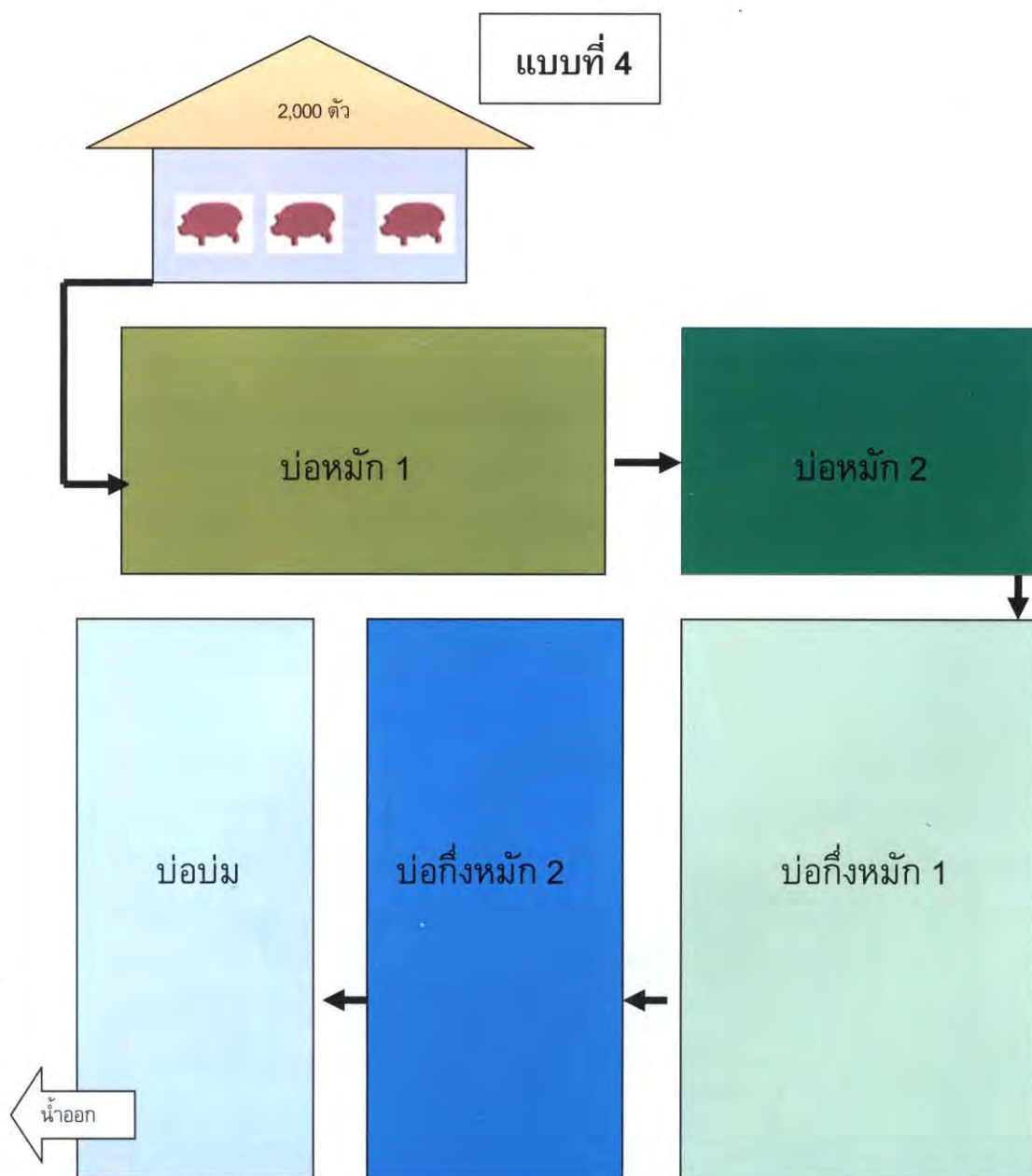

แบบที่ 4 สุกรขุนไม่เกิน 2,000 ตัว น้ำเสียที่ได้รับ 30 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน พื้นที่ก่อสร้าง 2,500 ตารางเมตร ประกอบด้วย

- บ่อหมักที่ 1 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 25 เมตร ยาว 12 เมตร ลึก 3.5 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อหมักที่ 2 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 20 เมตร ยาว 12 เมตร ลึก 3 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อกึ่งหมักที่ 1 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 20 เมตร ยาว 30 เมตร ลึก 2 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อกึ่งหมักที่ 2 เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 12 เมตร ยาว 30 เมตร ลึก 2 เมตร จำนวน 1 บ่อ
- บ่อป๋ม เป็นบ่อดินมีขนาดความกว้าง 11 เมตร ยาว 30 เมตร ลึก 2 เมตร จำนวน 1 บ่อ

ปริมาณการรับน้ำทั้งหมด 4,000 ลูกบาศก์เมตร ระยะเวลาของน้ำทิ้งที่พักเพื่อบำบัด 133 วัน

งบประมาณค่าก่อสร้างเป็นเงิน 198,000 บาท กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุนเงินลงทุน 100,000 บาท

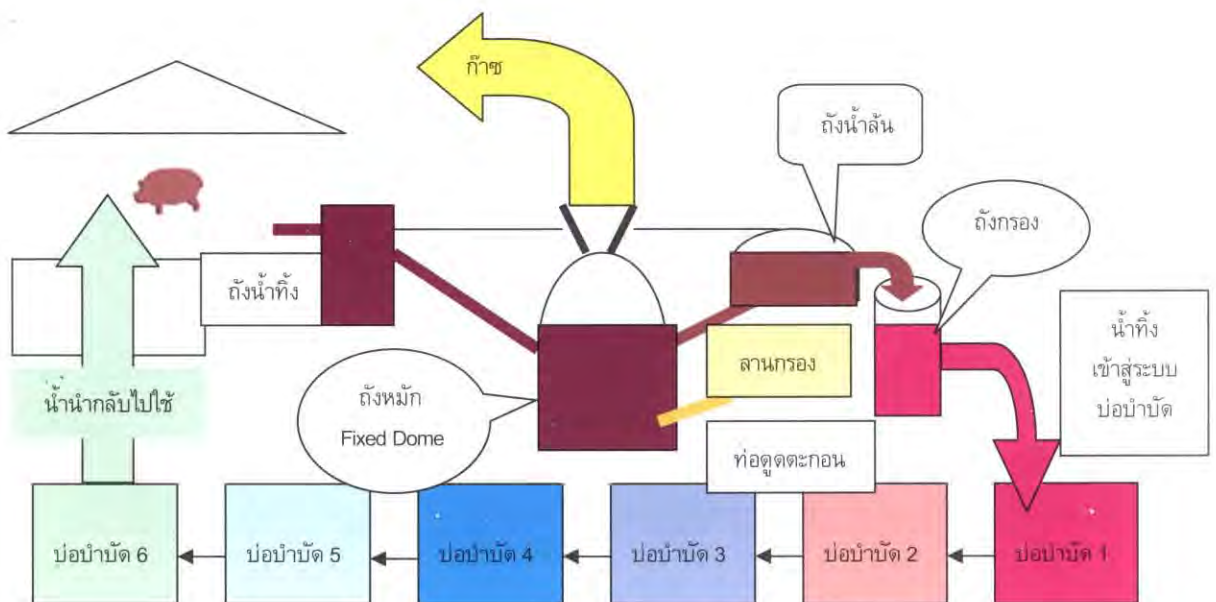
7.1.2 การส่งเสริมการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์เพื่อเป็นพลังงานทดแทนและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมโดยกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบ Fixed Dome ภายใต้โครงการส่งเสริมการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ เพื่อเป็นพลังงานทดแทนและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน โดยจะให้การสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยสร้างบ่อก๊าซชีวภาพ เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดจากฟาร์มสุกรในเรื่องกลิ่นเหม็น น้ำเสีย และแมลงวัน ซึ่งนอกจากจะกำจัดของเสียได้อย่างถูกต้องเหมาะสมอันเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมแล้ว เกษตรกรยังได้พลังงานจากก๊าซชีวภาพมาเป็นแหล่งพลังงานในการหุงต้ม หรือผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า อีกทั้งยังช่วยประหยัดการนำเข้าเชื้อเพลิงและลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้บ่อก๊าซชีวภาพยังให้ปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้ปรับปรุงดินเพิ่มผลผลิตพืชได้อีกทางหนึ่งด้วย โดยที่เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนฯ ในอัตราร้อยละ 45 ของราคาค่าก่อสร้าง ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 55 เกษตรกรต้องออกค่าใช้จ่ายเอง โดยเกษตรกรสามารถขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด

ระยะที่ 1 ดำเนินการในช่วงปี 2538 - 2540 กำหนดเป้าหมายการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำทิ้งที่ผลิตก๊าซชีวภาพในปริมาณ 5,000 ลูกบาศก์เมตร โดยกำหนดวงเงินงบประมาณอุดหนุนให้แก่เกษตรกรรายย่อยจำนวน 4,043,800 บาท ผลการดำเนินโครงการปรากฏว่า มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 263 ราย ดำเนินการก่อสร้างบ่อหมักก๊าซชีวภาพได้ 6,076 ลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณ 4,008,900 บาท

ระยะที่ 2 ดำเนินการในช่วงปี 2541 - 2544 เป้าหมายการก่อสร้างบ่อหมักก๊าซชีวภาพ 22,000 ลูกบาศก์เมตร กำหนดวงเงินงบประมาณอุดหนุนเกษตรกรจำนวน 20,724,000 บาท ผลการดำเนินงานปรากฏว่ามีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 336 ราย ดำเนินการก่อสร้างบ่อหมักก๊าซชีวภาพได้ 11,308 ลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณ 8,966,600 บาท

รวมเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 599 ราย

ระบบบำบัดน้ำเสีย แบบ Fixed Dome ของกรมส่งเสริมการเกษตร

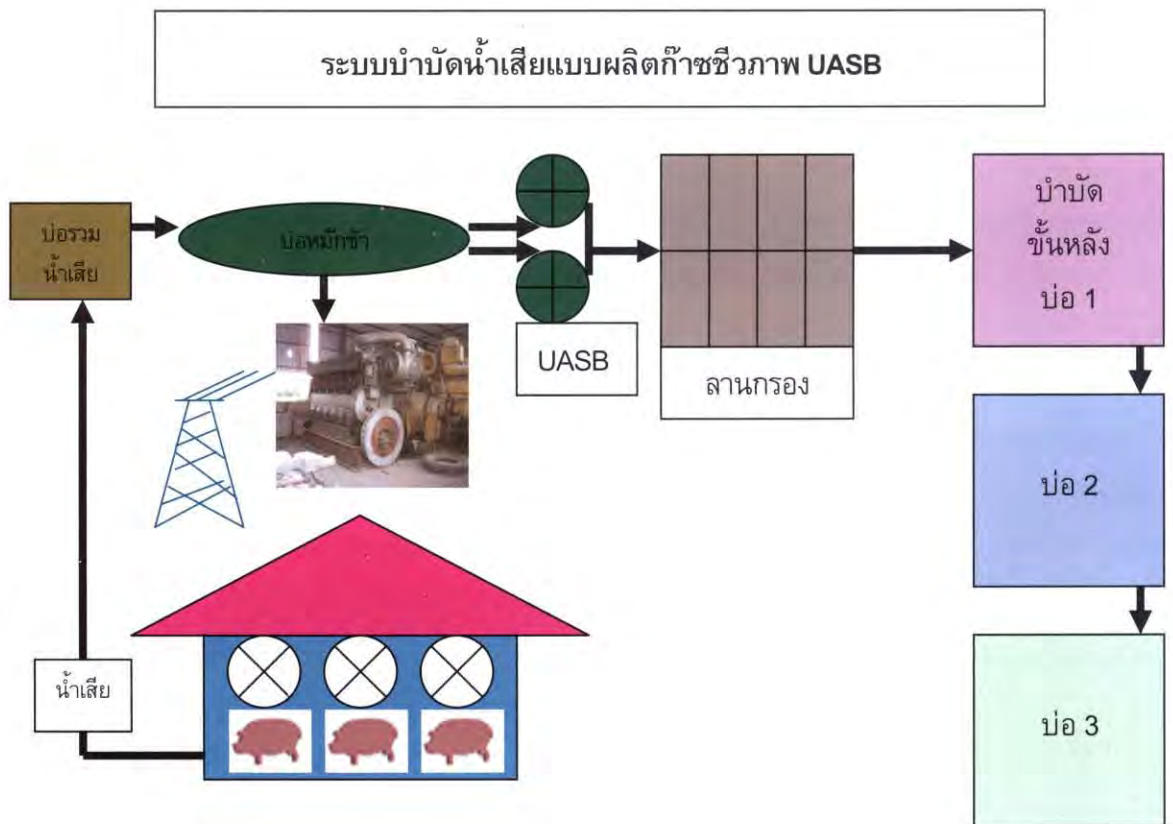
7.1.3 การส่งเสริมการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ เพื่อเป็นพลังงานทดแทนและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมโดยสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบ UASB ที่สนับสนุนโดยกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ภายใต้แผนงานด้านการอนุรักษ์พลังงาน) ที่มีจุดมุ่งหมายให้ดำเนินการส่งเสริมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ให้สามารถนำเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพไปประยุกต์ใช้กับกิจการของฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าต่อการลงทุน พร้อมทั้งรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจในการผลิตก๊าซชีวภาพ (ก๊าซมีเทน) จากของเสียในภาคเกษตรกรรม เพื่อใช้เป็นแหล่งพลังงานทดแทนของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น พื้นที่ดำเนินโครงการจึงต้องเป็นจังหวัดที่มีความเป็นไปได้สูงในการผลิตก๊าซชีวภาพจากภาคเกษตรกรรมได้ เช่น มีจำนวนฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มากเพียงพอ ปัจจุบันโครงการฯ ได้ก่อสร้างระบบก๊าซชีวภาพ ทั้งที่แล้วเสร็จและกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในหลายพื้นที่ของจังหวัดราชบุรี นครราชสีมา เชียงใหม่ ฯลฯ

สถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีแผนงานที่จะส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีการผลิตก๊าซชีวภาพในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ภายใต้การสนับสนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2538 มีเป้าหมายในการก่อสร้างระบบก๊าซชีวภาพ ปริมาตรรวม 50,000 ลูกบาศก์เมตร ภายในระยะเวลา 6 ปี โครงการเริ่มดำเนินงานในระยะที่ 1 ตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2538 มีเป้าหมายก่อสร้างระบบผลิตก๊าซชีวภาพ 10,000 ลูกบาศก์เมตร และดำเนินงานในระยะที่ 2 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2540 โดยสิ้นสุดระยะที่ 2 ในวันที่ 31 มีนาคม 2545 มีเป้าหมายก่อสร้างระบบผลิตก๊าซชีวภาพ 50,000 ลูกบาศก์เมตร

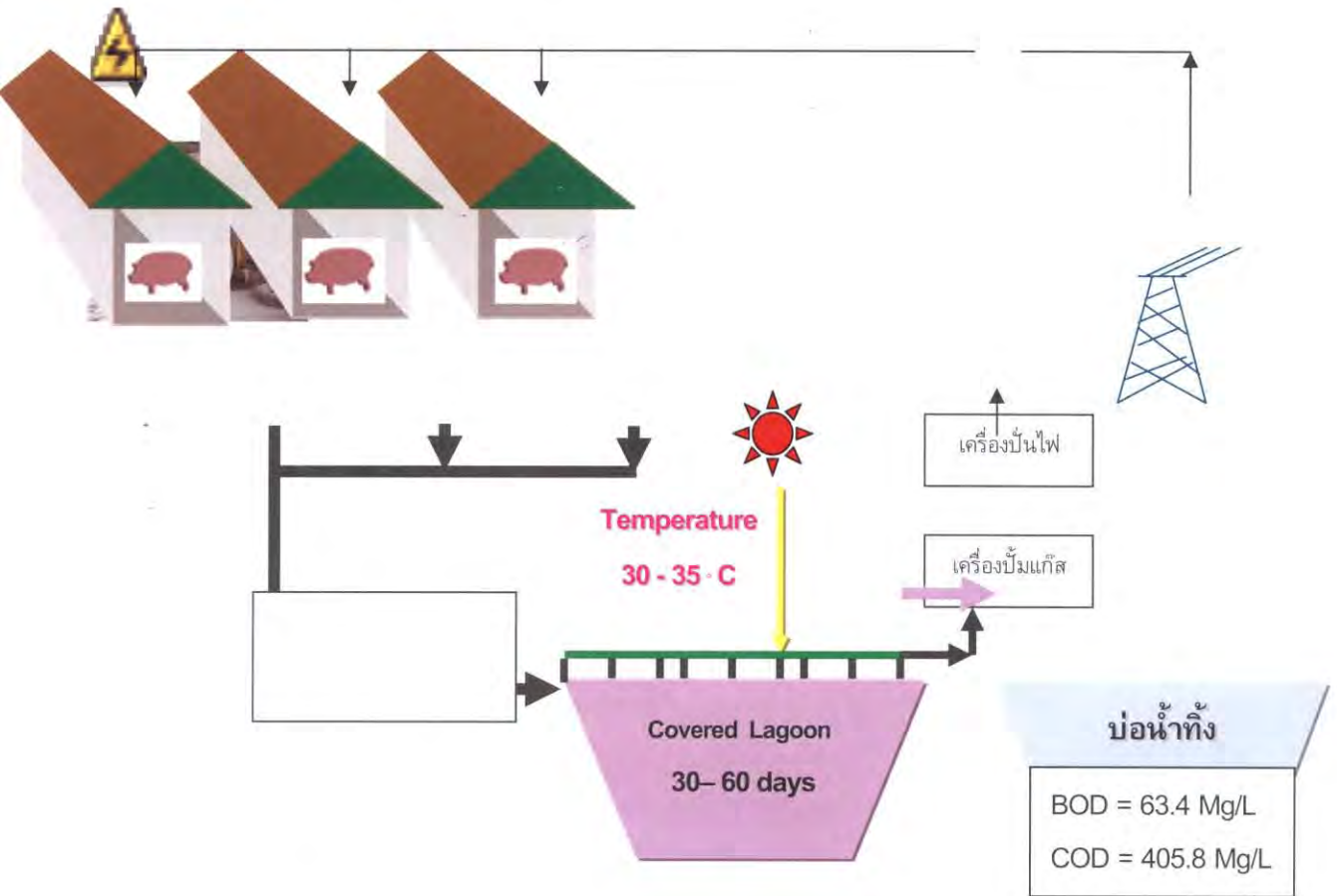
ปัจจุบันสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ กำลังมุ่งเน้นให้บริการด้านเทคโนโลยีการผลิตก๊าซชีวภาพ ในการสำรวจฟาร์มเพื่อวางแผนระบบก๊าซชีวภาพ และส่วนประกอบต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ภายในฟาร์ม และจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการผลิตก๊าซชีวภาพ เพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทนภายในฟาร์ม และในขณะเดียวกัน ระบบจะช่วยจัดการกับของเสียที่เกิดขึ้นภายในฟาร์มอย่างเป็นระบบ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อการก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์และเริ่มเดินระบบแล้ว แต่ละฟาร์มจะต้องรับไปดำเนินการ และจัดการเองโดยเร็วที่สุด เพื่อให้เกิดความสามารถ ในการที่จะดูแลระบบได้ด้วยบุคลากรของฟาร์มเองอย่างยั่งยืนต่อไป แนวทางการให้บริการสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ อาศัยหลักการทั่วไปของการดำเนินงานจัดการสิ่งแวดล้อมในรูปแบบที่เป็นเชิงพาณิชย์ เพื่อให้สอดคล้องกับระบบของธุรกิจ

ผลการดำเนินงานของ**โครงการระยะที่ 1** มีฟาร์มสุกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 6 ราย ลงทุนก่อสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งที่ผลิตก๊าซชีวภาพ บรรลุเป้าหมายในขนาดก๊าซชีวภาพรวมกัน 10,000 ลูกบาศก์เมตร โดยเริ่มดำเนินโครงการเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2538 และโครงการสิ้นสุดเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2540 ใช้งบประมาณบริหารโครงการ และเงินสนับสนุนการก่อสร้างระบบรวม 22.5 ล้านบาท ส่วน**โครงการระยะที่ 2** มีฟาร์มสุกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 12 ฟาร์ม โดยได้เริ่มต้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2540 และสิ้นสุดเมื่อ 31 มีนาคม 2545 ได้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งที่ผลิตก๊าซชีวภาพในขนาดรวมกัน 43,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 50,000 ลูกบาศก์เมตร ใช้งบประมาณบริหารโครงการ และเงินสนับสนุนการก่อสร้างระบบรวม 101.5 ล้านบาท

สำหรับโครงการระยะที่ 3 ได้ดำเนินการในระหว่างปี 2546 - 2549 โดยกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน จะให้การสนับสนุนฟาร์มสุกรที่ต้องการสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งเฉพาะในส่วนของทำให้ค่าปริक्षा ออกแบบระบบ ติดตามและดูแล เท่านั้น ฟาร์มสุกรจะต้องเป็นผู้รับภาระในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาบำรุงระบบบำบัดน้ำทิ้ง โดยกองทุนฯ จะให้การสนับสนุนเงินกู้ระยะยาวอัตราดอกเบี้ยต่ำ ผลการดำเนินโครงการระยะที่ 3 มีฟาร์มสุกรจำนวน 13 ราย ได้ขอทำสัญญาเข้าร่วมโครงการฯ คิดเป็นปริมาตรของบ่อบำบัดที่ผลิตก๊าซชีวภาพได้ 10,300 ลูกบาศก์เมตร ผลการดำเนินโครงการนับจากปี 2538 - 2549 จะสามารถก่อสร้างบ่อก๊าซชีวภาพได้ในปริมาตร 210,000 ลูกบาศก์เมตร สามารถรองรับมูลสุกรได้จำนวน 1.3 ล้านตัว และผลิตก๊าซชีวภาพได้ 39 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือเทียบเป็นกระแสไฟฟ้าจะได้เท่ากับ 46.8×10^6 kW-hr/ปี

7.1.4 ระบบบำบัดน้ำเสียที่ดำเนินการโดยเอกชนรายใหญ่ เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบผลิตก๊าซชีวภาพ Covered Lagoon ที่เจ้าของฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ลงทุนเองทั้งระบบ

Covered Lagoon เป็นบ่อบำบัดน้ำทิ้ง แบบบ่อหมักไร้อากาศ ประกอบด้วย บ่อแรกเป็นบ่อหมักรับน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกร ขนาดของบ่อจะคำนวณปริมาตรให้ได้ขนาดที่สามารถกักเก็บน้ำได้นานถึง 60 วัน บ่อ Covered Lagoon ควรเป็นบ่อแคบ ยาว และลึกไม่น้อยกว่า 4 เมตร ยิ่งแคบยิ่งลึกยิ่งดี จะทำให้ประสิทธิภาพการย่อยสลายมีประสิทธิภาพดีขึ้น และจะได้ Bio-Gas มาก บ่อจะคลุมด้วย ผ้าพลาสติก High Density Polyethylene : HDPE ข้างบ่อทำเป็นรางกว้าง 50 เซนติเมตร เพื่อฝังเก็บขอบผ้าพลาสติกที่คลุมบ่อ ระหว่างความยาวของบ่อควรมีท่อนลอยเพื่อช่วยดึงและรองรับใต้ผ้าพลาสติกไม่ให้จมน้ำ รอบๆ บ่อจะวางท่อพลาสติกที่มีรูพรุนและผูกติดกับขอบบ่อเพื่อรับเก็บกักแก๊ส และมีปั๊มดูดแก๊ส รวมทั้งมีท่อ Fair Gas เพื่อปล่อยแก๊สส่วนเกินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์และไม่ต้องการออกไป หากฝนตกและมีน้ำท่วมขังบนผ้าพลาสติกที่คลุมบ่อต้องปั๊มน้ำนั้นออกทิ้งไป รวมทั้งอย่าให้แก๊สในบ่อมีแรงดัน เพราะจะทำให้ผ้าพลาสติกที่คลุมบ่อบวมและมีโอกาสทำให้ผ้าพลาสติกฉีกขาดได้

ขนาดของบ่อจะมีปริมาตรสัมพันธ์กับปริมาณน้ำทิ้งภายใน 60 วัน หากต้องการบำบัดน้ำให้มีคุณภาพ และในวันที่ 61 เมื่อมีการระบายน้ำทิ้งอีก ปริมาณน้ำที่ระบายออกไปจะลงไปใบบ่อและไปดันน้ำในบ่อให้ไหลออก ซึ่งน้ำที่ไหลออกนั้นจะเป็นน้ำที่ได้ผ่านการบำบัดจนมีคุณภาพแล้ว แต่หากเกษตรกรได้ขยายจำนวนสุกรเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ปริมาตรของบ่อมิได้มีการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ระยะเวลาของการบำบัดน้ำลดลง ทั้งนี้ เพราะปริมาณน้ำในแต่ละวันที่ใช้ทำความสะอาดโรงเรือนและสุกรจะเพิ่มมากขึ้น โอกาสที่น้ำจะเต็มบ่ออาจจะลดลงเหลือเพียง 40 วัน และในวันที่ 41 เมื่อมีน้ำทิ้งไหลลงสู่อ่างน้ำทิ้งใหม่ที่เกิดขึ้นจะไปผลักดันให้น้ำในบ่อไหลออกไป

Covered Lagoon สามารถบำบัดน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรได้กว่าร้อยละ 90 โดยที่น้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรก่อนบำบัดมีค่า BOD อยู่ที่ประมาณ 5,000 มิลลิกรัม/ลิตร COD 9,000 มิลลิกรัม/ลิตร น้ำทิ้งที่ผ่านบ่อหมักไร้อากาศของระบบ Covered Lagoon จะทำให้ค่า BOD ลดลงอยู่ที่ระดับ 60-100 มิลลิกรัม/ลิตร และ COD อยู่ที่ระดับ 300-400 มิลลิกรัม/ลิตร น้ำทิ้งจากการบำบัดในบ่อ Covered Lagoon หากยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน อาจจำเป็นต้องลงทุนในระบบการบำบัดน้ำทิ้งชั้นหลังเพิ่มเติม ในลักษณะบ่อบำบัดน้ำเสียในวิธีการต่างๆ ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้น้ำทิ้งที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของกฎหมาย ก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือนำกลับมาใช้ใหม่

แต่ภายหลังจากการบำบัดชั้นหลัง จากที่ผ่านบ่อหมักที่ใช้เวลานานถึง 60 วัน สามารถวัดค่า BOD ได้ 63.4 มิลลิกรัม/ลิตร COD 405.8 มิลลิกรัม/ลิตร แม้ว่าการบำบัดน้ำด้วย Covered Lagoon จะสามารถลดมลพิษน้ำทิ้งได้ในสัดส่วนที่สูง แต่คุณภาพน้ำทิ้งที่วัดค่า BOD และ COD ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน แนวทางการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งอาจจะสามารถดำเนินการได้ คือ เพิ่มระยะเวลาในการบำบัดน้ำทิ้งในบ่อ Covered Lagoon ที่อาจเพิ่มเป็น 70-90 วัน จะช่วยให้คุณภาพน้ำทิ้งดีขึ้น แนวทางที่จะทำได้อีกคือ หากปรับลดปริมาณการเลี้ยงสุกรลงปริมาณน้ำทิ้งจะลดลง อัตราการไหลลงสู่อบوابัดและไหลออกไปจะใช้เวลาาน และทำให้คุณภาพน้ำดีขึ้น หรือหากไม่ปรับลดปริมาณการเลี้ยงสุกรลง ควรจะต้องลงทุนขยายบ่อบำบัด Covered Lagoon ให้ใหญ่มากขึ้น และสามารถบรรจุน้ำทิ้งได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มเวลาในการบำบัดน้ำเสียทำให้คุณภาพน้ำดีขึ้นตามไปด้วย

7.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาที่นำเสนอรัฐบาล

7.2.1 ภาครัฐราชการ

(1) กรมปศุสัตว์ ควรเป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบในด้านเทคนิคการบำบัดของเสียจากการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่งตั้ง “คณะกรรมการนโยบายการจัดการของเสียจากการเลี้ยงปศุสัตว์” โดยมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธาน อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นรองประธาน อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นเลขาธิการ และคณะกรรมการ ประกอบด้วย อธิบดีหรือผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพลังงาน ผู้แทนสมาคม/องค์กรเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกการปศุสัตว์/สิ่งแวดล้อม

(2) ให้มีพระราชบัญญัติฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อควบคุมการเลี้ยงปศุสัตว์ได้อย่างครบวงจร โดยให้กรมปศุสัตว์ เป็นผู้รับผิดชอบ

(3) กรมปศุสัตว์ ควรจัดทำคู่มือการขอจัดตั้งฟาร์มปศุสัตว์ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาตำบล ใช้เป็นคู่มือประกอบในการพิจารณาการขออนุญาตจัดตั้งฟาร์มสุกร

(4) ควรส่งเสริมและสนับสนุนฟาร์มสุกรที่ได้จัดตั้งมาแล้ว ในการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสีย โดยเน้นระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและอนุรักษ์พลังงาน

(5) รัฐบาลควรให้การสนับสนุนงบประมาณของกองทุนสิ่งแวดล้อมและกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อเร่งรัดให้เกษตรกรสร้างระบบบำบัด ที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพอย่างทั่วถึง

(6) รัฐบาลควรสร้างแรงจูงใจให้ฟาร์มสุกรลงทุนในระบบการบำบัดน้ำทิ้ง เพื่อให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยการให้เงินอุดหนุนไม่ว่าจะเป็นกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน หรือกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศทั้งในด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม และยังได้รับพลังงานทดแทนการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ฟาร์มสุกรยังได้รับประโยชน์จากการลงทุนในระบบบำบัดน้ำทิ้งจากพลังงานก๊าซชีวภาพ และหาวิธีการนำไปใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ากับการลงทุน โดยได้รับผลตอบแทนสูงกว่าจำนวนเงินลงทุนในระบบบำบัดน้ำทิ้ง ซึ่งเป็นการสนับสนุนฟาร์มสุกรให้มีความสนใจที่จะลงทุนในการบำบัดน้ำทิ้งได้อย่างยั่งยืน

(7) ประเด็นปัญหาของฟาร์มสุกรที่สามารถผลิตไฟฟ้าได้มากกว่าความต้องการใช้ในบางช่วงเวลา ซึ่งฟาร์มสุกรจะสามารถขายไฟฟ้าให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อจ่ายไฟฟ้าออกสู่สาธารณะได้ แต่ฟาร์มสุกรจะต้องลงทุนติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้า 2 ชุด คือ มิเตอร์ซื้อกับมิเตอร์ขายไฟฟ้า ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของกรมสรรพากร เพื่อการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการซื้อขายไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ โดยเงื่อนไขดังกล่าวไม่เป็นปัญหากับฟาร์มสุกรขนาดใหญ่เพราะมีความสามารถที่จะลงทุนติดตั้งมิเตอร์ 2 ชุด แต่จะมีปัญหาที่การส่งไฟฟ้าออกสู่สาธารณะแล้วยังไม่ได้รับการชำระค่าไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ส่วนฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดเล็กมักจะมีข้อจำกัดในด้านเงินลงทุนติดตั้งมิเตอร์ และไฟฟ้าที่ขายออกไปจะมีจำนวนไม่มากนัก รวมทั้งปัญหาการเครดิตภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรไม่ได้อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ในกรณีที่เกษตรกรต้องซื้อไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จะต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรไม่มีโอกาสนำภาษีมูลค่าเพิ่มไปเครดิตออกจากรายได้การขายสุกร และในกรณีที่เกษตรกรผลิตไฟฟ้าขายให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ และจะต้องถูกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย ลักษณะดังกล่าวจึงเห็นว่าไม่เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ซึ่งหากจะช่วยลดภาระของเกษตรกร ควรให้สามารถติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าเพียงตัวเดียวที่สามารถนับได้ทั้งไฟฟ้าเข้าและไฟฟ้าออกได้อย่างถูกต้อง โดยที่วิธีการดังกล่าวการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ยืนยันว่า สามารถดำเนินการติดตั้งให้เกิดความปลอดภัยในระบบไฟฟ้าเข้าและไฟฟ้าออกสู่สาธารณะได้

(8) ภาครัฐควรพิจารณาหาแนวทางลดอุปสรรคในการรับซื้อไฟฟ้าจากฟาร์มสุกรของเกษตรกรรายย่อย แม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานก๊าซชีวภาพ เพื่อลดการนำเข้าน้ำมันที่มีราคาเพิ่มสูงขึ้นมาก แต่การรับซื้อพลังงานไฟฟ้าจากเกษตรกรมีระเบียบและวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยากและไม่เกิดความคุ้มค่าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ทางราชการกำหนด เช่น การลงทุนติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้าเข้าและไฟฟ้าออกจำนวน 2 ชุด รวมทั้งรายละเอียดที่ยากในทางปฏิบัติของฟาร์มสุกรขนาดเล็กด้วย

(9) จัดให้มีระบบช่วยเหลือทางการเงินที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรมแก่เกษตรกรที่ใช้วิธีการเกษตรที่เอื้อต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างระบบ Green Finance ในสถาบันการเงินของรัฐและเอกชน เพื่อผลักดันให้นาระบบการประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการพิจารณาให้สินเชื่อเงินอุดหนุนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

(10) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน และดำเนินการทั้งการ จัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย ในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งรวมของฟาร์มสุกร โดยสร้างท่อส่งน้ำทิ้งของแต่ละฟาร์ม ให้นำน้ำทิ้งไหลไปรวมกันทั้งหมดและเข้าสู่การบำบัดรวมของชุมชน วิธีการดังกล่าวภาครัฐต้องสนับสนุนให้นักลงทุนที่สนใจเข้าร่วมลงทุนในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้ง ซึ่งเป็นของชุมชนผู้เลี้ยงสุกร รวมทั้งต้องจัดหาเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ สำหรับสนับสนุนการ ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำทิ้งรวมให้ได้ด้วย

(11) กรมควบคุมมลพิษ ควรกำกับดูแลและประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการควบคุม มลภาวะและการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกร ที่สามารถชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับโดยการออกประกาศ กำหนดมาตรฐานเพื่อควบคุมการระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร และกำหนดให้การเลี้ยงสุกรทั้งขนาดกลาง และขนาดใหญ่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียเพื่อส่วนรวม

(12) กรมปศุสัตว์ ควรส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐานและ ปฏิบัติดีสำนึกแก่เกษตรกรให้มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

7.2.2 ภาคเกษตรกร

(1) เกษตรกรต้องมีจิตสำนึกในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อส่วนรวมของ ประเทศชาติ โดยการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนอย่างจริงจังและจริงใจ

(2) ปรับปรุงการจัดการฟาร์ม ให้เข้าสู่กระบวนการจัดตั้งฟาร์มที่ได้มาตรฐานตาม กฎหมาย

(3) ปรับปรุงสถานที่ตั้งฟาร์มให้เหมาะสม ไม่อยู่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติและชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

8 สรุปและข้อเสนอแนะ

8.1 สรุป

ตามที่ราษฎรตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ได้ร้องเรียนต่อประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เพื่อขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรในพื้นที่ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากน้ำเน่าเสียและก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ได้รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณาและเห็นว่าปัญหาของราษฎรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายจังหวัด จึงเห็นสมควรให้มีการพิจารณาศึกษาหาข้อยุติและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร พิจารณาศึกษาปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรที่ได้รับ ความเดือดร้อน และคณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงาน การก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรที่มี ปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป จากนั้น คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาใน ประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสียอย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง และเห็นว่าควรศึกษาปัญหาดังกล่าวต่อไป จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร เพื่อพิจารณาศึกษาหาแนวทางแก้ไขและป้องกันการเกิดปัญหาในภาพรวมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ได้จัดให้มีการประชุมในเรื่องดังกล่าว จำนวน 9 ครั้ง โดยได้กำหนดขอบเขตในการพิจารณาศึกษาเฉพาะ ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนแก่ราษฎรและสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการปศุสัตว์โดยเฉพาะจากการเลี้ยงสุกรแต่เพียงด้านเดียวก่อน ส่วนเรื่องการศึกษาแก้ไข ปัญหาการปล่อยน้ำเสีย ด้านการเกษตรอื่นๆ จะได้ดำเนินการศึกษาในโอกาสต่อไป สำหรับในการ พิจารณาศึกษา คณะกรรมการฯ ได้รับทราบข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมควบคุม มลพิษ กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมชลประทาน และภาคเอกชน เพื่อพิจารณา ถึงสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งเดินทางไปดูงานในพื้นที่ที่ประสบปัญหา ในท้องที่จังหวัดชลบุรีและฉะเชิงเทรา โดยมีความเห็นว่าการเลี้ยงสุกรในพื้นที่ดังกล่าวเป็นการเลี้ยง สุกรในลักษณะฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งฟาร์มสุกรขนาดใหญ่จะดำเนินงานในรูปแบบ บริษัทเอกชนเป็นส่วนใหญ่และทุกแห่งมีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีมาตรฐาน รวมทั้งบางฟาร์มยังมีระบบ การผลิตก๊าซชีวภาพ และนำก๊าซนั้นไปผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ภายในฟาร์มด้วย ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาใน การปล่อยน้ำเสียมากนัก ส่วนฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนมากดำเนินการโดยเกษตรกรรายย่อย มีการบำบัดน้ำเสียโดยการแนะนำของกรมปศุสัตว์ แต่การบำบัดน้ำเสียยังขาดประสิทธิภาพ จึงไม่สามารถควบคุมน้ำเสียได้อย่างสมบูรณ์มากนัก ทำให้เกิดมลภาวะด้านกลิ่นค่อนข้างมาก และเกษตรกรมักละเลยในการดูแลระบบอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีโอกาสที่น้ำเสียจะปนเปื้อนลงไปในแหล่งน้ำธรรมชาติมีมาก ประกอบกับในบางแห่งมีการเลี้ยงสุกรมานานแล้วโดยที่ยังไม่มีระบบ บำบัดน้ำเสียเป็นส่วนใหญ่

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่อรัฐบาล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดนโยบายและมาตรการที่เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาค่าปล้นภัยด้านเกษตร ได้พิจารณาศึกษาประเด็นปัญหาต่างๆ ประกอบกับพิจารณาแก้ไขปัญหาค่าปล้นภัยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอดีตที่ผ่านมา และได้มีข้อเสนอแนะที่ควรนำเสนอต่อรัฐบาล เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าปล้นภัยโดยเร่งด่วนใน 3 ด้าน ดังนี้

8.2.1 ด้านกฎหมาย

(1) จัดให้มีพระราชบัญญัติฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อควบคุมการเลี้ยงปศุสัตว์ได้อย่างครบวงจร โดยกรมปศุสัตว์ เป็นผู้รับผิดชอบในการอนุญาตตั้งฟาร์มปศุสัตว์

(2) ควรมีการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้ว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบและจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึง

(3) จัดตั้ง “คณะกรรมการนโยบายการจัดการของเสียจากการปศุสัตว์” เพื่อบูรณาการหน่วยงานของรัฐบาลและภาคเอกชน ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาค่าปล้นภัยของเสียจากการปศุสัตว์ เนื่องจากปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อหลายด้านทั้งด้านอาหารปลอดภัย ด้านการสัตวแพทย์ สาธารณสุข สุขภาพอนามัยของประชาชน และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นรองประธาน อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการประกอบด้วย อธิบดีหรือผู้แทนจากกรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมประมง กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กรมอนามัย กรมควบคุมโรคติดต่อ ผู้แทนคณะกรรมการนโยบายพัฒนาสุกรและผลิตภัณฑ์แห่งชาติ ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงปศุสัตว์ต่างๆ (สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ สัตว์ปีก) ผู้แทนกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ผู้แทนกองทุนสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกต่างๆ เป็นต้น

8.2.2 ด้านวิชาการ

(1) รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ทั้งจากหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา และเอกชน อย่างกว้างขวาง ทั่วถึงและจริงจัง ให้เกิดการแก้ปัญหาค่าปล้นภัยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ระบบภูมิสารสนเทศ เป็นต้น

(2) กรมปศุสัตว์ ควรส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการฟาร์มที่ได้มาตรฐานและปลูกจิตสำนึกแก่เกษตรกรให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดทำคู่มือการขอจัดตั้งฟาร์มปศุสัตว์ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือสภาตำบล ใช้เป็นคู่มือประกอบการพิจารณาการขออนุญาตจัดตั้งฟาร์มสุกร

(3) สนับสนุนการนำของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการเกษตร ได้แก่ อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง ไม้ผล พืชผัก เป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าของเสียจากฟาร์มปศุสัตว์ และลดปริมาณของเสียที่เข้าสู่การบำบัด

(4) สนับสนุนการบำบัดน้ำเสียจากฟาร์มสุกร โดยมีเป้าหมายให้ทุกฟาร์มใช้ระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถผลิตก๊าซชีวภาพ มาผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้าใช้ภายในฟาร์มและเหลือขายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตและส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานของประเทศโดยรวมอีกด้วย

8.2.3 ด้านส่งเสริมและสนับสนุน

(1) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน และดำเนินการทั้งการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสีย และการจัดสร้างโรงฆ่าสัตว์

(2) รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการแก้ไขปัญหา โดยผ่านกองทุนสิ่งแวดล้อม และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อเร่งรัดให้เกษตรกรสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่มีการผลิตก๊าซชีวภาพอย่างทั่วถึง

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อย สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการแก้ไขปัญหาหน้าเสียดจากกระบวนการผลิตสุกร

(4) รัฐบาลควรผลักดันให้เกิดการผลิตสุกรแบบครบวงจร ร่วมกับการดูแลสิ่งแวดล้อม พร้อมกับสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทนเพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจะทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาการเลี้ยงสุกรอย่างยั่งยืน

(5) กระทรวงพลังงาน ควรให้การสนับสนุนการใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้จากฟาร์มสุกร โดยการรับซื้อมาดำเนินการขายไฟฟ้าให้ประชาชนในราคาถูก

ภาคผนวก ก.

**สำเนาหนังสือร้องเรียนและการดำเนินงานแก้ไขปัญหา
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา**

158

บ้านเลขที่ 72 หมู่ที่ 8 ตำบลวัดเพลง

อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

วันที่ 29 มกราคม 2546

เรื่อง ประชาชนคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักงานกสิกรรม ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
วันที่ ๒๓ / ๒๕๔๖
วันที่ ๒๓ / ๒๕ / ๒๕๔๖
ที่.....

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. บัญชีรายชื่อราษฎรผู้คัดค้าน
- 2. ภาพถ่ายสถานที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร
- 3. ภาพถ่ายผู้เข้าร่วมคัดค้าน

เนื่องจากรายการในเขตอำเภอวัดเพลง ได้ร่วมประชุมระดมความคิดเห็น
ถึงการที่จะประสบความสำเร็จหรือจากฟาร์มสุกร ที่กำลังก่อสร้างในเขตหมู่ที่ 8 ตำบลวัดเพลงและมี
มติกันไม่ยอมให้สร้างเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2546 นั้น ในนามตัวแทนชาวบ้าน ขอเรียนให้ท่าน
ทราบถึงความเดือดร้อนดังนี้

ความเป็นมาของปัญหา

เมื่อประมาณเดือนธันวาคม 2545 ได้มีผู้เข้ามาคิดก่อสร้างที่ดินเพื่อสร้างฟาร์มสุกรขนาดใหญ่
โดยจะเลี้ยงแม่พันธุ์สุกร ประมาณ 200 ตัว และสุกรเนื้ออีกประมาณ 2,000-3,000 ตัว ซึ่งจำนวน
สุกรดังกล่าว อาจมีน้ำเสียจากการล้างคอกสุกร ซึ่งเป็นน้ำที่มีส่วนผสมของขี้หมูหรือโรครูปเน่าเป็น
มาในน้ำ และจะทำให้มีน้ำเกิดการเน่าเสียได้เพราะว่า ลำคลองที่น้ำไหลลงเป็นลำคลองสาธารณะ ที่
มีประชาชนจำนวนมาก ใช้ในการอุปโภค บริโภค และใช้เพื่อการเกษตรกรรม และยังเป็นลำคลอง
ที่มีการนำน้ำไปใช้ทำประปาหมู่บ้าน ทั้งสามอำเภอซึ่งมีเขตติดต่อกัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1. เกิดน้ำเน่าเสีย ทำให้วิถีชีวิตชาวบ้านได้รับผลกระทบ
- 2. เศรษฐกิจชาวบ้านอาจเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ
- 3. เกิดความแตกแยกในสังคมชาวบ้าน
- 4. อยู่ใกล้สถานศึกษา เด็กนักเรียนอาจสูดดมมลพิษได้ ขาดสมาธิในการเรียนการสอน
- 5. เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค
- 6. เกิดการเสียหายในด้านการท่องเที่ยวของอนุรักษ์ ซึ่งประมาณค่ามิได้

ความต้องการของชาวบ้าน

1. ให้ทางวุฒิสภาช่วยประสานงานยังผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เพื่อชี้แจงให้ชาวบ้านทราบถึงผลกระทบและวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วน
2. ขอให้ช่วยหามาตรการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นการด่วนที่สุดเพื่อป้องกันมิให้สังคมแตกแยก

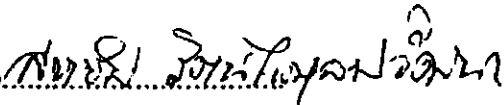
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

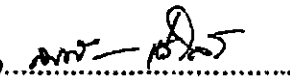

(นายตั้ง ทองสามสี)

ตัวแทนชาวบ้านอำเภอวัดเพลง

(ลงชื่อ)

(นาย ทหาริช รัตนไพฑูรย์วัฒนา)

(ลงชื่อ)

(นาย ตมศักดิ์ แม่ไถ้ว)

ด่วนมาก

ที่ ๗๗๗ / ๒๕๕๖

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

เรื่อง ประชาชนคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายสัง ทองสามสี ตัวแทนชาวบ้านอำเภอดำเนินสะดวก
เรื่อง ประชาชนคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๖
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับหนังสือร้องเรียนจากนายสัง ทองสามสี ตัวแทนชาวบ้านอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี กรณีที่คัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกรขนาดใหญ่ โดยจะเลี้ยงแม่พันธุ์สุกร ๒๐๐ ตัว และสุกรเนื้อประมาณ ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ ตัว ซึ่งผู้ร้องและคณะเห็นว่า อาจมีน้ำเสียจากการล้างคอกสุกร ซึ่งเป็นน้ำที่มีส่วนผสมของยาฆ่าเชื้อโรคปนเปื้อน และทำให้น้ำเน่าเสีย ไหลลงสู่ลำคลองสาธารณะที่ประชาชนในเขตอำเภอดำเนินสะดวก จำนวน ๓ อำเภอ ใช้ในการอุปโภค และบริโภค ผู้ร้องและคณะจึงประสงค์ให้คณะกรรมการฯ ประสานมายังท่าน เพื่อให้ชี้แจงให้ชาวบ้าน ทราบถึงผลกระทบและวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วน ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่ง มาด้วย

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า จากข้อมูลที่ได้รับประกอบกับข้อเท็จจริงที่ ปรากฏจากการรายงานของตัวแทนผู้ร้องและคณะ ปรากฏว่า ราษฎรได้รับความเดือดร้อนจริงและคาดว่า การก่อสร้างจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จึงมีมติให้มีหนังสือมายังท่าน เพื่อพิจารณา ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ร้องเป็นกรณีเร่งด่วน และผลการ ดำเนินการเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป คณะกรรมการฯ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือ ด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

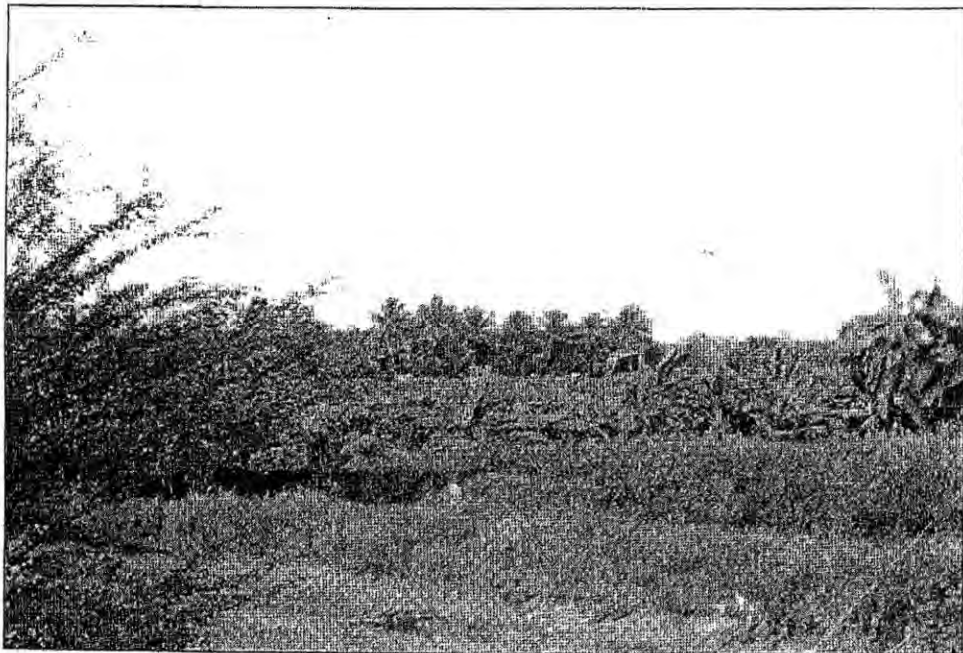
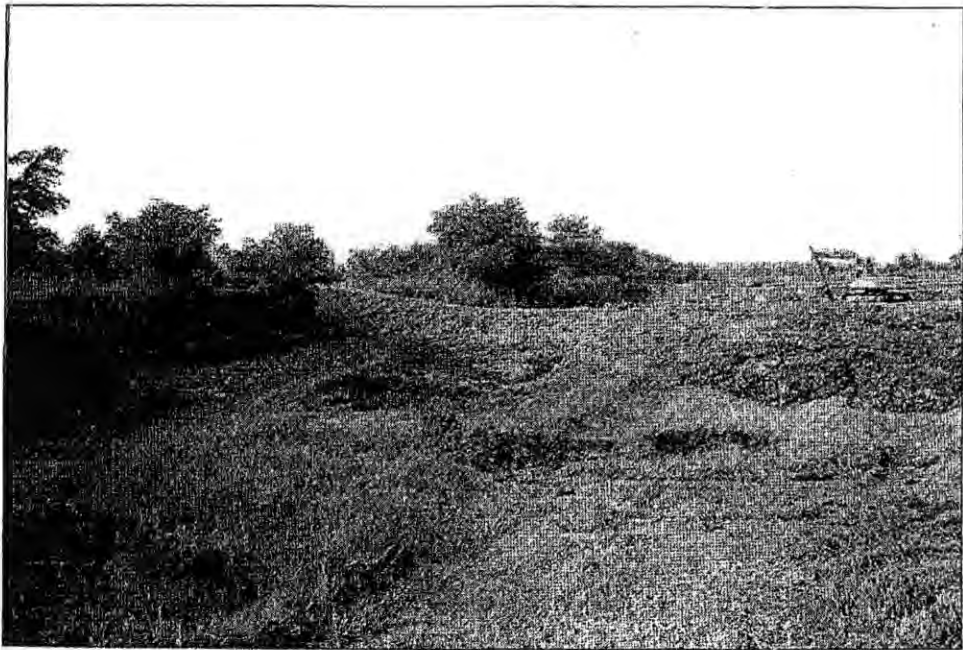

(นายอนันต์ ตาโลดม)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักกรรมการ ๑

โทร. ๐ ๒๒๕๕ ๑๕๗๐, ๐ ๒๒๕๔ ๑๖๗๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๔ ๑๕๗๐
รับ...../...../..... วันที่...../...../.....
ส่ง...../...../..... โทร...../...../.....
ตรวจ.....(ขอ.กลุ่มฯ) โทร...../...../.....
ตรวจ.....(ขอ.สำนักฯ) โทร...../...../.....

ภาพถ่ายสถานที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

171

เขียนที่อำเภอวัดเพลง

วันที่ 13 เดือนเมษายน พ.ศ.2546

เรื่อง ราษฎรอำเภอวัดเพลงขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือร้องเรียนลงวันที่ 27 มกราคม 2546

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักการทะเบียน ๑ สำนักงานเกษตรวิสาหกิจพิเศษ
วันที่ ๒๕ / ๒๕๔ / ๒๕๔๖
วันที่ ๒๗ / ๒๕๔ / ๒๕๔๖
ถึง.....นาย.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่าย จำนวน ๕ รูป

ตามที่ข้าพเจ้าและราษฎรอำเภอวัดเพลง ได้ร้องเรียนมาขอความช่วยเหลือจากท่าน
ในกรณีคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี นั้น

ขอเรียนให้ท่านทราบว่า ขณะนี้ฟาร์มเลี้ยงสุกร ๔ ดังกล่าว ก็ยังคงดำเนินการก่อสร้าง
อยู่อย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีการระงับการก่อสร้างและแก้ไขปัญหาดังกล่าวใด ข้าพเจ้าและราษฎร
อำเภอวัดเพลงเกรงว่า สถานที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ๔ ดังกล่าว มีการก่อสร้างติดกับคลองส่งน้ำชล
ประทาน และติดกับคลองน้ำทิ้งชลประทาน ซึ่งจะไหลลงสู่คลองแควจันทรวีลิก, คลองบางนางสุย
ซึ่งเป็นคลองที่สามารถเชื่อมคลองทุกสายในเขตอำเภอวัดเพลง ก่อนที่จะไหลลงสู่คลองแควอ้อม ราษฎร
ในตำบลวัดเพลง, จอมประทัดและเกาะศาลพระ มีความจำเป็นที่จะต้องนำน้ำในคลองธรรมชาติเหล่านี้
นำมาใช้ในการเกษตรกรรม ปลูกพืช ปลูกไม้ หากมีน้ำเน่าเสียจากฟาร์มสุกร ๔ ดังกล่าว ไหลลงสู่แหล่งน้ำ
ข้างต้นแล้ว คนอำเภอวัดเพลงจะได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนอย่างมากแน่นอน และเป็นปัญหา
ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว แต่ไม่เคยแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรได้อย่างถาวร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย และขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เรียน ประธานกรรมการฯ

- ทนายอำเภอวัดเพลงคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรที่อำเภอวัดเพลง
- เห็นสมควรให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อ

ขอแสดงความนับถือ

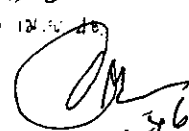
(ลงชื่อ).....*ว. ๒๕๔๖*.....

(นายสัง ทองสามสี)
ตำแหน่ง กรรมการ ออมทรัพย์ อ.วัดเพลง
(ลงชื่อ).....*สังสามสี*.....

(นายสนธิชัย รัตนไพฑูริย์วัฒนา)
ตำแหน่ง อบต. วัดเพลง อ.วัดเพลง
(ลงชื่อ).....*สนธิชัย*.....

(นายสมศักดิ์ แซ่โล้ว)

ตำแหน่ง กำนันตำบล วัดเพลง อ.วัดเพลง อ.วัดเพลง

27 12 46

๒๕๔๖

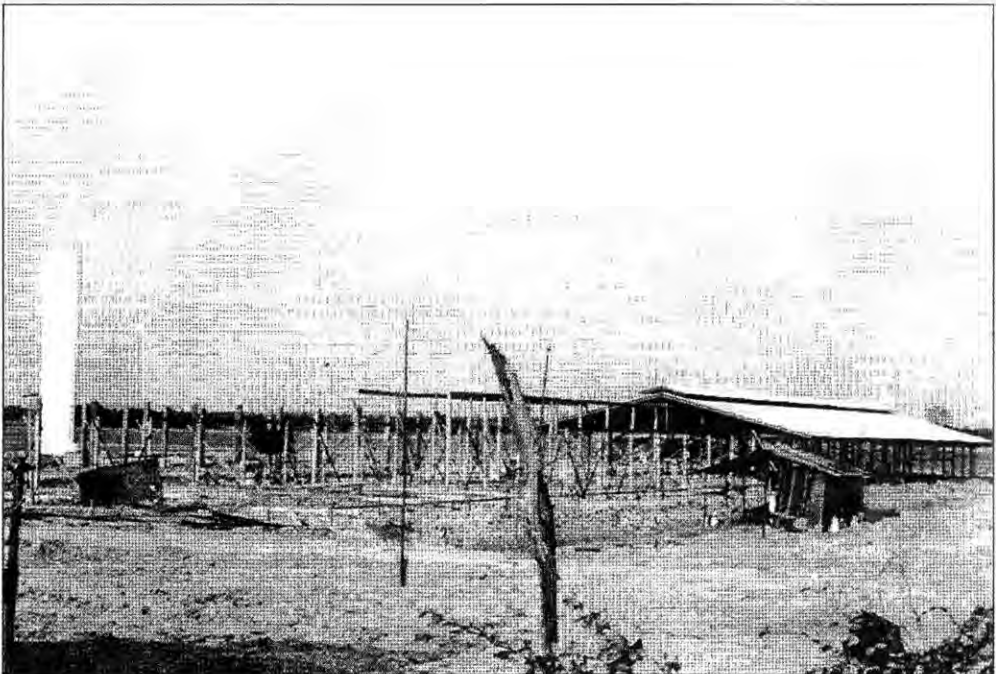
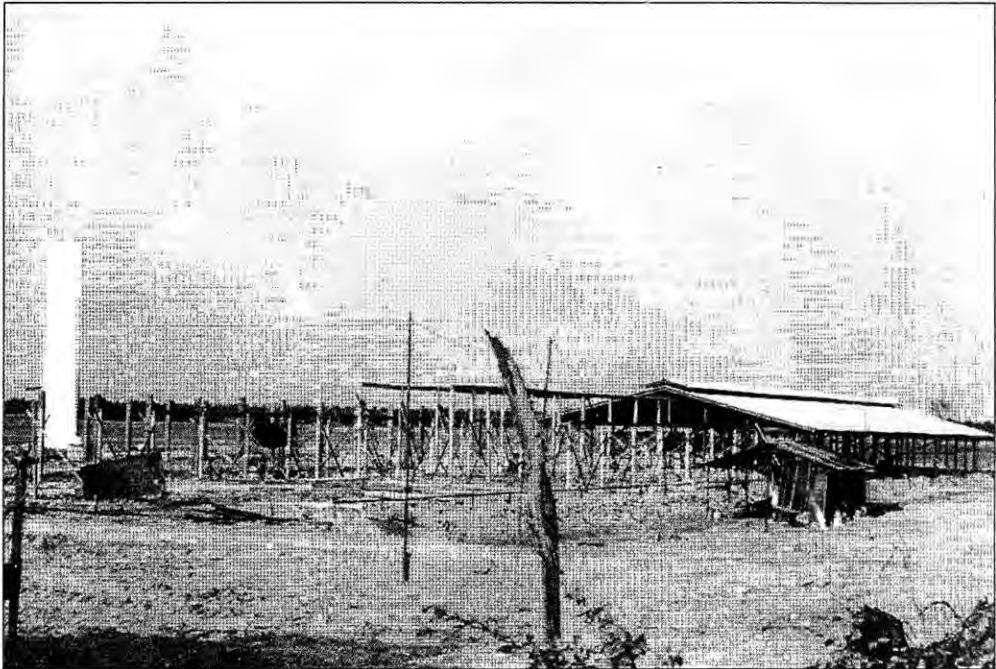
ที่.....
.....

ภาพชาวอำเภอวัดเพลง ร่วมกันคัดค้านกันสร้างฟาร์มสุกร
ณ. โรงเรียนจรรยาตรีวิทยาประชานุกูล วันที่ 24 มกราคม 2546

ภาพชาวอำเภอวัดเพลง ร่วมกันคัดค้านกันสร้างฟาร์มสุกร
ณ. โรงเรียนจรรยาวิทยาสตรีวิทยาประชานุกูล วันที่ 24 มกราคม 2546

ภาพถ่ายสถานที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

ด่วนที่สุด

ที่ ๒๑๓๐ - ๒๑๓๒ / ๒๕๔๖

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม.๑๐๓๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสัตว์

เรียน อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมชลประทาน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือร้องเรียนของ นายตั้ง ทองสามสี ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๖
 ๒. หนังสือด่วนมากที่ ๗๗๗/๒๕๔๖ และ ๗๗๘/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖
 ๓. หนังสือร้องเรียนของ นายตั้ง ทองสามสี นายสหชัย รัตนไพฑูริย์วัฒนา และ นายสมศักดิ์ แซ่โล้ว ลงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๖

ด้วยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับหนังสือร้องเรียนของ นายตั้ง ทองสามสี คัดค้านราษฎรอำเภอวัดเพลง เพื่อขอความช่วยเหลือเนื่องจากราษฎรในเขตอำเภอ วัดเพลง ขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว ซึ่งฟาร์มเลี้ยงสุกร ดังกล่าวจะเลี้ยงแม่พันธุ์สุกรประมาณ ๒๐๐ ตัว และสุกรเนื้ออีกประมาณ ๒,๐๐๐ ตัว จึงทำให้ราษฎร เก่งว่าจะได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพเกษตรกรรวม รายละเอียด ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ ในกรณี คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้วเห็นว่าราษฎร ได้รับความเดือดร้อนจริง และคาดว่า การก่อสร้างจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จึงมีมติ ให้ทำหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอให้พิจารณาคำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๖ นายตั้ง ทองสามสี คัดค้านราษฎรอำเภอวัดเพลง นายสหชัย รัตนไพฑูริย์วัฒนา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศาลพระ และนายสมศักดิ์ แซ่โล้ว กำนันตำบลวัดเพลง ได้มีหนังสือร้องเรียนเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการฯ ว่า ขณะนี้ฟาร์มสุกรดังกล่าว ยังคงดำเนินการก่อสร้างอยู่อย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีการระงับการก่อสร้างและแก้ไขปัญหาคืออะไร จึงเกรงว่าน้ำเน่าเสียจากฟาร์มสุกรจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและแหล่งน้ำที่จะนำไปใช้ในการเกษตร การอุปโภค บริโภค รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

จากการที่ราษฎรร้องคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นว่า เป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อราษฎรจำนวนมาก ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีชื่อเสียง

ในด้านการเกษตร โดยเฉพาะผลไม้ คณะกรรมการฯ จึงได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน กรมควบคุมมลพิษ กรมปศุสัตว์ ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลวัดเพลง นายสหชัย รัตนไพบูลย์วัฒนา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศาลพระ นายสมศักดิ์ แซ่โล้ว กำนันตำบลวัดเพลง และนายสัง ทองสามสี มาร่วมประชุมเพื่อให้อัตราเมื่อวันพุธที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ซึ่งปรากฏว่าที่ดินแปลงนี้มีเนื้อที่ ๑๒ ไร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เจ้าของที่ดินได้ทำการขุดและปรับถมดินเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๖ เพื่อดำเนินการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ต่อมาได้ยื่นเรื่องเสนอต่อสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีเพื่อขออนุญาตเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้เกษตรกรรมในเขตโครงการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี และจากผลการพิจารณาของคณะกรรมการฯ ได้มีข้อสรุป ดังนี้

๑. การดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างโรงเรือน นั้น กระบวนการยังไม่สมบูรณ์ ควรให้เจ้าของที่ดินดำเนินการระงับการก่อสร้างไว้ก่อน จนกว่าจะมีการพิจารณาความกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว

๒. หากมีการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าว จะก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากฟาร์มสุกรอยู่ห่างจากคลองส่งน้ำชลประทานเพียง ๑๐ เมตร ซึ่งอาจมีการรั่วไหล ซึม ของน้ำเสียจากฟาร์มสุกรสู่คลองชลประทานได้

๓. หากปล่อยให้ฟาร์มเลี้ยงสุกรดำเนินการก่อสร้างในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถควบคุมดูแลแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นได้ จะทำให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน

๔. การอนุญาตให้ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรเพื่อประโยชน์ของบุคคลเพียงคนเดียว แต่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนโดยรวม ดังนั้น ทางจังหวัดจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการดำเนินการเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ด้วไลตม)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักกรรมการฯ

โทร ๐ ๒๒๔๔ ๔๕๗๐, ๐ ๒๒๔๔ ๑๖๗๐

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๐๕๗๐-๑

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักกรรมการบริหารฯ สำนักงานมูลนิธิกรูนิสกา
วันที่ ๕๖๕ / ๒๕๕๖
วันที่ ๑๒ / ๓.๕. / ๒๕๕๖
ถึง...
ดำเนินการ

ที่ พส 0305/ 3193

กรมควบคุมมลพิษ
92 ซอยพหลโยธิน 7
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

10 มิถุนายน 2546

เรื่อง ข้อคิดเห็นกรณีราษฎรอำเภอวัดเพลงคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกรในพื้นที่จังหวัดราชบุรี

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ๖๕๓๓

อ้างถึง หนังสือ๖๕๓๓๓ ส่วนที่ ๒๑๓๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2546

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพแสดงพื้นที่ที่ก่อสร้างฟาร์มสุกร

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ๖๕๓๓๓ ได้แจ้งผลการพิจารณากรณีได้รับเรื่องร้องเรียนจากราษฎรอำเภอวัดเพลงคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกรในพื้นที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเกษตรกร เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและพิจารณาดำเนินการตามมติที่ประชุมเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2546 และแจ้งให้คณะกรรมการฯ ทราบต่อไป

กรมควบคุมมลพิษร่วมกับกรมปศุสัตว์ทำการสำรวจพื้นที่พบว่า ฟาร์มดังกล่าวมีการจัดพื้นที่เพื่อเป็นบ่อรองรับน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกร จำนวน 2 บ่อ ขนาด 20x25x6 เมตร (กว้างxยาวxลึก) ความจุรวมประมาณ 4,000 ลูกบาศก์เมตร เนื่องจากดินบริเวณนี้เป็นดินร่วนปนทรายและการขุดบ่อไม่มีการบดอัดที่ติดการพังทลายของขอบบ่อ ทั้งนี้ บ่อที่เตรียมไว้เป็นเพียงบ่อรองรับน้ำเสียยังไม่เพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นจึงมีคุณภาพน้ำทั้งที่สามารถระบายออกภายนอกฟาร์มได้ แต่หากมีการรั่วซึมที่บางส่วนที่เหลือน้ำที่ตื้นเนื่องจากบ่อรองรับน้ำเสีย ซึ่งเจ้าชองจะเก็บไว้เพื่อขยายวงเวียนในอนาคต ก็จะเพียงพอที่จะจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียได้ อาทิเช่น บ่อปรับเสถียร (Stabilization Pond) ซึ่งเป็นระบบบำบัดน้ำเสียที่กรมปศุสัตว์ให้งบประมาณสนับสนุน หรือระบบก๊าซชีวภาพ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริเวณที่มีการขุดบ่อรองรับน้ำเสียหรือที่จะสร้างระบบบำบัดน้ำเสียอยู่ติดกับพื้นที่ทำนาของเกษตรกรข้างเคียง โดยไม่มีระยะห่างหรือแนวกันชน (Buffer Zone) จึงอาจมีผลกระทบต่อ การไหลล้นหรือซึมของน้ำเสียโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนได้ รวมทั้งฟาร์มสุกรตั้งอยู่ติดกับคลองชลประทาน

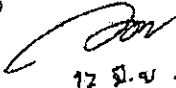
/ซึ่งหาก....

ซึ่งหากจะระบายน้ำทิ้งลงทางน้ำชลประทานจะต้องขออนุญาตและน้ำทิ้งต้องมีค่าบีโอดีไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อลิตร (มาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรกำหนดให้ค่าบีโอดีไม่เกิน 100 มิลลิกรัมต่อลิตร) อย่างไรก็ตาม พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการจัดรูปที่ดินไว้สำหรับการเพาะปลูกและลักษณะของดินซึ่งเป็นดินร่วนปนทรายหากอนุญาตให้มีการเลี้ยงสุกร อาจเกิดปัญหาผลกระทบกับพื้นที่น้ำข้างเคียง รวมทั้งแหล่งรองรับน้ำทิ้งจากฟาร์มจะเป็นทางน้ำชลประทานที่ต้องมีการใช้ประโยชน์น้ำเพื่อการเพาะปลูกและการอุปโภคต่าง ๆ จึงจะต้องมีการควบคุมฟาร์มสุกรให้ปฏิบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดอย่างเคร่งครัด จึงมีความเห็นว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวไม่เหมาะสมสำหรับการจัดสร้างเป็นโรงเรือนเลี้ยงสุกร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ

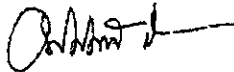
- เพื่อโปรดพิจารณา
- กรมควบคุมมลพิษ แจ้งว่าพื้นที่ที่ก่อสร้างฟาร์มสุกร ทั้ง ๓ แห่ง ไม่เหมาะสมสำหรับเลี้ยงสุกร

12 มิ.ย 41

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ
โทร. 0 2298 2222
โทรสาร 0 2298 2202

17 มิ.ย ๖6

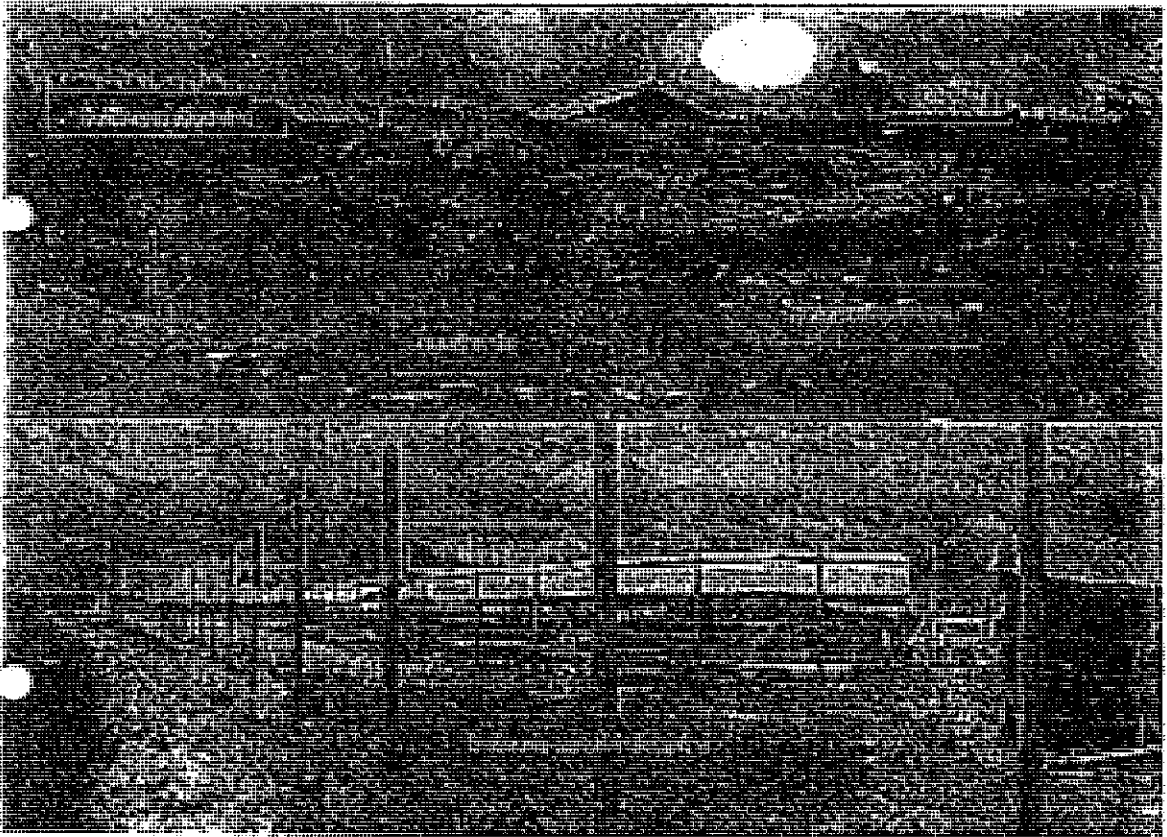
ขอแสดงความนับถือ

(นายอดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์)
รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

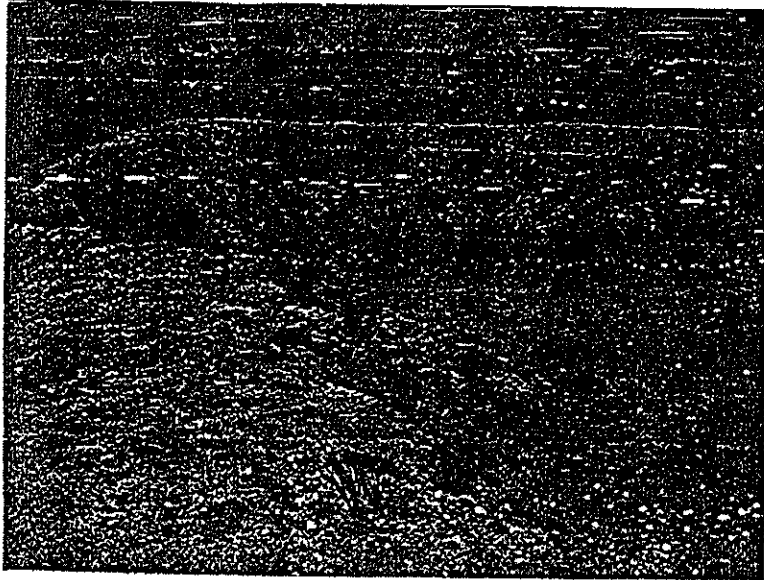
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ

25 มิ.ย ๖6

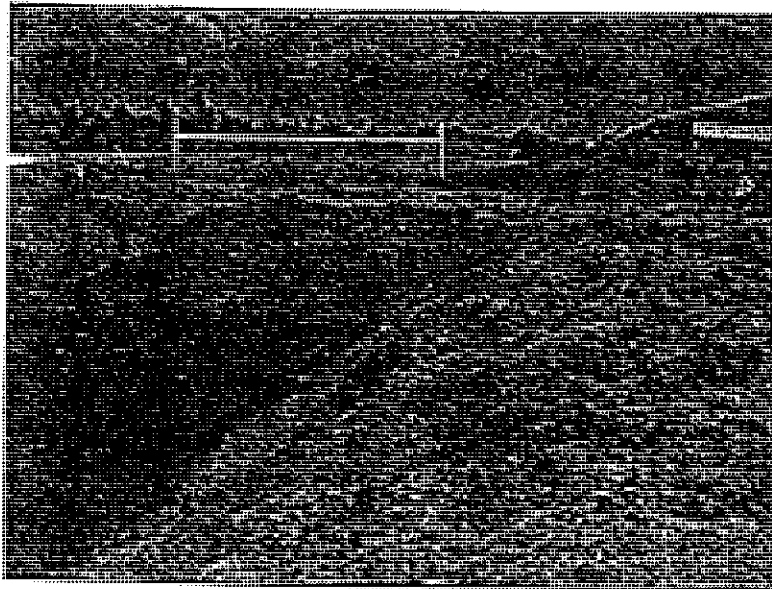

รูปที่ 1 แสดงรายละเอียดของอาคารจัดสรรแฟลตริมคลอง

รูปที่ 2 แสดงจุดพังทลายของบ่อรับน้ำเสีย

รูปที่ 3 พื้นที่ทางตอนใต้ของบ่อในภาพ

200

เขียนที่ 24 หมู่ 3 ต.บ่อกระดาน

อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี 70140

5 กรกฎาคม 2546

เรื่อง รานฎรอำเภอปากท่อขอคัดค้านการตั้งตุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. บันทึกข้อความของ อบต.บ่อกระดาน

จำนวน 1 ฉบับ

2. สำเนารูปถ่าย

จำนวน 1 ชุด

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักงานปลัดกระทรวง
รับที่ ๒๖ / ๒๕๔๖
วันที่ ๕ / ๗ - ๒๕๔๖
ผู้.....

ตามที่ข้าพเจ้าและรานฎรอำเภอปากท่อ ได้ร้องเรียนมาขอความช่วยเหลือจากท่านในกรณี
คัดค้านการตั้งตุกร ของฟาร์มทพทนิมิตร หมู่ 4 ต.บ่อกระดาน อ.ปากท่อ จ.ราชบุรี นั้น

ขอเรียนให้ท่านทราบว่า ขณะนี้ฟาร์มตุกรดังกล่าว ก็ยังดำเนินการก่อสร้างและเลี้ยงตุกรอยู่
อย่างต่อเนื่อง และยังไม่มีการระงับการเลี้ยงตุกร และการแก้ไขปัญหามาแต่อย่างใด ข้าพเจ้าและรานฎรอำเภอ
ปากท่อเกรงว่าสถานที่ก่อสร้างและเลี้ยงตุกรดังกล่าว ได้ไหลซึมลงมาในที่ดินนาของข้าพเจ้า และลงสู่คลอง
ทิ้งน้ำชลประทาน มาใช้ในการเกษตรกรรม อุปโภค บริโภค หากมีน้ำเน่าเสียจากทางฟาร์มดังกล่าว ไหลลง
สู่แหล่งน้ำข้างต้นแล้ว คนอำเภอปากท่อจะได้รับผลกระทบและได้รับความเดือดร้อนอย่างมากแน่นอน และ
เป็นปัญหาที่คอยเกิดขึ้นมาแล้ว และไม่ขอแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียจากฟาร์มเลี้ยงตุกร ได้อย่างถาวร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสี(ใหม่)ศิริทอง

ลงชื่อ (นางจันทร์ สิริทอง)

นางแม่ อัมพันธ์

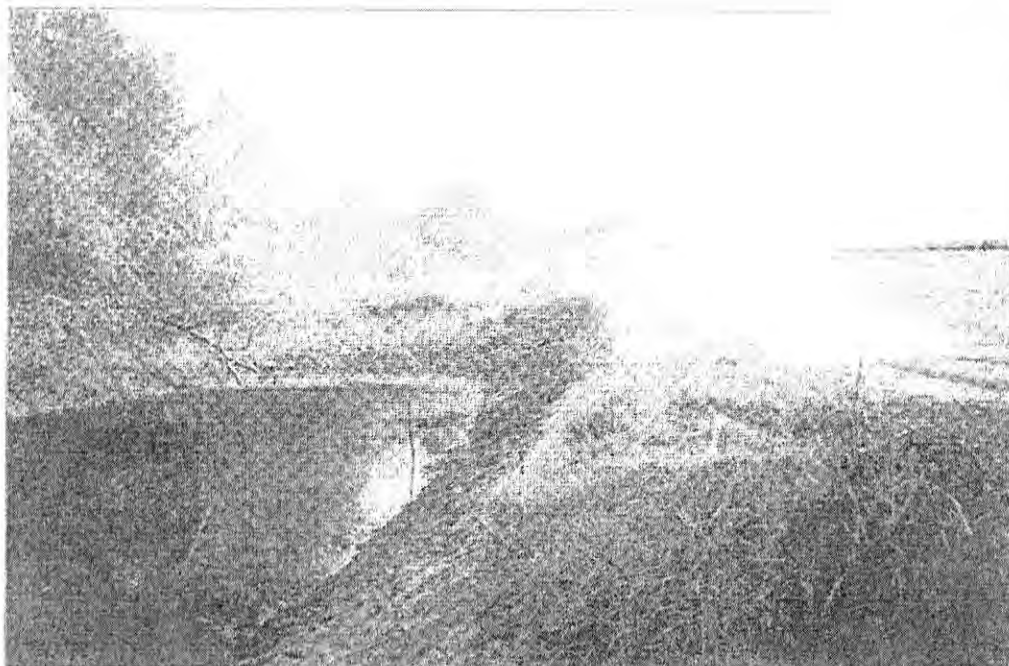
ลงชื่อ (นางแม่ อัมพันธ์)

นางฮานึง หงษ์ศรี

ลงชื่อ (นางฮานึง หงษ์ศรี)

นางคุณาน พุ่มนิ้ง

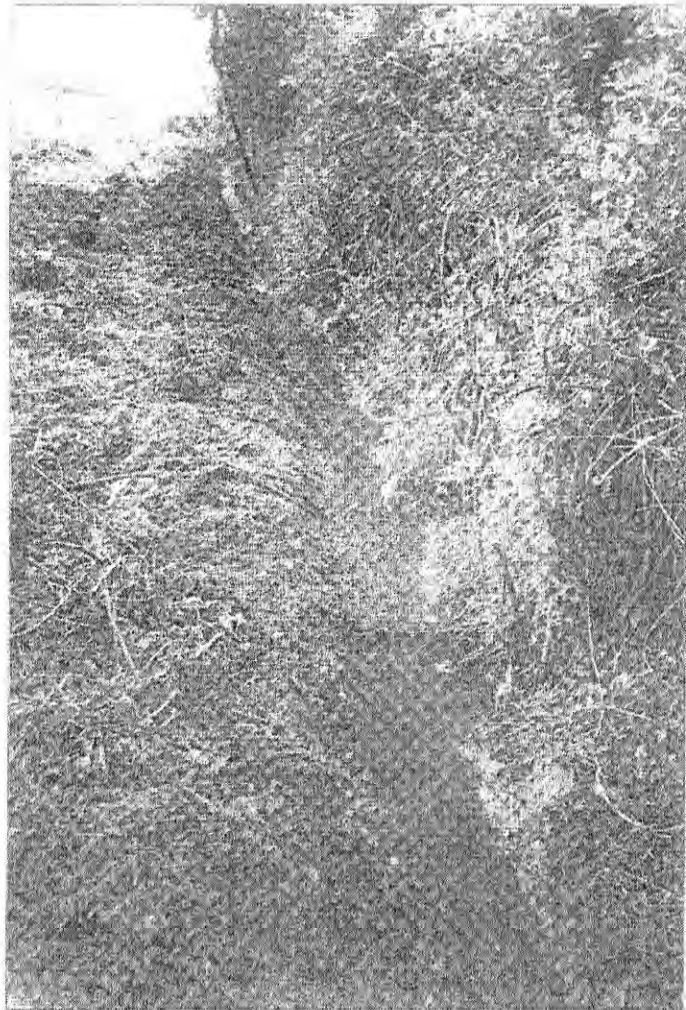
ลงชื่อ (นางคุณาน พุ่มนิ้ง)

บริเวณที่นาของข้าพเจ้าติดกับคลองทิ้งน้ำชลประทาน

ที่นาของข้าพเจ้าติดกับท่งฝาริมเลี้ยวสุกร ซึ่งคันซ้ายมือเป็นบ่อกักเก็บน้ำแนวเสียว

น้ำที่ได้ไหลซึมมาจากบ่อกักเก็บของทางฟาร์มดังกล่าว ไหลเข้าพื้นที่ทำให้ไม่สามารถทำนาได้

ภาพบ่อักเก็บของทางฟาร์มที่ติดกับนาของข้าพเจ้าและสูงกว่านาประมาณ 1 เมตร

ที่ กษ 0615/ 6 0 2 3

กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กทม. 10400

๕ เมษายน 2546

เรื่อง ที่แจ้งข้อเท็จจริงกรณีราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกร

เรียน นายสั่ง ทองสามสี

อ้างถึง หนังสือของนายสั่ง ทองสามสี ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2546

ตามที่ ท่านได้มีหนังสือถึงกรมปศุสัตว์ แจ้งว่าราษฎรในเขตอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี ได้ประชุมคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกรในเขตหมู่ที่ 8 ตำบลวัดเพลง เนื่องจากเกรงว่าจะประสบความเดือดร้อนจากน้ำเสียที่อาจจะปล่อยลงสู่คลองสาธารณะทำให้น้ำเน่าเสียได้ และขอให้กรมปศุสัตว์ดำเนินการแก้ไขให้ด้วย รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กรมปศุสัตว์ ใคร่เรียนให้ท่านทราบว่า กรมปศุสัตว์ได้มีการดำเนินการตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542 โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดการปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการอยู่แล้ว โดยขณะนี้ออกรหัสบัตรอนุญาตประกอบกิจการฟาร์มสุกรออกจำหน่ายประจำตำบลให้สอดคล้องกับระเบียบมาตรฐานฟาร์มสุกรของกรมปศุสัตว์แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ยุทธ ลิ้มแหลมทอง

(นายยุทธ ลิ้มแหลมทอง)
อธิบดีกรมปศุสัตว์

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

โทร./โทรสาร 0-2653-4486

๒๑

อารักษ์/วางตรวจ

กัญญาณี/พิมพ์ทาน

กรมชลประทาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๑๓๓๖
๑ ส.ค. ๒๕๒๖
.....ดำเนินการ

ที่ กษ 0309/ 4451

กรมชลประทาน
ถนนสามเสน กทม. 10300

๒๑ กรกฎาคม 2546

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสัตว์

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ส่วนที่สด ที่ 2132/2546 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2546

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ส่วนมาก ที่ กษ 0309.06/1001 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2546
 2. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ส่วนมาก ที่ กษ 0309.06/1002 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2546

ตามหนังสือที่อ้างแจ้งว่า ได้รับหนังสือร้องเรียนจาก นายตั้ง ทองสามสี ตัวแทนราษฎรตำบลวัดเพลง นายสหชัย รัตนไพฑูริย์วัฒนา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศาลพระ และ นายสมศักดิ์ แซ่โล้ว กำนันตำบลวัดเพลง ขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ของ นายอรรถ ชินปิ่นกสิยว ในเขตพื้นที่หมู่ 4 ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรจะส่งผลกระทบต่อพืชผลและแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งขณะนี้ นายอรรถฯ เจ้าของที่ดินได้ยื่นเรื่องเสนอสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี เพื่อขออนุญาตเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้เกษตรกรรม จึงขอให้กรมชลประทานพิจารณาและชี้แจงตามข้อสรุปของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ความโดยละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมชลประทานให้สำนักงานจัดรูปที่ดินกลางพิจารณาแล้วได้รับรายงานว่า เรื่องนี้สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ได้มีหนังสือแจ้งให้นายอรรถฯ ระงับการก่อสร้างโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ไว้ก่อน จนกว่าจะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี พร้อมขอให้ดำเนินการจัดทำแบบแปลนรายละเอียดสิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มเติมและแก้ไขใหม่ให้ถูกต้องชัดเจน รวมทั้งให้ขออนุญาตใช้น้ำและระบายน้ำต่อกรมชลประทานให้ถูกต้องด้วย ตามรายละเอียดในสิ่งที่ส่งมาด้วย (1) และ (2) ซึ่งขณะนี้ นายอรรถฯ ได้ระงับการก่อสร้างไว้แล้ว ดังนั้น

หาก นายอรรถฯ ดำเนินการเพิ่มเติม ตามรายละเอียดในสิ่งที่ส่งมาด้วย (2) สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี จะได้นำ
เรื่องเสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีพิจารณา ผลเป็นประการใดจะได้แจ้งมาให้ทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบไว้ขึ้นหนึ่งก่อน

ขอแสดงความนับถือ

(นายสามารถ โชคคณาพิทักษ์)
อธิบดีกรมชลประทาน

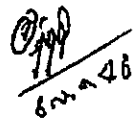
สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง
โทร. 0-2241-3058
โทรสาร 0-2869-1636

เรียน ปลัดกรมชลประทาน ฯ
- เพื่อโปรดทราบ
- ตามคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี
กำหนดสรุปพร้อมส่งไปยังสำนักงานจัดรูปที่ดิน
กลาง - ทำนอ. ราชบุรี

Pl. 1 สค. 46

ไปรษณีย์ โทร. ราชบุรี

6 มี.ค. 46

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ..... 7805
วันที่..... 19 มิ.ย. 2546
เวลา..... 10.00 น.

ที่ กษ 0309/ 6709

ส่ง สำนักกรรมการ I
กรมชลประทาน
ถนนสามเสน กทม. 10300

19 มิ.ย. 2546

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป

สำนักกรรมการ I สำนักงานเลขาธิการ

วันที่ 19/6/2546

วันที่ 19/6/2546

ส่ง..... ดำเนินการ

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสัตว์
เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกรมชลประทาน ที่ กษ 0309/4451 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามบัญชีสิ่งที่ส่งมาด้วย

ตามหนังสือที่อ้าง สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง ได้รายงานเรื่องราวเรียนของ นายลิ่ง ทองสามสี ตัวแทนราษฎรอำเภอวัดเพลง นายสหชัย รัตนไพฑูริย์วัฒนา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะศาลพระ และนายสมศักดิ์ แซ่ลิ้ว กำนันตำบลวัดเพลง ขอคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของ นายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรจะส่งผลกระทบต่อพืชผลและแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค ซึ่งนายอรรถ เจ้าของที่ดินได้รับมีการก่อสร้างแล้ว และกรมชลประทานได้มีหนังสือแจ้งประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ทราบไว้ชิ้นหนึ่งก่อน ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ต่อมาสำนักงานจัดรูปที่ดินกลางได้รับรายงานจากสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีว่า ได้นำเรื่องการขอเปลี่ยนแปลงใช้ที่ดินเป็นการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร เสนอคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ในการประชุมครั้งที่ 2/2546 วันที่ 30 กันยายน 2546 ที่ประชุมมีมติให้เปลี่ยนแปลงใช้ที่ดินตามผังแปลงที่เสนอ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

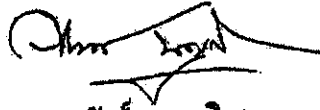
1. ต้องใช้ระบบก๊าซชีวภาพของสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ควบคู่กับระบบบำบัดน้ำเสียของกรมปศุสัตว์
2. จัดใช้น้ำในระบบปิด มิให้มีการปล่อยน้ำเสียออกจากพื้นที่ที่ขออนุญาต
3. ต้องมีมาตรการควบคุมพิษด้านกลิ่น
4. ต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดานในเรื่องการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงใช้ที่ดินตามที่ได้ขออนุญาต

อนึ่ง คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ขอให้ผู้ประกอบการจัดทำกันป้องกันน้ำเสียให้ได้มาตรฐานตามคำแนะนำของนักวิชาการด้วย

กรณีขออนุญาตเปลี่ยนการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่มีในเกษตรกรรมรายนี้ เป็นการขออนุญาต เนื่องจากต้องการใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ซึ่งตามมาตรา 45 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 ได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าของที่ดินหรือผู้มีสิทธิในที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน ใช้ที่ดินนั้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่มีในเกษตรกรรม หรือทำการปลูกสร้างสิ่งใด ๆ หรือทำการใด ๆ แก่ที่ดินนั้น อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดิน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด ฯลฯ การก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรถือว่าเป็นการทำเกษตรกรรมอย่างหนึ่ง แม้ว่าบริเวณที่ขออนุญาตจะมีได้ดำเนินการก่อสร้างจัดรูปที่ดินแต่ก็เป็นบริเวณที่อยู่ในเขตโครงการจัดรูปที่ดิน เจ้าของที่ดินต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดเสียก่อน ตามข้อ 7.3 ของระเบียบคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้เปลี่ยนการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อย่างอื่นที่ไม่มีในเกษตรกรรม พ.ศ. 2540 เมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดได้พิจารณาเห็นควรอนุญาต พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่การจัดรูปที่ดินและกระทบกระเทือนเจ้าของที่ดินบริเวณใกล้เคียงแล้ว ผู้ขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามมติคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดให้เรียบร้อยก่อน จึงจะดำเนินการเปลี่ยนการใช้ที่ดินได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวสันต์ บุญเกิด)

วิศวกรใหญ่ที่ปรึกษาวิชาชีพเฉพาะด้านวิศวกรรมชลประทาน
วิทยาราชการแทน รองอธิบดี ศึกษาราชการแทน
อธิบดีกรมชลประทาน

สำนักงานจัดรูปที่ดินกลาง

โทร. 0-2669-4236

โทรสาร 0-2669-1636

ด่วนที่สุด

ที่ รบ 0016.3/ 19๙3

กรมการนิเวศน์พิทักษ์
สำนักการนิเวศน์ ๑ สำนักงานราชการพิเศษ
วันที่ ๑๕ / ๑๒ / ๒๕๔๖
วันที่ ๕ / ๑๒ / ๒๕๔๖
เชียงใหม่

ศาลากลางจังหวัดราชบุรี
ถนนอำเภอ รบ 70000

3 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

- อ้างถึง 1. หนังสือวุฒิสภา ส่วนมาก ที่ 777/2546 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546
2. หนังสือวุฒิสภา ส่วนที่สุด ที่ 2128/2546 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2546

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ที่ กษ 0309.05/1965 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2546
2. สำเนาหนังสือที่ว่าการอำเภอปากท่อ ที่ รบ 0617/3350 ลงวันที่ 8 กันยายน 2546
3. สำเนาหนังสือที่ว่าการอำเภอปากท่อ ที่ รบ 0617/2987 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2546
4. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดจังหวัดราชบุรี ที่ รบ 0007/1171 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2546
5. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ส่วนมาก ที่ กษ 0309.05/1268 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2546
6. สำเนาหนังสือที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ที่ รบ 78601/487 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2546
7. สำเนาหนังสือกรมธนารักษ์ ที่ กค 0315/1738 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2546
8. สำเนาหนังสือสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี ที่ กค 0309.54/7 ลงวันที่ 7 มกราคม 2547
9. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ที่ กษ 0309.05/237 ลงวันที่ 28 มกราคม 2547 ✓
10. สำเนาหนังสือที่ว่าการอำเภอวัดเพลง ส่วนที่สุด ที่ รบ 0817/229 ลงวันที่ 27 มกราคม 2547
11. สำเนาหนังสือที่ว่าการอำเภอปากท่อ ที่ รบ 0617/246 ลงวันที่ 23 มกราคม 2547

ตามที่แจ้งให้จังหวัดราชบุรีตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีนายตั้ง ทองสามสี ตัวแทนราษฎรอำเภอ
วัดเพลง ได้คัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรอด ชื่นปิ่นเกลียว ในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน
อำเภอปากท่อ เนื่องจากเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม น้ำเน่าเสีย และทำลายวิถีชีวิตเกษตรกร
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

/ จังหวัดราชบุรี...

จังหวัดราชบุรีแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ได้รับรายงานสรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่การก่อสร้างฟาร์มตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ มีผู้ประกอบการคือ นายอรรถ จีนปั้นเกลียว โดยจะทำการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร จำนวน 1,200 ตัว ในพื้นที่ของตนเองตาม โฉนดที่ดินเลขที่ 11397 และโฉนดที่ดินเลขที่ 3774 เนื้อที่รวม 2 แปลง ประมาณ 12-1-22 ไร่

2. นายอรรถ จีนปั้นเกลียว ได้ยื่นเรื่องคำขออนุญาตการใช้ที่ดิน เพื่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าว ต่อสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2546 และได้ยื่นเรื่องขออนุญาตใช้น้ำและระบาย น้ำในกิจการฟาร์มเลี้ยงสุกรต่อกรมชลประทาน (ฟาร์มสุกรมีแนวเขตติดกับคลองชลประทาน) อีกทางหนึ่ง โดยที่ สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดฯ ได้รับเรื่องไว้พิจารณาและมีหนังสือแจ้งให้ระงับการก่อสร้างโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง แล้ว และกรมชลประทาน (สำนักงานชลประทานที่ 13) ได้รับเรื่องไว้พิจารณาด้วยแล้ว

3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ได้ดำเนินการตรวจสอบและตรวจข้อบังคับตำบล เรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว และผู้ประกอบการได้ดำเนินการยื่น คำขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทฟาร์มเลี้ยงสุกร เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2546 ซึ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ได้รับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว

4. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี รายงานให้ทราบเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการจัดรูปที่ดิน จังหวัดราชบุรี ได้มีการประชุม เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2546 เพื่อพิจารณาการขออนุญาตเปลี่ยนการใช้ที่ดินของ นายอรรถ จีนปั้นเกลียว ที่ขออนุญาตสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร จำนวน 1,000 ตัว ในบริเวณพื้นที่กันออกมิได้ใช้เพื่อ การก่อสร้างจัดรูปที่ดินตามโฉนดเลขที่ 11397 และโฉนดเลขที่ 3774 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ เนื้อที่ รวมประมาณ 12-1-22 ไร่ โดยที่ประชุมมีมติอนุญาตให้เปลี่ยนการใช้ที่ดินตามแบบผังแปลนและพื้นที่ที่ขอ อนุญาตโดยมีเงื่อนไขดังนี้

4.1 ต้องใช้ระบบก๊าซชีวภาพของสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานสำนักงานนโยบายและแผนพลังงานควบคุมกับระบบบำบัดน้ำเสียของ กรมปศุสัตว์ (แบบที่ 4)

4.2 จัดใช้น้ำในระบบปิดมิให้มีการปล่อยน้ำเสียออกจากพื้นที่ที่ขออนุญาต

4.3 ต้องมีมาตรการควบคุมมลพิษด้านกลิ่น

4.4 ต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดานในเรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วดำเนินการเปลี่ยนการใช้ที่ดินตามที่ได้รับอนุญาต

/5. กรมชลประทาน...

5. กรมชลประทาน โดยสำนักงานชลประทานที่ 13 ได้พิจารณาขออนุญาตขุดทำทางเชื่อมคลองส่งน้ำ 2 ขวา - 16 ซ้าย - 1 ขวา กม.1+141 ถึง 1+151 ฝั่งซ้ายยาว 19 เมตร กว้าง 10 เมตร จำนวนพื้นที่ 190 ตารางเมตร เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2546 โดยได้มีการขออนุญาต 2 เรื่อง คือ

5.1 ขออนุญาตทำทางเชื่อมคลองส่งน้ำ 2 ขวา - 16 ซ้าย - 1 ขวา กม.1+141 ถึง 1+151 ฝั่งซ้ายยาว 19 เมตร กว้าง 10 เมตร จำนวนพื้นที่ 190 ตารางเมตร

5.2 ขออนุญาตให้ใช้น้ำจากคลองส่งน้ำ 2 ขวา - 16 ซ้าย - 1 ขวา กม.1+141 ถึง 1+151 ฝั่งซ้าย โดยขอก่อสร้างอาคารปากท่อและวางท่อพร้อมติดตั้งมิเตอร์

โดยที่นายอรรด ชื่นเป็นเกลียว ได้ขอยกเลิกเรื่องการขออนุญาตให้ใช้น้ำตามข้อ 5.2 เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการจัดหาหลักฐานเอกสารคำร้องในการขออนุญาตไม่ครบตามที่ต้องการ และมีความประสงค์ขออนุญาตทำทางเชื่อมคลองส่งน้ำ 2 ขวา - 16 ซ้าย - 1 ขวา กม.1+141 ถึง 1+151 ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ เพื่อเป็นทางเข้า - ออกผลผลิตทางการเกษตรกรรม ซึ่งโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาราชบุรีฝั่งขวาได้ตรวจสอบการขออนุญาตทำทางเชื่อมคลองส่งน้ำฯ แล้ว พบว่าไม่เป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำและการส่งน้ำของโครงการฯ เห็นสมควรขออนุญาตให้ดำเนินการก่อสร้างได้

เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นที่ราชพัสดุ การพิจารณาให้ใช้และ/หรือการจัดประโยชน์ในที่ราชพัสดุ ตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.2518 และกฎของกระทรวงการคลัง เป็นอำนาจของธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี (ราชพัสดุจังหวัดราชบุรีเดิม) จึงได้แจ้งให้นายอรรดฯ ไปทำความเข้าใจกับธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี ซึ่งเมื่อธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี อนุญาตหรือกำหนดเงื่อนไขประการใด และผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขของราชพัสดุแล้ว สำนักงานชลประทานที่ 13 จะได้กำหนดเงื่อนไขการขออนุญาตตามพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 ให้แล้วจึงจะทำการก่อสร้างต่อไป

6. จากการศึกษาความตีบทหนักกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

6.1 สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี รายงานให้ทราบว่า กรมธนารักษ์ได้พิจารณาอนุญาตให้นายอรรดฯดำเนินการตามที่ยื่นขอได้ (กรณีการพิจารณาให้ใช้และ/หรือการจัดประโยชน์ในที่ราชพัสดุ) โดยมีเงื่อนไขตามที่กรมธนารักษ์กำหนด ซึ่งสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี ได้แจ้งให้นายอรรดฯทราบผลการพิจารณาดังกล่าวแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2547 นายอรรดฯ ได้มาดำเนินการทำบันทึกคำยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขเรื่องการก่อสร้างทางเชื่อมในที่ราชพัสดุ กับทางสำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี เรียบร้อยแล้ว

6.2 องค์การบริหารส่วนตำบลปอกระดาน ได้พิจารณาอนุญาตให้นายอรรดฯประกอบกิจการตามที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตได้ และได้แจ้งให้นายอรรดฯทราบเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

/ 6.3 สำนักงาน...

6.3 สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี รายงานให้ทราบ ว่า ประธานคณะกรรมการวิชาการเกษตรและสหกรณ์ ได้พิจารณาเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหาการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตรของราษฎร และแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ แล้ว และเห็นว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นการถูกต้องแล้ว และคณะกรรมการวิชาการให้พิจารณามาตรการในการตรวจสอบการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวอย่างเข้มงวดต่อไป และจากการตรวจสอบผลการดำเนินการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถฯ พบว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง

6.4 อำเภอปากท่อรายงานให้ทราบ ว่า ขณะนี้ฟาร์มเลี้ยงสุกรอยู่ระหว่างการดำเนินงานก่อสร้าง และยังไม่เกิดผลกระทบต่อราษฎรในพื้นที่ รวมทั้ง ไม่มีราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรแต่อย่างใด ซึ่งได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในพื้นที่ทราบทุกครั้งที่มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน และตำบล ในส่วนของอำเภอวัดเพลงรายงาน ว่า ยังมีราษฎรคัดค้านอยู่บ้างแต่เป็นไปในลักษณะร้องขอความเป็นธรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากเกรงว่า หากมีการก่อสร้างแล้วจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพ ซึ่งอำเภอวัดเพลงได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในพื้นที่ทราบด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวัฒน์ ชานูว์ร)

ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

สำนักงานจังหวัดราชบุรี

ฝ่ายอำนวยการ โทร.032-337890, 327659

วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2547

เรียน ประธานคณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์ (นายเกษม ชัยสิทธิ์)

ผม นายล้ง ทองสามสี ตัวแทนชาวอำเภอวัดเพลง และใกล้เคียง

ยินดีต้อนรับประธานและคณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้มา

ตรวจพื้นที่สร้างฟาร์มสุกร ซึ่งจะทำให้ประชาชนเดือดร้อน ดังนี้

1. พื้นที่ก่อสร้างฟาร์มสุกร เริ่มซื้อที่ดินเมื่อต้นปี 2546 โดยไม่

วิเคราะห์ว่าจะสร้างฟาร์มได้หรือไม่

2. ชาวบ้านอำเภอวัดเพลงได้รวมตัวคัดค้านการก่อสร้างเมื่อวันที่ 24

มกราคม 2546

3. ฟาร์มสุกรอยู่ติดคลองชลประทานไม่เหมาะสมที่จะสร้างฟาร์ม

สุกร

4. ฟาร์มเก่ายังสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนทำนาไม่ได้

และทำให้น้ำเสียลงสู่ลำน้ำแควอ้อม และประชาชนชาวอำเภอวัดเพลงและ

ใกล้เคียง

ด่วนที่สุด

ที่ ๑๐๕๖ / ๒๕๕๗

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๐ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือที่ รบ ๐๐๑๖.๓/๑๕๔๓ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ตามหนังสืออ้างถึง จังหวัดราชบุรีได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีนายฉิ่ง ทองสามสี ตัวแทนราษฎรอำเภอวัดเพลง ร้องคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดิน จังหวัดราชบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ได้อนุญาตให้นายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว ดำเนินการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

ต่อมาในคราวประชุมคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาปัญหาดังกล่าวและเมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ เดินทางไปตรวจสอบสภาพพื้นที่ฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว หมู่ที่ ๔ ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการเดินทางไปตรวจสอบพื้นที่ดังกล่าว คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรตั้งข้อสังเกตและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อสังเกต

๑. ขั้นตอนการอนุญาตของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลปอกระดาน เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย

๒. การกำหนดเงื่อนไขประกอบการอนุญาตของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี รวม ๔ ประการ เพื่อป้องกันปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นับเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ

๓. กรมควบคุมมลพิษได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบพื้นที่แล้ว มีความเห็นว่าบริเวณที่สร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรเป็นดินร่วนปนทราย เคารงว่าน้ำเสียจะรั่วซึมก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่ทำการเกษตรข้างเคียง รวมทั้งบ่อน้ำบาดาล้ำเสียมีความจุเพียง ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เท่านั้น จึงควรขยายบ่อน้ำบาดาล้ำเสียให้สามารถจุได้มากกว่านี้ และควรบดอัดผนังบ่อเพื่อป้องกันการรั่วซึม

จากการที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ได้กำหนดมาตรการในการแก้ไข ปัญหาเป็นการล่วงหน้าแล้วก็ตาม หากไม่มีการควบคุมการก่อสร้างและมีการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณข้างเคียงได้ โดยมีเหตุผล ๒ ประการ คือ ประการแรก พฤติกรรมของผู้ขออนุญาตมักไม่สนใจกับการแก้ไขปัญหา โดยจะเห็นได้จากฟาร์มแรกของผู้ขออนุญาต (ฟาร์มเทพนิมิต) ขณะนี้ยังเปิดดำเนินการอยู่ส่งกลิ่นเหม็นและปล่อยให้น้ำเสียไหลรั่วซึมสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่นาของราษฎร แม้ผู้เสียหายจะได้ร้องเรียนไปหลาย หน่วยงานแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ประการที่สอง ฟาร์มที่ขออนุญาตใหม่มีเนื้อที่เพียง ๑๒ ไร่เศษ หากการควบคุมการก่อสร้าง และการดำเนินงานไม่ดี ปัญหาย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรใช้มาตรการทั้งทางกฎหมายและทางปกครอง เพื่อขจัดปัญหาของฟาร์มเลี้ยง สุกรแห่งแรก (ฟาร์มเทพนิมิต) ของผู้ขออนุญาตเสียก่อน โดยให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับ ความเสียหายและปรับปรุงฟาร์มเสียใหม่ เพื่อลดกระแสต่อต้านการก่อสร้างฟาร์มแห่งที่สอง
 ๒. ควบคุมการก่อสร้างฟาร์มแห่งที่สอง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่าง เคร่งครัดและมีคุณภาพเพียงพอ โดยให้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดทุกชั้นตอน เพราะหากปล่อยให้ ผู้ขออนุญาตดำเนินการเอง และตรวจพบภายหลังว่าไม่ได้มาตรฐาน การให้หรือทำใหม่จะกระทำไดยาก
 ๓. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในการ ควบคุมและตรวจสอบด้วยแทนที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็น ผู้ควบคุมตรวจสอบโดยลำพัง ส่วนวิธีการจังหวัดสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
 ๔. การดำเนินการตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีได้กำหนดขึ้น ควรจะให้แล้วเสร็จทุกประการก่อนที่จะให้มีการเลี้ยงสุกร เช่น อุปกรณ์ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ ระบบการบำบัดน้ำเสีย การขุดบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลความคืบหน้าเป็นประการใดโปรดแจ้งให้ คณะกรรมการฯ ทราบด้วย เพื่อที่คณะกรรมการฯ จะได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การ สนับสนุนการดำเนินงานของจังหวัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ หันซ้าย)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการฯ ๑

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๑๕๐ - ๑ โทรสาร. ๐ ๒๘๓๑ ๘๑๕๔

ทง. พนาจน โทร. ๒๖๕ วันที่ / /
 กิมพ์ จิตา โทร. วันที่ / /
 ความ (ชอ.กตมฯ) โทร. ๒๕๐๖๖๖๖๖ ๒๕๐๖๖๖๖๖
 ราว (ชอ.สำนักฯ) โทร. ๒๕๐๖๖๖๖๖ ๒๕๐๖๖๖๖๖

ด่วนมาก

ที่ ๑๑๑๑ / ๒๕๕๗

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนายสัง ทองสามสี ตัวแทนชาวบ้านอำเภอวิเศษ
เรื่อง ประชาชนคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖
จำนวน ๑ ชุด
๒. สำเนาหนังสือวุฒิสภา ส่วนที่สุต ที่ ๑๐๕๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๗
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้รับหนังสือร้องเรียนของ
นายสัง ทองสามสี และคณะ ร้องคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว
ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าฟาร์มเลี้ยงสุกร
ดังกล่าวจะส่งกลิ่นเหม็นและปล่อยน้ำเสียไหลรั่วซึม ส่งผลกระทบต่อพืชผลและแหล่งน้ำอุปโภค -
บริโภค รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑.

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรตั้งคณะกรรมการ
ขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร ต่อมาเมื่อวันพฤหัสบดีที่
๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปตรวจสอบสภาพพื้นที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของ
นายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจาก
ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ พบว่ามีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อสังเกต

๑. ขั้นตอนการอนุญาตของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลปอกระดาน เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งชอบด้วย
ระเบียบและกฎหมาย

๒. การกำหนดเงื่อนไขประกอบกการอนุญาตของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี
รวม ๔ ประการ เพื่อป้องกันปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นับเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
รอบคอบ

๓. กรมควบคุมมลพิษได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบพื้นที่แล้ว มีความเห็นว่าบริเวณ
ที่สร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรเป็นดินร่วนปนทราย เกรงว่าน้ำเสียจะไหลรั่วซึมก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่
ทำการเกษตรข้างเคียง รวมทั้งบ่อน้ำบาดาลเสียมีความจุเพียง ๔,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เท่านั้น จึงควร
ขยายบ่อน้ำบาดาลเสียให้สามารถจุได้มากกว่านี้และควรบดอัดผนังบ่อเพื่อป้องกันการรั่วซึม

จากการที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ได้กำหนดมาตรการในการแก้ไข ปัญหาเป็นการล่วงหน้าแล้วก็ตาม หากไม่มีการควบคุมการก่อสร้างและมีการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาค่าเสื่อมของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณข้างเคียงได้ โดยมีเหตุผล ๒ ประการ คือ ประการแรก พฤติกรรมของผู้ขออนุญาตมักไม่สนใจกับการแก้ไขปัญหา โดยจะเห็นได้จากฟาร์มแรกของผู้ขออนุญาต (ฟาร์มเทพนิมิต) ขณะนี้ยังเปิดดำเนินการอยู่ตงกลิ่นเหม็นและปล่อยให้น้ำเสียไหลรั่วซึมสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่นาของราษฎร แม้ผู้เสียหายจะได้ร้องเรียนไปหลายหน่วยงานแต่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ประการที่สอง ฟาร์มที่ขออนุญาตใหม่มีเนื้อที่เพียง ๑๒ ไร่เศษ หากการควบคุมการก่อสร้าง และการดำเนินงานไม่ดี ปัญหาย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

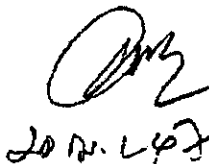
๑. ควรใช้มาตรการทั้งทางกฎหมายและทางปกครอง เพื่อขจัดปัญหาของฟาร์มเลี้ยง สุกรแห่งแรก (ฟาร์มเทพนิมิต) ของผู้ขออนุญาตเสียก่อน โดยให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายและปรับปรุงฟาร์มเสียใหม่ เพื่อลดกระแสต่อต้านการก่อสร้างฟาร์มแห่งที่สอง
 ๒. ควบคุมการก่อสร้างฟาร์มแห่งที่สอง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดและมีคุณภาพเพียงพอ โดยให้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดทุกขั้นตอน เพราะหากปล่อยให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการเอง และตรวจพบภายหลังว่าไม่ได้มาตรฐาน การให้หรือทำใหม่จะกระทำได้ยาก
 ๓. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบด้วยแทนที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบโดยลำพัง ส่วนวิธีการจังหวัดสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
 ๔. การดำเนินการตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีได้กำหนดขึ้น ควรจะให้แล้วเสร็จทุกประการก่อนที่จะให้มีการเลี้ยงสุกร เช่น อุปกรณ์ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ ระบบการบำบัดน้ำเสีย การกักบ่อน้ำบาดน้ำเสีย เป็นต้น
- จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลเป็นประการใดขอได้โปรดแจ้งให้คณะกรรมการข้าราชการ ทราบด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

๒๐ มิ.ย. ๕๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
 สำนักกรรมการ ๑
 โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๕๑๔๐ - ๑
 โทรสาร. ๐ ๒๕๓๑ ๕๑๔๕

นาง... (นาง) โทร. ๒๕๓๕ วันดี.../.../...
 ศ.ม.ศ. ๒๐๖/๖๖ โทร. .../.../...
 นาง... (นาง) โทร. ๒๕๓๕.../.../...
 นาง... (นาง) โทร. ๒๕๓๕.../.../...
 นาง... (นาง) โทร. .../.../...

หนังสือออก

ที่ 1112 - 1115/2547

ลงวันที่ 23 เมษายน 2547

เรียน

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. อธิบดีกรมชลประทาน
4. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

ด่วนมาก

ที่ ๑๑๑๖ / ๒๕๕๗

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐๗ เมษายน ๒๕๕๗

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน นายสั่ง ทองสามสี

อ้างถึง หนังสือร้องเรียนของท่าน เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร
ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๖

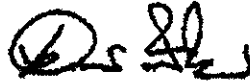
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ ๑๐๔๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๗
จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านและคณะได้ยื่นหนังสือร้องเรียนมายังคณะกรรมการ
การเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา กรณีคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว
ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าน้ำเสียจากฟาร์ม
เลี้ยงสุกรจะส่งกลิ่นเหม็นและปล่อยน้ำเสียส่งผลกระทบต่อพืชผลและแหล่งน้ำอุปโภค - บริโภค
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรตั้งคณะอนุกรรมการ
ขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร ต่อมาเมื่อวันพฤหัสบดีที่
๑๑ มีนาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้เดินทางไปตรวจสภาพพื้นที่ก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของ
นายอรรถ ชี้นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจาก
ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ พบว่ามีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตและมีข้อเสนอแนะจึงได้
แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป แต่อย่างไรก็ดี การเลี้ยงสุกรถือได้ว่าเป็น
การเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่ง ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงได้แจ้งให้จังหวัดควบคุมการ
ก่อสร้างอย่างใกล้ชิดและให้ผู้ขออนุญาตถือปฏิบัติตามเงื่อนไขประกอบการอนุญาตของคณะกรรมการ
จัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี เพื่อป้องกันมลภาวะที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และหากผู้ขออนุญาตไม่ปฏิบัติตาม
เงื่อนไขดังกล่าว ต้องยินยอมให้เจ้าพนักงานหรือถอนโดยไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้นและ
คณะกรรมการฯ มีความประสงค์ขอให้ท่านและคณะช่วยสอดส่องดูแล ซึ่งหากพบว่ามีกรณีดำเนินการที่
อาจก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตโปรดแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรีหรือนายอำเภอท้องที่
ทราบทันที และแจ้งไปยังคณะกรรมการฯ ทราบอีกทางหนึ่งเพื่อที่คณะกรรมการฯ จักได้ดำเนินการ
แก้ไขปัญหาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมาธิการ ๑

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐ - ๑

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๔๕

นาง... โทร 115 วันที่...../...../.....

สมทบ... โทร.....วันที่...../...../.....

ตรวจ..... (สอ. กส. มท) โทร. 912 วันที่ ๒๒/๒๒/๕๒

ตรวจ..... (สอ. สำนักฯ) โทร.....วันที่ 20 12 2547

ตรวจ..... (ราช. เตชะฯ) โทร.....วันที่...../...../.....

กลุ่มงานบริหารงานบุคคล
สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี
วันที่ ๒๕ / ๖ / ๒๕๕๗
วันที่ ๒๗ / ๗ - ๑ / ๒๕๕๗
นาย (นามสกุล)

ที่ วท 0100/๒๕๕๗

สำนักงานรัฐมนตรี
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ถนนพระรามที่ 6 ราชเทวี กทม. 10400

4 พฤษภาคม 2547

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสืออุทธรณ์ คำนวณที่ 1113/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน 2547

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ที่ วท 0100/๒๕๕๗ ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้รับหนังสือร้องเรียนของนายสัง ทองสามสี และคณะ ร้องคัดค้าน
การก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรถ ชื่นปิ่นเกษียร ในเขตพื้นที่หมู่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัด
ราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าวจะส่งกลิ่นเหม็นและปล่อยน้ำเสียไหลรั่วซึม ส่งผลกระทบต่อพืชผล
และแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
พิจารณาในเรื่องดังกล่าว ความละเอียดปรากฏอยู่แล้ว นั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่
ความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงมีบัญชาให้สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวง
วิทยาศาสตร์ฯ ขอความอนุเคราะห์ไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการ ดังรายละเอียดปรากฏ
ในสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิมข สิมะโรจน์)

เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี

กลุ่มงานประสานการเมือง

โทร. 0 2246-0064 ต่อ 218

โทรสาร 0 2644-9136

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักเลขาธิการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
รับที่ ๖๑๑ / ๒๖๗
วันที่ ๑๑ / ๓๓ / ๒๕๕๗
สืบเนื่อง
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

ที่ นร ๐๔๑๐๑ / ๒๐๒๘

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ความมากที่ ๑๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๓
เมษายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้กราบเรียน
นายกรัฐมนตรี เสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของนายดัง ทองสามสี และคณะ
กรณีกัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรแห่งที่สองของนายอรวด ชื่นปิ่นเกติชว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบล
บ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเห็นว่าการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรแห่งที่สองมีขนาดใหญ่
อาจก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียและมลภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากในการใช้น้ำอุปโภค และ
บริโภค การเกษตรกรรม และอื่น ๆ ไปเพื่อพิจารณา ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้ส่งเรื่องนี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับไปพิจารณาคำเนิ่นการต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายแอนก หุตั้งคบคิ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๕๕๐๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๒๐

ที่ ทส 0305/ 386

วันที่ ๑๖/๕ / ๒๕๔๗
ที่ ๕ / ๒๕๔๗
๒๕๔๗

กรมควบคุมมลพิษ
92 ซอยพหลโยธิน 7
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

๑ ๑ ส.ย. 2547
พฤษภาคม 2547

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

- อ้างถึง 1. หนังสือวุฒิสภา ส่วนมาก ที่ 1113/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน 2547
- 2. หนังสือวุฒิสภา ส่วนมาก ที่ 1116/2547 ลงวันที่ 23 เมษายน 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 และ 2 คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้แจ้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะมายังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกรณีราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรต ชื่นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการตรวจสอบร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดานและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน และวันที่ 26 พฤษภาคม 2547 สรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องได้นี้

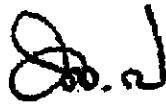
- 1. ดำเนินการตรวจสอบฟาร์มแห่งแรก (ฟาร์มเทพนิมิตร์) ซึ่งมีปัญหาการร้องเรียนเรื่องกลิ่นเหม็นและน้ำเสีย มีการเลี้ยงสุกร ณ วันตรวจสอบเป็นสุกรพ่อพันธุ์ 5 ตัว แม่พันธุ์ 400 ตัว และสุกรขุน 2,000 ตัว จัดเป็นฟาร์มขนาดกลางซึ่งค่าใช้จ่ายที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งที่กำหนด (มาตรฐานน้ำทิ้งฟาร์มสุกรกำหนดให้ค่าบีโอดีไม่เกิน 100 มิลลิกรัมต่อลิตร) จากการตรวจสอบครั้งแรก ผู้ประกอบการได้ปิดกั้นท่อไม่ให้ น้ำจากบ่อสุดท้ายไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ แต่จากการตรวจสอบเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2547 พบว่ามีการระบายน้ำทิ้งลงสู่คลองบางนางสูง โดยผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2547 มีค่าบีโอดี 125 มิลลิกรัมต่อลิตร ทั้งนี้กรมควบคุมมลพิษจะได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งฟาร์มสุกรที่กำหนดก่อนระบายออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ จะเข้าไปให้คำแนะนำเจ้าของฟาร์มหน้าเกณฑ์ปฏิบัติในการจัดการเพื่อลดผลกระทบด้านกลิ่น ไปปฏิบัติ โดยกรมควบคุมมลพิษจะเข้าไปติดตามผลเป็นระยะ

2. ฟาร์มที่กำลังก่อสร้างใหม่ คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีและองค์การบริหารส่วนตำบล ปอกระดานจะต้องควบคุมการก่อสร้างฟาร์มแห่งใหม่ให้เป็นไปตามแบบผังแปลงและควบคุมการประกอบกิจการฟาร์มสุกร ภายหลังจากที่ตั้งฟาร์มให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดโดยเคร่งครัด โดยกรมควบคุมมลพิษจะร่วมในการติดตามผลการก่อสร้าง และให้คำแนะนำทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบล ปอกระดาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนันต์ ราชวิญญ์)
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ

โทร. 0 2298 2222

โทรสาร 0 2298 2202

คู่มือ
ท กย ๐๖๑๕ / ๑๐๖๐๕

สำนักงานบริหาร ๑ สำนักงานเขต
วันที่ ๓๑ / ๖ / ๒๕๕๓
วันที่ ๑๕ / ๖ / ๒๕๕๓
ที่ โทร

กรมปลุกสัตว์
ถนนพญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๓

เรื่อง รายงานคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร
เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
อ้างถึง หนังสือวุฒิสภาด่วนมาก ที่ ๑๑๑๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการกรณีนายตั้ง ทองสามสีและคณะร้องคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรวด ชื่นปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ ๕ ตำบลปอกระดุม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเกรงว่าฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าว จะส่งกลิ่นเหม็น และ ปลอ่ยน้ำ รัยไหลรั่วซึม ส่งผลกระทบต่อพืชผลและแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค และเสาะหาการรัฐมนตรีนว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใ้ดำเนินฯ ให้กรมปลุกสัตว์พิจารณาดำเนินการในเรื่องนี้ ความละเอียดตามแจ้งแล้ว นั้น

กรมปลุกสัตว์ พิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหากรณีดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานและเกษตรกรผู้ร้องได้ ร้องเรียนหลายหน่วยงานแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งจากข้อในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของสำนักงานปลุกสัตว์จังหวัดมิได้มีอำนาจในการควบคุมอนุญาตให้มีการเลี้ยงสุกร จะสามารถทำได้เพียงการ ให้คำแนะนำในด้านสุขศาสตร์และการจัดการเท่านั้น อย่างไรก็ตาม กรมปลุกสัตว์ มิได้ละเลย ต่อปัญหาดังกล่าว จึงแจ้งให้สำนักงานปลุกสัตว์จังหวัดราชบุรีประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนเร่งรัดจัดการ ให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา รวมทั้งให้คำแนะนำภาคในโลซี ที่เหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนข้างเคียง หากมีความทันหน้าประการใดจะรีบทำหนังสือแจ้งให้ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาทราบ ตามลำดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทนต์ สัมเทตของ)
อธิบดีกรมปลุกสัตว์

หนังสือออก

ที่ 2499 — 2503 / 2547

ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2547

เรียน

1. อธิบดีกรมประมง
2. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
3. อธิบดีกรมวิชาการเกษตร
4. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
5. อธิบดีกรมปศุสัตว์

ความที่สุด

ที่ ๒๕๕๗ - ๒๕๐๓ / ๒๕๕๗

วุฒิสภา
ผู้ทองใบ กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอลทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร

เรียน

ด้วยในคราวประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติเห็นควรแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาคาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป

ในการนี้ คณะอนุกรรมการฯ จะมีการพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ต่อการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการฯ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการจัดส่งข้อมูลดังต่อไปนี้ เพื่อยกไปประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ

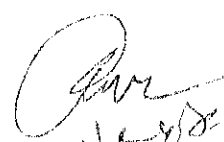
๑. ประเภทและชนิดของการผลิตพืชหรือสัตว์ที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสียและมลภาวะ
๒. กฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติในการควบคุม ป้องกันการเกิดน้ำเสียและมลภาวะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืช และสัตว์นั้น ๆ
๓. แหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบและมีปัญหาน้ำเสียจากมลภาวะด้านการเกษตรในปัจจุบัน
๔. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว (ถ้ามี)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอได้โปรดจัดส่งข้อมูลดังกล่าวภายในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ และคณะกรรมการฯ หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ พันธ์)

ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาการเกษตรและสหกรณ์

17 มิถุนายน ๒๕๕๗

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
สำนักกรรมการกฤษฎีกา
โทร. ๐ ๒๕๓๓๑ ๙๑๕๐ - ๑
โทรสาร ๐ ๒๕๓๓๑ ๙๑๕๕

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ โทร. ๙๒๕๑๕๓๓๓ วันที่ 18/๖/๕๗ ๕๗
พิมพ์ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ โทร. ๙๒๕๑๕๓๓๓ วันที่ 14/๖/๕๗ ๕๗
ตรวจ (๐) (ยอ.กลุ่มฯ) โทร. ๙๒๕๐๑๓๓๓ วันที่ 12/๖/๕๗
ตรวจ (๐) (ยอ.สำนักฯ) โทร. ๑๒๕๓๓๓๓๓ วันที่ ๑๒/๖/๕๗
ตรวจ (๐) (รองเลขาฯ) โทร. _____ วันที่ _____

ด่วนมาก
ที่ กษ 0500.1/ 7587

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 4498
วันที่ 25 มิ.ย. 2547
เวลา 11 30 น.

ส่ง สำนักกรรมการการ
กรมประมง
เกษตรกลาง เขตจตุจักร กทม. 10900

๒๕ มิถุนายน 2547

เรื่อง ขอส่งข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสีย และมลภาวะด้านการเกษตร
เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

กลุ่มทนายความเข้าเฝ้า
สำนักกรรมการ ๐ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
รับที่ ๗๙๑ / ๖๘๗
วันที่ ๒๕ มิ.ย. / ๒๕๔๗
ณ ชั้น

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ 2499/2547 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2547

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สำเนาประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2543 จำนวน 1 ฉบับ
 2. หนังสือมาตรฐานกระบวนการผลิต ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ประมง จำนวน 1 เล่ม
 3. เอกสารแนะนำการใช้ยา จำนวน 1 ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ขอให้กรมประมงส่ง
ข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสีย และมลภาวะด้านการเกษตร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมประมงขอเรียนชี้แจงดังนี้

1. ชนิดสัตว์น้ำที่เลี้ยงอาจเป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสีย และมลภาวะ ได้แก่ กุ้งทะเล (กุ้งกุลาดำ) ในเรื่องนี้กรมประมง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งทะเลในพื้นที่ตั้งแต่ห้าสิบไร่ขึ้นไป มาจดทะเบียนและขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ผู้ประกอบการเลี้ยงกุ้งทะเลในพื้นที่น้อยกว่าห้าสิบไร่ มาจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 โดยของจดทะเบียนและขออนุญาตจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศดังกล่าว โดยเฉพาะมาตรการระบบบำบัดน้ำทิ้งที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

อนึ่ง ตามที่ได้เคยมีผู้เลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่น้ำจืดนั้น ทางคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จากมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 4/2541 เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2541 ห้ามมิให้ดำเนินการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่น้ำจืด โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา

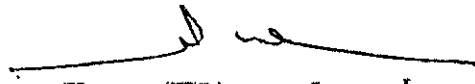
คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งออกประกาศระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเต็มดำ ในพื้นที่น้ำจืดภายในเขตจังหวัดของตน ผู้ฝ่าฝืนจะมีความผิดตามกฎหมายดังกล่าว

2. สำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำอื่นๆ (นอกจาก กุ้งทะเล) อาจเกิดปัญหามลภาวะบ้าง กรมประมงได้แนะนำการเลี้ยงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงที่ดี (Good Aquaculture Practice) เพื่อให้เลี้ยงโดยไม่ใช้ยาและสารเคมี และไม่ให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานกระบวนการผลิต ผลผลิต และผลิตภัณฑ์ประมง รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

3. กรมประมงได้แนะนำการใช้ยาและสารเคมีในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่เกษตรกร โดยเน้นยาที่ห้ามใช้ 16 ชนิดที่ห้ามอย่างเด็ดขาด รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 3

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสิทธิ บุนยวัชรสินธุ์)
อธิบดีกรมประมง

ราชการบริหารส่วนกลาง

โทร. 0 2579 8560

โทรสาร 0 2562 0571

ด่วนที่สุด
ที่ กษ ๐๖๐๔/ ๑๑๑๕๓

กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๗

เรื่อง ขอรบขข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร
เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา คำว่าที่สุด ที่ ๒๕๐๓/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๗

- ถึงที่ส่งมาด้วย
๑. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕
 ๒. ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ หรือออกสู่สิ่งแวดล้อม
 ๓. ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร
 ๔. ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๔) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ
 ๕. อ่างางหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕
 ๖. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้ขอรบขข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหามลพิษด้านการเกษตร ความละเอียดตามนี้

กรมปศุสัตว์ มีประเด็นข้อมูลนำเสนอ ดังนี้

๑. ประเภท และชนิดของการผลิตสัตว์ที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสียและมลภาวะ

การผลิตสัตว์ที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย คือ สุกร และ ไก่ เนื่องจากมีการใช้น้ำปริมาณมาก เพื่อการล้างคอก หากไม่มีการจัดการน้ำเสียที่เหมาะสมจะทำให้เกิดมลภาวะต่อพื้นที่ข้างเคียงหรือแหล่งน้ำสาธารณะ แต่ปัจจุบันยังไม่มีการกำหนดให้การเลี้ยง ไก่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ

๒. กฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันการผลิตน้ำเสียและมลภาวะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์นั้นๆ

ปัจจุบันกรมปศุสัตว์มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์ม ไก่ และ การผลิตน้ำนมดิบ พ.ศ.๒๕๔๒ ทั้งนี้ ระบบมาตรฐานฟาร์มเป็นระบบสมัครใจ ถ้าผู้ใดเข้าร่วมและปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด จะได้ใบรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐาน มิได้บังคับให้ต้องปฏิบัติตามทุกฟาร์ม

ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจาก
แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกรอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยได้แต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๘ (พ.ศ.๒๕๔๔) เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกข้อบังคับตำบล เรื่อง
การควบคุมกิจการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการเลี้ยงสุกร

๑. เมล่งนำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบและมีปัญหาน้ำเสียจากมลภาวะด้านการปศุสัตว์ในปัจจุบัน

แหล่งน้ำที่มีผลกระทบ คือ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำนครชัยศรี และแม่น้ำท่าจีน เนื่องจากการเลี้ยงสุกรอย่าง
หนาแน่น แต่ปัจจุบันกรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการไปบางส่วนแล้ว ดังนี้

๑.๑ แม่น้ำบางปะกง กรมปศุสัตว์ ได้ดำเนินการ โครงการพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มสุกรที่เหมาะสม เพื่อแก้ไข
มลภาวะจากฟาร์มปศุสัตว์ ปี ๒๕๔๔ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยส่งเสริมให้มีการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียตามแบบของกรมปศุสัตว์
จำนวน ๑๐๖ ฟาร์ม และปี ๒๕๔๕ จำนวน ๑๑๒ ฟาร์ม

๑.๒ แม่น้ำนครชัยศรี กรมปศุสัตว์ ได้ดำเนินการ โครงการพัฒนาระบบการจัดการฟาร์มสุกรที่เหมาะสม เพื่อ
แก้ไขมลภาวะจากฟาร์มปศุสัตว์ ปี ๒๕๔๔ ในจังหวัดนครปฐม โดยส่งเสริมให้มีการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียตามแบบของ
กรมปศุสัตว์ จำนวน ๘๒ ฟาร์ม และปี ๒๕๔๖ จำนวน ๖๒ ฟาร์ม

๑.๓ แม่น้ำท่าจีน กรมปศุสัตว์ ได้ดำเนินการ โครงการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์วงคู่ท้องถิ่น ปี ๒๕๔๖
ในจังหวัดราชบุรี โดยส่งเสริมให้มีการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียตามแบบของกรมปศุสัตว์ จำนวน ๑๔๑ ฟาร์ม

๔. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีระบบบำบัด น้ำเสียในฟาร์มสุกรพื้นที่ที่มีการร้องเรียน, พื้นที่ที่มีการ
เลี้ยงอย่างหนาแน่น และพื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ โดยได้รับงบประมาณหมวดเงินอุดหนุน เพื่อช่วยสมทบค่าก่อสร้าง
ระบบประมาณ ๕๐ เบลอร์เซ็นต์ แต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ในบางฟาร์มเกษตรกรเป็นผู้รับจ้างเลี้ยง มีเงินทุนน้อย ไม่มีเงิน
สมทบค่าก่อสร้าง ๕๐ เบลอร์เซ็นต์ที่เหลือ อีกทั้งบางฟาร์มมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ไม่สามารถก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียได้
รัฐบาลควรมีการจัดสรรงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนต่อ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรสร้างระบบบำบัดน้ำเสียให้ลดปัญหา
ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม และควรมีการวิจัยหาระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่จำกัด สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่ภายในฟาร์มน้อย

ประเด็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ จากข้อ ๕ ในสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕ จะเห็นได้ว่า
เจ้าพนักงานมีอำนาจในการเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาตั้งปิด พักใช้ หรือหักถอนใบอนุญาต แต่ปัจจุบันการเลี้ยง
ปศุสัตว์ยังไม่มีกฎหมายควบคุมการเลี้ยงทำให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมาย จึงเห็นควรมีการออกพระราชบัญญัติควบคุมการเลี้ยงปศุสัตว์
เพื่อให้มีการขออนุญาตตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์จะทำให้แก้ไขปัญหาคืออย่างถาวรและยั่งยืน

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชุกถ ถิ่นแหงมทอง)
อธิบดีกรมปศุสัตว์

ด่วนที่สุด

ที่ ทส 0305/ 3933

กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
วันที่ 815/ 2547
วันที่ 6 / 7.9. / 2547
ถึง กรมควบคุมมลพิษ

กรมควบคุมมลพิษ
92 ซอยพหลโยธิน 7
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

พ 5 ก.ค. 2547
มิถุนายน 2547

เรื่อง ปัญหาน้ำเสียด้านการเกษตรกรรม

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ 2500/2547 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2547

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสียจากการเกษตรกรรม จำนวน 1 เล่ม

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา แจ้งว่าได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงต่อการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ คณะกรรมการฯ จึงขอให้กรมควบคุมมลพิษจัดส่งข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการฯ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ กรมควบคุมมลพิษ ขอจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสียจากการเกษตรกรรม ประกอบด้วยปริมาณและสถานการณ์น้ำเสียจากการเกษตรกรรม กฎหมายและระเบียบในการควบคุมการระบายน้ำเสีย แผนงานและแนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาดังรายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอดิศักดิ์ ทองไข่มุกด์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

สำนักจัดการคุณภาพน้ำ

โทร. 0 2298 2224

โทรสาร 0 2298 2202

กลุ่มงานวิศวกรรมทั่วไป
สำนักงานวิศวกรรมเครื่องกลและโลหกรรม
เลขที่ ๑๔๔ / ๒๕๔๗
วันที่ ๑๖ / ก.ค. / ๒๕๔๗
ส่ง ๒๒๖๖ คำเกินการ

ที่ กษ 1011/ 10919

กรมส่งเสริมการเกษตร
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กท 10900

๐ กรกฎาคม 2547

เรื่อง ขอรพารบข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ที่ กษ 2502/2547 ลงวันที่ 14 มิถุนายน 2547

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐาน
การควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ประเภทการเลี้ยงสุกร

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาได้ศึกษาการแก้ไข
ปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร และเพื่อให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่อการพิจารณาศึกษาของ
คณะอนุกรรมการ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์
กรมส่งเสริมการเกษตรจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับน้ำเสียและมลภาวะด้านการเกษตร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเภทการเกษตรที่เป็นสาเหตุการเกิด
น้ำเสีย กบฏะเบียบ และแหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบและมีปัญหาน้ำเสียจากมลภาวะการเกษตร
ในปัจจุบัน .ทำที่มีข้อมูลอยู่ และขอจัดส่งให้คณะอนุกรรมการฯ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเภทและชนิดของการผลิตภาคการเกษตรที่เป็นสาเหตุของการเกิดน้ำเสียและ
มลภาวะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพืชและสัตว์ สามารถแบ่งออกกว้าง ๆ ได้ดังนี้
 - ก. น้ำเสียเนื่องมาจากการปลูกพืช ได้แก่ การใช้สารเคมีและยาป้องกันและกำจัด
ศัตรูพืช โดยเฉพาะการปลูกข้าว เกษตรกรมีการระบายน้ำทิ้งจากนาซึ่งปนเปื้อนสารเคมี ทิ้งลงในลำน้ำ
ธรรมชาติ แต่ปัญหาน้ำเสียซึ่งเป็นผลกระทบจากการทำนาก็ยังไม่พบว่าทำให้เกิดความเสียหาย ทำให้ลำน้ำ
ธรรมชาติเน่าเสียได้ชัดเจน

ข. น้ำเสียเนื่องมาจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะการเลี้ยงกุ้ง ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบทางตรง ได้แก่ การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน เนื่องจากการบุกรุกทำนาุ้ง ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่โดยรอบ เนื่องจากได้รับสารพิษต่าง ๆ ที่ปล่อยออกมาไม่ว่าจะเป็นน้ำทิ้งหรือตะกอนเลน

ค. น้ำเสียเนื่องมาจากฟาร์มปศุสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงสุกร ของเสียจากฟาร์มสุกร ได้แก่ มูล ปัสสาวะ และน้ำล้างคอก เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งดิน น้ำ และอากาศ รวมทั้งสุขภาพอนามัยของประชาชนผู้อาศัยบริเวณใกล้เคียงกับฟาร์มปศุสัตว์ด้วย

2. แหล่งน้ำธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบและมีปัญหาน้ำเสียจากมลภาวะด้านการเกษตร ปัจจุบัน จากข้อมูลการรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2543 กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานข้อเท็จจริงลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับปัญหาการเน่าเสียของแม่น้ำ ดังนี้

ก. ลุ่มน้ำบางปะกง

คุณภาพน้ำส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด แต่จะมีปัญหาบริเวณเทศบาลตำบลบางคล้าถึงเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยพบกว่าปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟิโคลโคลิฟอร์มคอนข้างสูง (450 - 14,000 หน่วย) ซึ่งบ่งชี้ว่าแหล่งน้ำได้รับของเสียจากการขับถ่ายของมนุษย์และสัตว์โดยเฉพาะชุมชนและฟาร์มสุกรที่ตั้งอยู่ริมน้ำบริเวณที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดปัญหาคคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมอย่างรุนแรงในอนาคตคือลำน้ำเดิม สาเหตุเนื่องจากบริเวณนี้มีอัตราการไหลต่ำจนค่อนข้างนิ่งและได้รับน้ำจากคลองสาขา ซึ่งมีน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรทำให้เป็นที่สะสมของสิ่งสกปรกและสารอาหารต่าง ๆ

ข. ลุ่มน้ำท่าจีน

คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่ได้เกิดวิกฤตเน่าเสียครั้งใหญ่ในรอบสิบปี ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2543 ก่อให้เกิดการระบายน้ำที่มาจาก การท่วมขังในพื้นที่นาข้าวใกล้ตลิ่งเก็บเกี่ยวในพื้นที่ประมาณ 100,000 ไร่ ในทั้งสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีลักษณะพื้นที่เป็นแอ่งกระทะ มีความเข้มข้นของของเสียในรูป BOD 10 - 50 มก./ลิตร ในปริมาณสูง คือ ประมาณ 100 ล้านลบ.ม. ทำให้แม่น้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยลักษณะทางกายภาพและเคมีอย่างฉับพลัน ปลาในแม่น้ำตายเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณี เท่านั้น

ค. ลุ่มน้ำแม่กลอง

เป็นแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ โดยปริมาณออกซิเจนละลายอยู่ในระดับดี ส่วนใหญ่จะสูง

ง. ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำเจ้าพระยาในตอนล่างหรือช่วงตลอดสายน้ำผ่านกรุงเทพมหานครมีสภาพเน่าเสียรุนแรง ปริมาณออกซิเจนละลายประมาณ 1 – 2 มิลลิกรัมต่อลิตร แต่จะมีน้ำหลากที่ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาปริมาณมาก จึงทำให้เกิดอัตราการเจือจางความสกปรก ส่วนตอนกลางและตอนบนจังหวัดปทุมธานีขึ้นไปจนถึงจังหวัดนครสวรรค์ คุณภาพน้ำทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปริมาณออกซิเจนละลายระหว่าง 4 – 6 มิลลิกรัมต่อลิตร

3. กฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติ ในการควบคุมป้องกันน้ำเสียจากปัญหาภาคการเกษตร นั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบและมีหน้าที่โดยตรง ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับการกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ ประเภทการเลี้ยงสุกร กรมควบคุมมลพิษ (สังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เดิม) ได้มีประกาศกระทรวงฯ กำหนดการเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งมลพิษที่จะต้องถูกควบคุม ดังมีรายละเอียดประกาศฯ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย (1)

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ วิธีการปฏิบัติในการควบคุมน้ำเสีย สามารถขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้จากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเวรวิช ฤทธาภรณ์)

รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

โทร. 02-5793664

โทรสาร 02-5793664

www.doae.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ รบ 00163/ 11805

สถานพิธีการทางเข้าใช้
 สำนักบริหารการ ๕ สำนักกรมเลขาธิการวุฒิสภา
 วันที่ ๘ มิ.ย. ๒๕๔๗
 ชั้นที่ ๕ / บ.ค. / ๒๕๔๗
 จ. นครราชสีมา

ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา
 ถนนอำเภอ รบ 70000

30 มิถุนายน 2547

เรื่อง ราชฎีกัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา ด่วนที่สุด ที่ 1046/2547 ลงวันที่ 20 เมษายน 2547

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สำเนาหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ด่วนมาก ที่ กษ 0309.05/1364 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2547
 2. สำเนาหนังสือที่ว่าการอำเภอปากท่อ ด่วนมาก ที่ รบ 0617/2412 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2547

สำนักกรมเลขาธิการวุฒิสภา
 เลขรับ 4773
 วันที่ 8 มิ.ย. 2547
 เวลา ๑๕.๕๕ น.

ส่ง สำนักกรรมการ 1

คามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งให้จังหวัดนครราชสีมาพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา กรณีนายตั้ง ทองสามสี ตัวแทนราษฎรอำเภอวัดเพลง ร้องเรียนคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกรของนายอรรถ ชื่นปิ่นเกษียร ในพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ โดยให้ดำเนินการควบคุมการก่อสร้างฟาร์มสุกรให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และให้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดทุกขั้นตอน และเปิดโอกาสให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบ รวมทั้งการใช้มาตรการทั้งทางกฎหมายและทางปกครอง เพื่อขจัดปัญหา และลดกระแสการต่อต้านฟาร์มแห่งนี้ลง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

จังหวัดนครราชสีมาขอรายงานผลความคืบหน้าการดำเนินการติดตามและตรวจสอบฟาร์มสุกร ดังนี้
กรณีฟาร์มสุกรเทพนิมิตร (แห่งแรก)

1. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมา ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบฟาร์มสุกรเทพนิมิตร พบว่าคุณภาพน้ำทิ้งมีค่าเกินมาตรฐานน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กำหนด จึงได้สั่งการให้นายอรรถชิตทางระบายน้ำทิ้งที่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ และจากการตรวจสอบเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2547 พบว่านายอรรถชิตได้ปิดท่อน้ำทิ้งจากบ่อฝังสุดท้ายสู่คลองน้ำทิ้งตามข้อสั่งการแล้ว
2. ได้จัดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน กรณีการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยให้นายกองกิตติการบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้จัดเวรยามเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ฟาร์มสุกรเทพนิมิตรปล่อยน้ำน่านี้ออกสู่ลำคลองอีก

3. กรณีนำข้าวของนางจำเนียร ศิริองอาจ ได้รับความเสียหายนั้น ข้ากอปากท้อได้บันทึกบัญชีกรณีคือนาอรรถกร จันทน์ปกเกล้าและนางจำเนียร ศิริองอาจ เพื่อเจรจาค่าเสียหายต่อไปแล้ว

4. ข้ากอปากท้อ โดยนายกองจัดการบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้ดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ประกอบกิจการฟาร์มสุกรเทพนิมิตร ณ สถานีตำรวจภูธรอำเภอปากท้อ กรณีกระทำผิดตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข เวียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

กรณีความคืบหน้าการก่อสร้างฟาร์มสุกร (แห่งที่สอง)

1. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี โดยคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินการก่อสร้างฟาร์มดังกล่าวให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ได้พิจารณาดำเนินการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์อย่างเคร่งครัดแล้ว รวมทั้งข้ากอปากท้อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ได้ดำเนินการด้วยความรอบคอบแล้ว

2. จังหวัดราชบุรีได้ติดตามความคืบหน้ากรณีการก่อสร้างฟาร์มสุกรดังกล่าว พบว่าปัจจุบันฟาร์มสุกรของนาอรรถกร จันทน์ปกเกล้าอยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงเรือน บันทักคั่วความสด ซึ่งใกล้แล้วเสร็จ สำหรับระบบบำบัดน้ำเสีย โดยการออกแบบของสถานเทคโนโลยีชีวภาพเกษตรอินทรีย์เชียงใหม่ ยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างแต่อย่างใด คงมีเพียงการขุดบ่อบำบัดน้ำเสียไว้จำนวน 5 บ่อ ซึ่งจังหวัดได้สั่งการให้นาอรรถกร นำแบบผังรายละเอียดระบบบำบัดให้จังหวัดตรวจสอบและห้ามมิให้นำตุกรมมาลงเลี้ยงก่อนที่ฟาร์มจะมีการดำเนินการสร้างระบบบำบัดให้แล้วเสร็จเสียก่อน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายทลวัต ชนาวีธร)

ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

สำนักงานจังหวัดราชบุรี

ฝ่ายอำนวยการ โทร.032-337890, 327659

กรมส่งเสริมการเกษตร
สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ
ที่ เชียงใหม่ / ก.ค. / เชียงใหม่
.....
.....

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. 10300

ที่ นร ๐๔๑๐/ ๕๕๖

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ราชฎกค้ดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ ภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๔๑๐/๖๐๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ถึงที่ส่งมาด้วย ตามหนังสือศาลากลางจังหวัดราชบุรี ที่ รบ ๐๐๑๖.๓/๑๑๘๐๖ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งให้ทราบว่าสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องที่ท่านขอให้พิจารณาเรื่องที่น่าสงสัย ทองสามสี และคณะ ค้ดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรแห่งที่สองของนายอรวด ชื่นปิ่นเกลือว ในเขตพื้นที่หมู่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เนื่องจากเห็นว่าการก่อสร้างฟาร์มขนาดใหญ่อาจก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียและมลภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในการใช้น้ำอุปโภคและบริโภค และอื่น ๆ ไปให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้พิจารณา ความแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทย โดยจังหวัดราชบุรีได้แจ้งผลการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องมาเพื่อทราบ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาเอกสารที่ได้ส่งพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายแอนน พุค้ังคอบคิ)

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สำนักประสานงานการเมือง

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๕๕๐๒ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๖๒๐

ด่วนที่สุด

ที่ รบ 0016.3/ 11806

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
วันที่ 250155
วันที่ 5.11.47 เวลา 14.00 น.

ศาลากลางจังหวัดราชบุรี

ถนนท่าเรือ รพ 70000

อำนาจปกครองราชการเมือง

30 มิถุนายน 2547

รับที่ 861
 วันที่ 5 พ.ค. 2547 15.20
 วันที่ 17.01

ที่ขอ.
 ร.บ. 0016.3
 5 พ.ค. 47

เรื่อง ราษฎรคัดค้านการก่อสร้างฟาร์มสุกร

เรียน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ส.น. 384

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ นร 0410/6029 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2547

5 พ.ค. 2547
 จอห์น (ชื่อไม่)
 จอห์น (ชื่อไม่)
 อ. น. 1
 6 พ.ค. 47

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. ตำนานหนังสือจังหวัดราชบุรี ด่วนที่สุด ที่ รบ 0016.3/1983 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2547
 2. ตำนานหนังสือสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ค่วนมาก ที่ กษ 0309.05/1364 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2547

ตามหนังสือที่อ้างถึงได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการกรณี นายสัง ทองสามดี กับพวก ร้องเรียนต่อประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วิทยาลัยฯ คัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร แห่งที่สอง ของนายอรรถ จันปิ่นเกลียว ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ เนื่องจากเห็นว่าการก่อสร้างฟาร์มขนาดใหญ่ อาจก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียและมลภาวะต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากในการใช้น้ำอุปโภคบริโภค ความกระแะเอียดดังนี้

จังหวัดราชบุรีขอเรียนให้ทราบถึงผลการดำเนินการกรณีการก่อสร้างฟาร์มสุกรดังกล่าว ดังนี้

1. พื้นที่การก่อสร้างฟาร์มตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ มีผู้ประกอบการคือ นายอรรถ จันปิ่นเกลียว โดยจะทำการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกร จำนวน 1,200 ตัว ในพื้นที่ของตนเองตาม โฉนดที่ดินเลขที่ 11397 และโฉนดที่ดินเลขที่ 3774 เนื้อที่รวม 2 แปลง ประมาณ 12-1-22 ไร่
2. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี (คณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี) ได้พิจารณาอนุญาตการใช้ที่ดิน เพื่อสร้างฟาร์มสุกรของนายอรรถ จันปิ่นเกลียว โดยมีเงื่อนไขตามที่กำหนด
3. กรมธนารักษ์ได้พิจารณาอนุญาตให้นายอรรถ จันปิ่นเกลียว ดำเนินการตามข้ออื่นขอเกี่ยวกับ กรณีการพิจารณาให้ใช้และ/หรือการจัดประโยชน์ในที่ราชพัสดุได้ โดยมีเงื่อนไขตามที่กรมธนารักษ์กำหนด ซึ่ง สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ราชบุรี ได้แจ้งให้นายอรรถฯทราบผลการพิจารณาดังกล่าวแล้ว
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ได้พิจารณาอนุญาตให้นายอรรถฯประกอบกิจการตามที่ยื่นคำขอรับใบอนุญาตได้ และ ได้แจ้งให้นายอรรถฯทราบเพื่อดำเนินการต่อไปแล้ว

/คณะกรรมการ...

5. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ได้พิจารณาเรื่องการค้าเงินการแก้ไขปัญหาการค้าก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าวแล้วเห็นว่า ขั้นตอนการอนุญาตของคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน รวมทั้งการกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการ เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งชอบด้วยระเบียบ กฎหมาย และเป็น การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบแล้ว

6. สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี โดยคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นผู้ควบคุมดูแลการค้าเงินการค้าก่อสร้างฟาร์มดังกล่าวให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ได้พิจารณาเห็นว่าการตามข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์อย่างเคร่งครัดแล้ว นอกจากนี้ ตามข้อเสนอแนะที่ให้ใช้มาตรการทั้งทางกฎหมายและทางปกครอง เพื่อขจัดปัญหาฟาร์มเลี้ยงสุกรเทพนิมิตร (แห่งแรก) นั้น อธิบดีอกปากท่อ ได้อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น ได้ดำเนินการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ประกอบกิจการฟาร์มสุกรเทพนิมิตร ๗ สถานีตำรวจภูธรอำเภอปากท่อ กรณีกระทำผิดความพระราชบัญญัติสาธารณสุข เรียบร้อยแล้ว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

7. จังหวัดราชบุรีได้ติดตามความคืบหน้ากรณีการค้าก่อสร้างฟาร์มสุกรดังกล่าว พบว่าปัจจุบันฟาร์มสุกรของนายอรต ชื่นปิ่นแกสิอ อยู่ระหว่างการก่อสร้างโรงเรือน บ้านพักสัตว์ขนาดเล็ก ซึ่งใกล้แล้วเสร็จ สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียโดยการออกแบบของสถานเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างแต่อย่างใด คงมีเพียงการขุดบ่อบำบัดน้ำเสียไว้จำนวน 5 บ่อ ซึ่งจังหวัดได้สั่งการให้นายอรตฯ นำแบบผังรายละเอียดระบบบำบัดให้จังหวัดตรวจสอบและห้ามมิให้นำสุกรมาลงเลี้ยงก่อนที่ฟาร์มจะมีการดำเนินการสร้างระบบบำบัดให้แล้วเสร็จเสียก่อน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพลวัต ขยานุวัตร)

ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

กรมปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์
วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๗
ที่ ๑๕๗ / ส.ก. / ๒๕๕๗
อ. นนทบุรี

ที่ กษ ๐๖๑๕ / ๖๕๖๒

กรมปศุสัตว์

ถนนพญาไท กทม. ๑๐๕๐๐

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลความทันท่วงทีการดำเนินการแก้ไขปัญหาในการประกอบกิจการฟาร์มสุกรของนายอรรด ชื่นปิ่นเกลียว

เรียน ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือวุฒิสภา คำนวนที่ ๑๑๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ให้กรมปศุสัตว์ ดำเนินการเร่งรัดการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกรของนายอรรด ชื่นปิ่นเกลียวให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา และให้แจ้งความคืบหน้าการดำเนินการต่อ คณะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา นั้น

ในการนี้ กรมปศุสัตว์ ได้ประสานงานกับจังหวัดราชบุรี และได้ผลคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้ 64

๑. จังหวัดราชบุรี ได้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบและติดตามการประกอบกิจการฟาร์มสุกร ของนายอรรด ชื่นปิ่นเกลียว ตามคำสั่งจังหวัดราชบุรีที่ ๑๓๖๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๗ เข้าดำเนินการตรวจสอบฟาร์มทั้งสองแห่งของนายอรรด ชื่นปิ่นเกลียว ในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ และให้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๘๓(๑) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีฟาร์มสุกรเทพนิมิตร (ฟาร์มเก่า) ของนายอรรด ชื่นปิ่นเกลียว เลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยห้ามมิให้ผู้ประกอบการนำสุกรมาเลี้ยงใน ฟาร์มแห่งใหม่ จนกว่าจะสร้างระบบบำบัดของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้เสร็จสมบูรณ์เสียก่อน และ ผู้ประกอบการจะต้องปรับปรุงแก้ไขฟาร์มเก่า (ฟาร์มเทพนิมิตร) ให้เป็นที่พอใจของผู้ร้องเรียนในเรื่องของการ ปล่อยน้ำเสียลงสู่สาธารณะ และหากไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากผู้ประกอบการก็จะ อนุญาตให้เลี้ยงสุกรในฟาร์มใหม่ที่กำลังก่อสร้างไว้ด้วย

๒. นายอรรด ชื่นปิ่นเกลียว ได้ดำเนินการเทคอนกรีตปิดทางระบายน้ำทิ้ง จากบ่อฝังสุกรท้ายตู้ คลองน้ำทิ้งตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดานได้เข้าตรวจสอบ การดำเนินการดังกล่าวในวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗

๓. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลบ่อกระดานจัดเวรยามเข้าตรวจสอบอย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้ฟาร์มเทพนิมิตรปล่อยน้ำเน่าเสียลงสู่คลอง

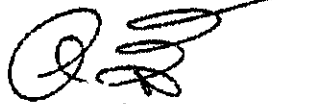
๔. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอปากท่อดำเนินการตรวจสอบความเสียหายนาข้าวของนางจำเนียง ศิริทองอาจ เพื่อเจรจาผู้ใช้ค่าเสียหาย ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ ที่ว่าการอำเภอปากท่อ

๕. อำเภอปากท่อจัดการประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อกระดาน ในวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ เวลา ๑๘.๐๐ น. โดยนายอรรถ ชินปิ่นเกลียว ได้ให้คำมั่นต่อที่ประชุมว่านับแต่วันที่ทำประชาคมเป็นต้นไป จะไม่มีการปล่อยน้ำเสียออกจากฟาร์มสุกรจนกว่าที่งานวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมจะดำเนินการบำบัดน้ำเสียให้เข้าเกณฑ์มาตรฐาน และจะไม่มีการนำสุกรเข้ามาเลี้ยงในฟาร์มใหม่ จนกว่าระบบก๊าซชีวภาพของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะดำเนินการแล้วเสร็จ นอกจากนี้ที่งานวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมได้ชี้แจงที่ประชุมประชาคมทราบถึงแนวทางการปฏิบัติงานทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว

๖. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี ได้จัดทำแผนการเก็บตัวอย่างน้ำเสียจากฟาร์มเทพนิมิตร ของนายอรรถ ชินปิ่นเกลียว เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบบำบัด และเฝ้าระวังมิให้ฟาร์มเทพนิมิตร ปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานลงสู่คลองระบายน้ำ โดยเริ่มเก็บตัวอย่างส่งตรวจ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตกของกรมปศุสัตว์ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายชุตม์ ถัมภตพรอง)
อธิบดีกรมปศุสัตว์

สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์

โทร./โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๔๔๘๖

ภาคผนวก ข.

สำนักคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาศึกษา

ปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๘/๒๕๔๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๘๒ วรรคสี่ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภาจึงมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกร ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเกษม ชัยสิทธิ์	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายนิวัฒน์ พันธุ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นางพรหมจรรย์ รัตนเศรษฐ์	เป็นอนุกรรมการ
๕. นายอำนาจ เขียรประมุข	เป็นอนุกรรมการ
๖. นายวิระพล วัชรประทีป	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายจรูรการ ชัยบรรเทา	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายชนิด บุญรอด	เป็นอนุกรรมการ
๙. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นายสว่าง อังกูโร	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสุกรแล้วรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

ที่ ๑๐/๒๕๔๗

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ และอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาการ
ปล่อนำเหียงจากฟาร์มเหียงสุกร (เพิ่มเติม)

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
ที่ ๘/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณา
ศึกษาปัญหาการปล่อนำเหียงจากฟาร์มเหียงสุกร แล้วนั้น ประธานคณะกรรมการฯ
มีความประสงค์ขอแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการและอนุกรรมการ เพิ่มเติม จำนวน ๒ คน คือ

๑. นายศักดิ์ชัย เข็มทอง เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๒. นายปิยรัตน์ สุภาวรณ เป็นอนุกรรมการ

ฉะนั้น อาศัยมติของคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๘ กุมภาพันธ์
๒๕๔๗ จึงมีมติแต่งตั้งให้บุคคลดังกล่าวดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการ
และอนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายนิววัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๑๕/๒๕๔๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๘๒ วรรคที่ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวในลักษณะที่ยั่งยืน ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ คณะนี้ ประกอบด้วยกรรมการและบุคคล เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการฯ ดังต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. นายนิวัฒน์ หันชั่ว	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายเกษม ชัยสิทธิ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายจำเอน จิตรธร	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายประศักดิ์ ณ กาฬสินธุ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. นายสุริยน ภูมิรัตนประพิณ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นายสมบูรณ์ ทองนุราณ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นายสมชัย ฮมแสน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายอนันต์ ผลอำนาจ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายโอภาส ร่องเงิน	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายศักดิ์ชัย เข็มทอง	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการ

๑. นายวิระพล วัชรประทีป	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายอำนาจ เรือรประมุข	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ

๓. นางพรหมจรรย์ รัตนเศรษฐ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
๔. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๕. น.สพ. อารักษ์ ชัยกุล	เป็นอนุกรรมการ
๖. ดร. วิจารย์ สิมฉายา	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายสุทธิพงษ์ ภูมทอง	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๙. นายสว่าง อังกูโร	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๐. นายพิบูลย์ เจียมอนุถุกิจ	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการฯ และที่ปรึกษาคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวิชาการแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตรแล้วรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป

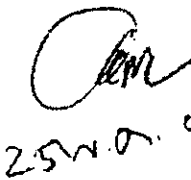
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ลง ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

25พ.ค. ๔๗

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๑๖/๒๕๔๗

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร (เพิ่มเติม)

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ ๑๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วนั้น ประธานคณะอนุกรรมการฯ มีความประสงค์ขอแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการเพิ่มเติม จำนวน ๒ คน คือ

๑. นางสาวสุจิตตา เปลี่ยนคารมย์ เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๒. นายจรัสชาติตา กรรณสูต เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ฉะนั้น อาศัยมติของคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗

จึงมีมติแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๑๗/๒๕๕๗

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร (เพิ่มเติม)

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ ๑๕/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วนั้น ประธานคณะกรรมการฯ มีความประสงค์ขอแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการเพิ่มเติม จำนวน ๑ คน คือ นายสมชัย สมัยสุด

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรแต่งตั้ง นายสมชัย สมัยสุด ให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ ดังกล่าว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

(นายนิวัฒน์ หันข้าว)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๒๕/๒๕๔๘

เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร (เพิ่มเติม)

.....

ตามที่ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ ๑๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วนั้น ประธานคณะอนุกรรมการฯ มีความประสงค์ขอแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการเพิ่มเติม จำนวน ๓ คน ดังนี้

๑. นางสุนีย์ คีปะปิตา	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายวัชรระชัย ผสมทรัพย์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ฉะนั้น อาศัยมติของคณะกรรมการฯ เมื่อวันอังคารที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงมีมติแต่งตั้งบุคคลดังกล่าวเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

คำสั่ง

คณะกรรมการการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร
ที่ ๑/๒๕๔๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านปศุสัตว์

อาศัยมติของคณะกรรมการการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสีย
ด้านการเกษตร เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง
เพื่อดำเนินการจัดทำรายงานการศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านปศุสัตว์ โดยคณะกรรมการคณะนี้
ประกอบด้วย

๑. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นายพิบูลย์ เจียมอนุกุลกิจ	คณะกรรมการ
๕. นายสว่าง อังกูโร	คณะกรรมการ
๖. นายสัตวแพทย์ อารักษ์ ชัยกุล	คณะกรรมการ
๗. นายสมชัย สมัยสุด	คณะกรรมการ
๘. นางสุนีย์ ต๊ะปิ่นดา	คณะกรรมการ
๙. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์	คณะกรรมการ
๑๐. นายวัชรชัย ผสมทรัพย์	คณะกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายงานการศึกษาแก้ไขปัญหา
การปล่อยน้ำเสียด้านปศุสัตว์ แล้วรายงานผลการจัดทำรายงานดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการฯ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายวีระพล วัชรประทีป)

ประธานคณะกรรมการ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร

คำสั่ง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ที่ ๕/๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร
ในคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๘๒ วรรคสี่ และข้อ ๘๓ วรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา จึงมีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร รวมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในลักษณะที่ยั่งยืน ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายวีระพล วัชรประทีป	เป็นประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐ์	เป็นรองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายเกรียงไกร ภูมิเหล่าแจ้ง	เป็นอนุกรรมการ
๔. นายปิยรัตน์ ศุภวรรณ	เป็นอนุกรรมการ
๕. น.สพ. อารักษ์ ชัยกุล	เป็นอนุกรรมการ
๖. ดร. วิจารย์ สิมาฉายา	เป็นอนุกรรมการ
๗. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	เป็นอนุกรรมการ
๘. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ
๙. นายสว่าง อังกูโร	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๐. นายวัชรชัย ผสมทรัพย์	เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้มีคณะที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. นายนิวัฒน์ พันธุ์	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายเกษม ชัยสิทธิ์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายจำเอน จิตรธร	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นายณรงค์สิทธิ์ เครือรัตน์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายปราโมทย์ ไม้กลัด	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นายพนัส ทศนียานนท์	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. นายสุรียน ภูมิรัตนประพิณ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นายสมบูรณ์ ทองบุราณ	เป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

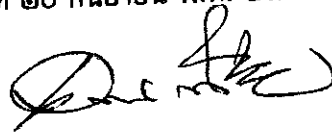
๙. นายสมชัย ชมแสน
๑๐. นายอนันต์ ผลอำนวย
๑๑. นายอุทัยพันธุ์ สงวนเสริมศรี
๑๒. นายโอภาส ร่องเงิน
๑๓. นายศักดิ์ชัย เข้มทอง
๑๔. นายสมชัย สมัยสุด
๑๕. นางสาวสุดธิดา เปลี่ยนคารมย์
๑๖. นายจรัสธาดา กรรณสุด
๑๗. นางสาวสุนีย์ ตะปินตา
๑๘. นางเพ็ญพิชชา บุญรัตน์

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ
เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ

ให้คณะกรรมการฯ และที่ปรึกษาคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา
ศึกษาการแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร แล้วรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อ
คณะกรรมการฯ ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

(นายนิวัฒน์ พันธุ์)

ประธานคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

การประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแก้ไขปัญหาการปล่อยน้ำเสียด้านการเกษตร

ภาคผนวก ค.

**สรุปรายงานการเดินทางไปศึกษาดูงาน
ด้านการจัดระบบบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร**

สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา

ครั้งที่ 1

วันที่ 11 มีนาคม 2547

ตามที่คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการและ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย

1. นายเกษม ชัยสิทธิ์	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดเพชรบูรณ์
2. นายวีระพล วัชรประทีป	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา
3. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ
4. นายศักดิ์ชัย เข็มทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ
5. นายปิยรัตน์ สุภววรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการฯ
6. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการฯ
7. นายสว่าง อังกุโร	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการฯ
8. นายชนิด บุญรอด	เลขานุการประจำคณะกรรมาธิการฯ

ได้เดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เพื่อรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับเรื่องที่ราษฎร
ร้องเรียน คัดค้านการก่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรในเขตพื้นที่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ
จังหวัดราชบุรี รวมทั้งรับทราบสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ
ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ปลัดจังหวัด เกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัด หัวหน้า
สำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัด กรมชลประทาน นายอำเภอ ฯลฯ ณ สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี
โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่ก่อสร้างฟาร์มสุกรตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
ผู้ประกอบการ คือ นายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว ได้ยื่นเรื่องคำขออนุญาตการใช้ที่ดินต่อคณะกรรมการ
จัดรูปที่ดิน เพื่อสร้างฟาร์มเลี้ยงสุกรจำนวน 1,000 ตัว ในที่ดินประมาณ 12 ไร่ ซึ่งได้มีมติอนุญาต
ให้เปลี่ยนการใช้ที่ดินได้ โดยมีเงื่อนไขดังนี้

1.1 ต้องใช้ระบบผลิตก๊าซ ของสถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ที่สนับสนุนโดยกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (สนพ.)
ควบคู่กับระบบบำบัดน้ำเสียของกรมปศุสัตว์ (แบบที่ 4)

1.2 ให้ใช้น้ำในระบบปิดเพื่อมิให้มีการปล่อยน้ำเสียออกจากพื้นที่ที่ขออนุญาต

1.3 ต้องมีมาตรการควบคุมมลพิษด้านกลิ่น

1.4 ต้องได้รับการพิจารณาอนุญาตจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อกระดาน ในเรื่องการ
ควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้วก่อนดำเนินการเปลี่ยนการใช้ที่ดิน
ตามที่ได้รับอนุญาต

ต่อมามุ่งการบริหารส่วนตำบล ได้อนุญาตให้ประกอบกิจการตามที่ยื่นคำขออนุญาต ซึ่งขณะนี้
ฟาร์มเลี้ยงสุกรดังกล่าวอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และยังไม่แสดงผลกระทบต่อราษฎรในพื้นที่

แต่ยังมีราษฎรร้องคัดค้านอยู่เนื่องจากเกรงว่าหากการก่อสร้างเสร็จแล้วมีการนำสุกรมาเลี้ยงอาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพของราษฎรในเขตอำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

2. เดินทางไปตรวจพื้นที่และศึกษาดูงานฟาร์มเลี้ยงสุกรของ นายอรรถ ชื่นปิ่นเกลียว หมู่ที่ 4 ตำบลปอกระดาน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ซึ่งคณะกรรมการวิชาการ พิจารณาเห็นว่าคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรี ได้กำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ล่วงหน้าแล้วถึง 4 ประการ แต่หากไม่มีการควบคุมการก่อสร้างอย่างใกล้ชิด ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรบริเวณข้างเคียงได้ จึงได้ให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

2.1 ควรใช้มาตรการทั้งทางกฎหมายและการปกครอง เพื่อขจัดปัญหาของฟาร์มที่กำลังเลี้ยงสุกร (ฟาร์มเทพนิมิต) ของผู้ขออนุญาตเสียก่อน โดยมีการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย และปรับปรุงฟาร์มเสียใหม่เพื่อลดกระแสต่อต้านการก่อสร้างของฟาร์มที่กำลังก่อสร้าง

2.2 ควรควบคุมการก่อสร้างฟาร์มที่กำลังดำเนินการก่อสร้าง ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพราะหากตรวจพบภายหลังว่าไม่ได้มาตรฐาน การให้หรือทำใหม่จะกระทำได้ยาก

2.3 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบด้วย แทนที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบโดยลำพัง ส่วนวิธีการจังหวัดสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.4 การดำเนินการตามเงื่อนไขที่ทางคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัดราชบุรีกำหนดควรจะให้แล้วเสร็จทุกประการก่อนที่จะให้มีการเลี้ยงสุกร เช่น อุปกรณ์ ระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ ระบบการบำบัดน้ำเสีย การขุดบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

3. เดินทางไปตรวจสภาพพื้นที่และศึกษาดูงาน ณ บุญมีฟาร์ม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดใหญ่ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนพิเศษ 18 ง ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544 โดยเริ่มบังคับใช้ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2545 โดยฟาร์มดังกล่าวได้ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียของ สถานเทคโนโลยีก๊าซชีวภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถรองรับน้ำเสียจากสุกรได้ประมาณ 17,000 ตัน โดยแยกเป็นสุกรขุน 10,000 ตัน และแม่สุกร 7,000 ตัน ซึ่งระบบบำบัดน้ำเสียประกอบด้วย

- ระบบผลิตก๊าซชีวภาพขนาดปริมาตร 4,000 ลูกบาศก์เมตร
- บ่อดกตะกอน 1 บ่อ พื้นที่ 3,280 ตารางเมตร
- บ่อฝุ้ง 3 บ่อ พื้นที่ 7,350 ตารางเมตร
- แปลงหญ้ากรองน้ำเสีย 3 แปลง พื้นที่ 8,650 ตารางเมตร

การร้องเรียนของราษฎร ตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ระบบบำบัดน้ำเสียของบุญมีฟาร์ม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ระบบผลิตก๊าซชีวภาพของบุญมีฟาร์ม อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการจัดการระบบบำบัดน้ำเสียของฟาร์มสุกร
ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา
ครั้งที่ 2

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2548

ตามที่คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการและ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย

1. นายนิวัฒน์ พันธุ์	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดระยอง
2. นายวีระพล วัชรประทีป	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา
3. นางพรหมจารี รัตนเศรษฐี	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดนครราชสีมา
4. นายอำนาจ เขียวประมุข	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสุรินทร์
5. นายสมชัย ฮมแสน	สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดยโสธร
6. นายสุทธิพงษ์ คุณทอง	ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
7. นายปิยะรัตน์ ศุภวรรณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
8. นายสมชัย สมัยสุด	ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
9. นายสุพจน์ แสงประทุม	ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
10. นายแพทย์อารักษ์ ชัยกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ
11. นายกฤษฎา สุทธิพิศาล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการฯ

ได้เดินทางไปตรวจราชการในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์
2548 เพื่อรับฟังบรรยายสรุปและศึกษาดูงาน โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของ บริษัท พันัสโภคภัณฑ์ จำกัด สาขา 5 ตำบลธาตุดุทอง อำเภอ
บ่อทอง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดใหญ่ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับ
ประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนพิเศษ 18 ง ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544 โดยเริ่มบังคับใช้ในวันที่ 24
กุมภาพันธ์ 2545 ฟาร์มดังกล่าวได้ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบ Covered Lagoon เพื่อผลิตก๊าซชีวภาพ

2. ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรปัญหาเกิด อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกร
ขนาดกลางตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนพิเศษ 18 ง ลงวันที่
23 กุมภาพันธ์ 2544 โดยเริ่มบังคับใช้ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2544 ฟาร์มดังกล่าวได้ใช้ระบบบำบัด
น้ำเสียที่กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุนเงินทุน แบบที่ 2

3. ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของนายวิวรรค์ ศักดิ์สวัสดิ์กุล อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ซึ่งเป็นฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 118
ตอนพิเศษ 18 ง ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 ซึ่งขณะนี้ยังไม่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อควบคุม
การระบายน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรขนาดเล็ก แต่จะใช้เสมือนเป็นมาตรฐานทางวิชาการที่สนับสนุนและ
ส่งเสริมให้ฟาร์มสุกรขนาดเล็กมีการจัดการฟาร์มที่ถูกต้อง ก่อนที่จะมีการใช้บังคับในระยะต่อไป ทั้งนี้
ฟาร์มสุกรของนายวิวรรค์ ศักดิ์สวัสดิ์กุล ได้ใช้ระบบบำบัดน้ำเสียที่กรมปศุสัตว์ให้การสนับสนุน
เงินทุน แบบที่ 2

ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของบริษัท พันธ์โภคภัณฑ์ จำกัด สาขา 5
ตำบลธาตุดอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรปัญญาเขต อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

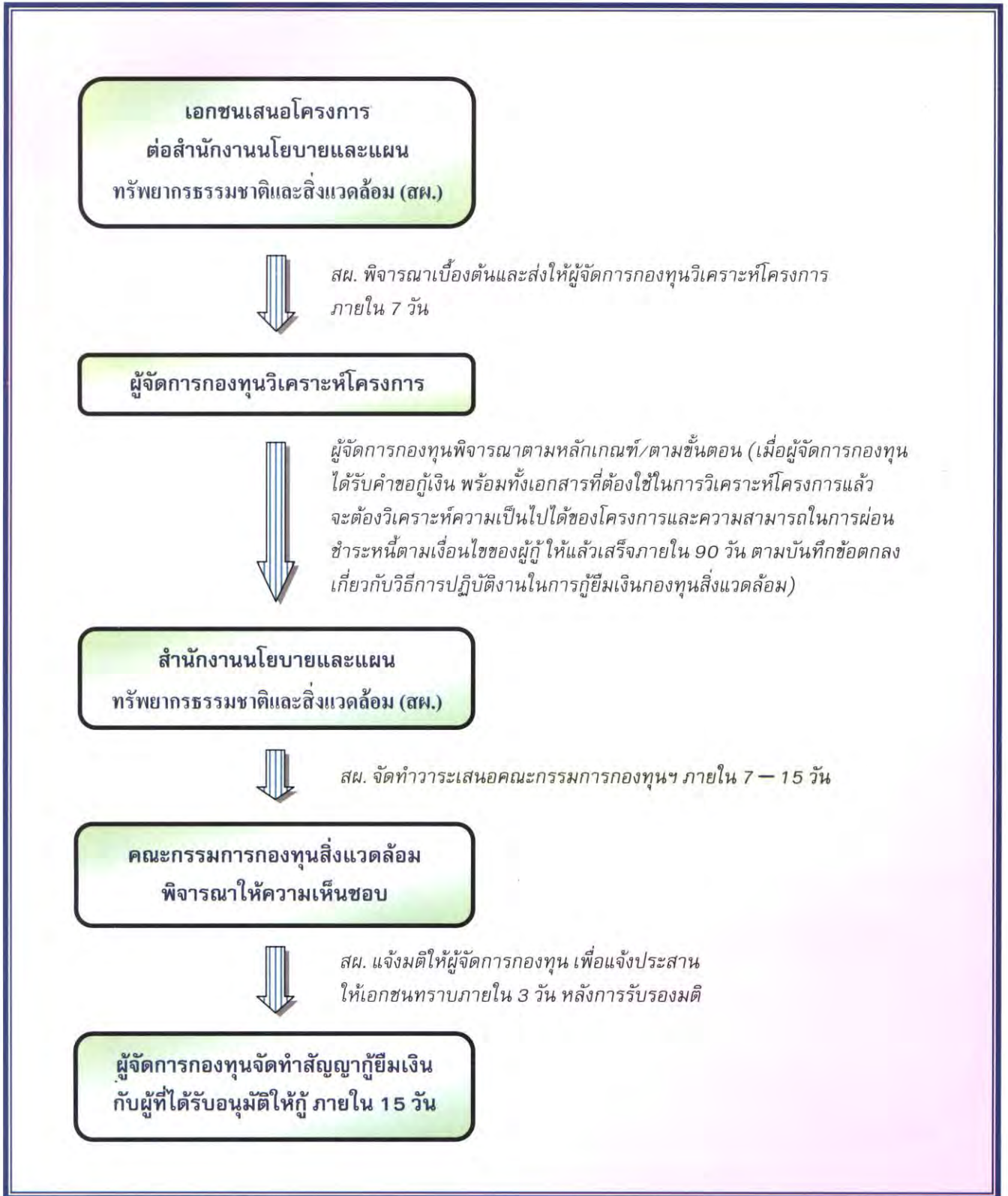
ศึกษาดูงานฟาร์มสุกรของนายวิวรรณ ศักดิ์สวัสดิ์กุล อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ง.

**แผนภูมิการขอเงินทุนสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน**

แผนภูมิที่ 1 : ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาโครงการจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของเอกชน (เงินกู้)

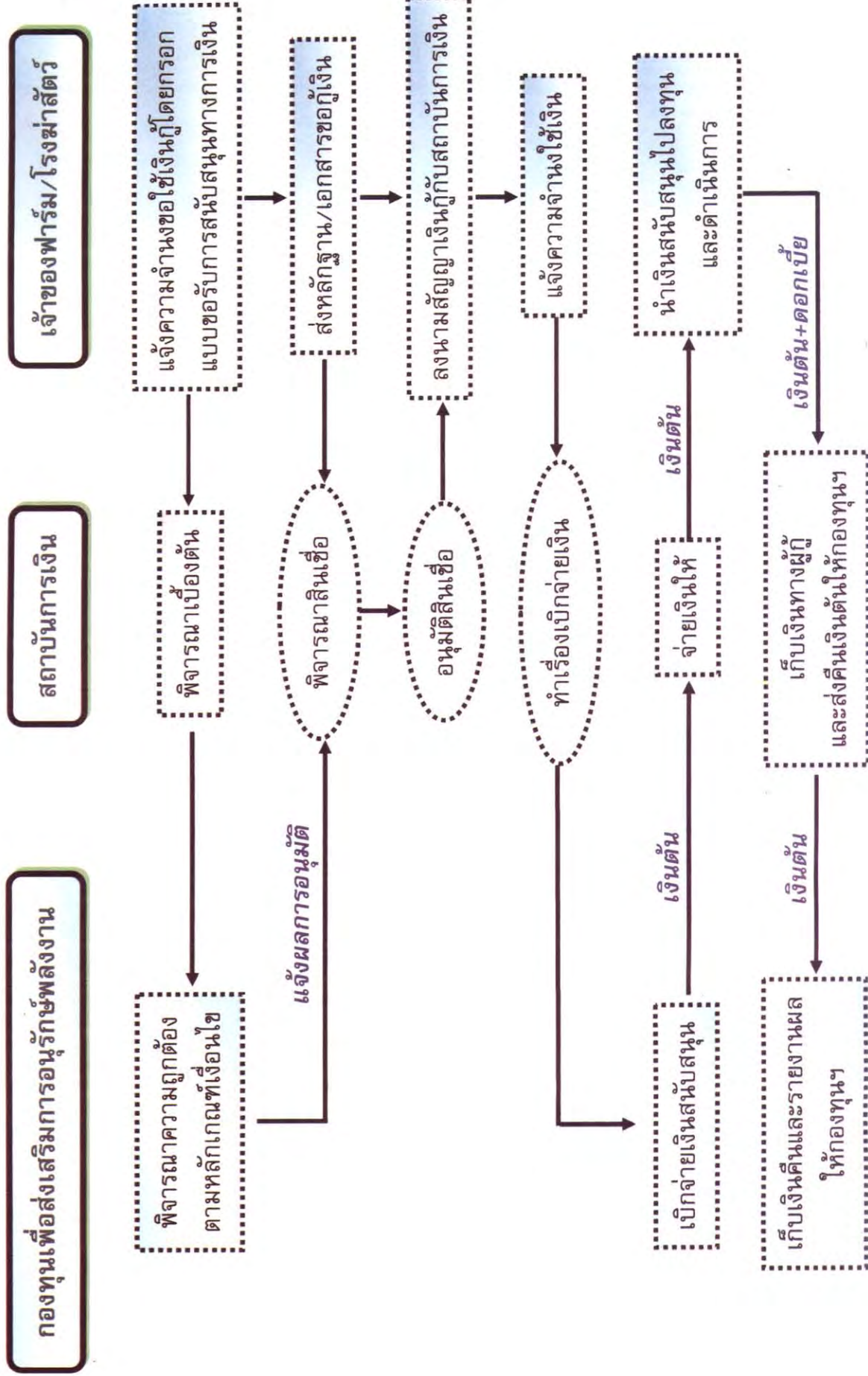
แผนภูมิที่ 2 : ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาโครงการจากกองทุนสิ่งแวดล้อม
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน (เงินกู้)

หมายเหตุ : @ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเสนอโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการ
เพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับจังหวัด

@ รัฐวิสาหกิจ จะต้องเสนอโครงการผ่านกระทรวงเจ้าสังกัด

แผนภูมิที่ 4 : แสดงวิธีการปฏิบัติในการขอรับเงินสนับสนุนโครงการ จากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

พิมพ์ที่ สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา
๐ ๒๒๔๔ ๐๕๖๐, ๐ ๒๒๔๔ ๐๕๖๓, ๐ ๒๒๔๔ ๐๗๔๐-๒